II

*(Ne teisėkūros procedūra priimami aktai)*

# REGLAMENTAI

## KOMISIJOS DELEGUOTASIS REGLAMENTAS (ES) 2018/179

**2017 m. rugsėjo 25 d.**

**kuriuo iš dalies keičiamas Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1233/2011 dėl tam tikrų gairių taikymo oficialiai remiamiems eksporto kreditams**

EUROPOS KOMISIJA,

atsižvelgdama į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo,

atsižvelgdama į 2011 m. lapkričio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) Nr. 1233/2011 dėl tam tikrų gairių taikymo oficialiai remiamiems eksporto kreditams, kuriuo panaikinami Tarybos sprendimai 2001/76/EB ir 2001/77/EB ([1]), ypač į jo 2 straipsnį,

kadangi:

(1) Reglamente (ES) Nr. 1233/2011 nustatyta, kad Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacijos (toliau – EBPO) susitarime dėl oficialiai remiamų eksporto kreditų (toliau – Susitarimas) nustatytos gairės taikomos Sąjungoje. Susitarimo tekstas pateikiamas to reglamento II priede;

(2) Susitarimo dalyvės sutarė dėl tam tikrų Susitarimo pakeitimų. 2017 m. vasario 1 d. EBPO paskelbė atnaujintą Susitarimo redakciją, į kurią įtraukti visi tie pakeitimai. Todėl Reglamento (ES) Nr. 1233/2011 priede pateikiamas Susitarimo tekstas turėtų būti pakeistas šia konsoliduota atnaujinta redakcija;

(3) todėl Reglamentas (ES) Nr. 1233/2011 turėtų būti atitinkamai iš dalies pakeistas,

PRIĖMĖ ŠĮ REGLAMENTĄ:

*1 straipsnis*

Reglamento (ES) Nr. 1233/2011 II priedas pakeičiamas šio reglamento priedo tekstu.

*2 straipsnis*

Šis reglamentas įsigalioja dvidešimtą dieną po jo paskelbimo *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje*.

([1]) OL L 326, 2011 12 8, p. 45.

Šis reglamentas privalomas visas ir tiesiogiai taikomas visose valstybėse narėse.

Priimta Briuselyje 2017 m. rugsėjo 25 d.

*Komisijos vardu*

*Pirmininkas*

Jean-Claude JUNCKER

*PRIEDAS*

*„II PRIEDAS*

TURINYS

PRIEDAS ..... 3

I SKYRIUS. BENDROSIOS NUOSTATOS ..... 6

1. TIKSLAS ..... 6

2. STATUSAS ..... 6

3. DALYVAVIMAS ..... 6

4. ŠALIMS, KURIOS NĖRA DALYVĖS, TEIKIAMA INFORMACIJA ..... 6

5. TAIKYMO SRITIS ..... 6

6. SEKTORIŲ SUSITARIMAI ..... 7

7. PROJEKTŲ FINANSAVIMAS ..... 7

8. PASITRAUKIMAS ..... 7

9. STEBĖSENA ..... 7

II SKYRIUS. EKSPORTO KREDITŲ FINANSINĖS SĄLYGOS ..... 7

10. PRADINĖ ĮMOKA, DIDŽIAUSIA OFICIALI PARAMA IR VIETOS IŠLAIDOS ..... 8

11. ŠALIŲ KLASIFIKAVIMAS ILGIAUSIAM GRĄŽINIMO LAIKOTARPIUI NUSTATYTI ..... 8

12. ILGIAUSIAS GRĄŽINIMO LAIKOTARPIS ..... 8

13. GRĄŽINIMO LAIKOTARPIS NEBRANDUOLINĖMS ELEKTRINĖMS ..... 9

14. PAGRINDINĖS SUMOS GRĄŽINIMAS IR PALŪKANŲ MOKĖJIMAS ..... 9

15. PALŪKANŲ NORMOS, PRIEMOKOS IR KITI MOKESČIAI ..... 10

16. EKSPORTO KREDITŲ GALIOJIMO TERMINAS ..... 10

17. VEIKSMAI NUOSTOLIAMS IŠVENGTI ARBA KUO LABIAU SUMAŽINTI ..... 10

18. SUDERINIMAS ..... 10

19. MINIMALIOS FIKSUOTOSIOS PALŪKANŲ NORMOS, TAIKOMOS TEIKIANT OFICIALIĄ FINANSAVIMO PARAMĄ ..... 10

20. CIRR NUSTATYMAS ..... 10

21. CIRR GALIOJIMAS ..... 11

22. CIRR TAIKYMAS ..... 11

23. PRIEMOKA UŽ KREDITO RIZIKĄ ..... 11

24. MINIMALIOS PRIEMOKŲ UŽ KREDITO RIZIKĄ NORMOS ..... 11

25. ŠALIŲ RIZIKOS KLASIFIKAVIMAS ..... 13

26. VALSTYBĖS RIZIKOS VERTINIMAS ..... 14

27. PIRKĖJO RIZIKOS KLASIFIKAVIMAS ..... 15
28. DAUGIAŠALIŲ IR REGIONINIŲ INSTITUCIJŲ KLASIFIKAVIMAS ..... 15
29. OFICIALIOS EKSPORTO KREDITAVIMO PARAMOS PROCENTINĖ DALIS IR KOKYBĖ ..... 15
30. ŠALIES RIZIKOS MAŽINIMO PRIEMONĖS ..... 16
31. PIRKĖJO RIZIKOS KREDITO PAPILDYMAS ..... 16
32. MINIMALIŲ PRIEMOKŲ NORMŲ GALIOJIMO PERŽIŪRA PAGAL KREDITO RIZIKĄ ..... 16
III SKYRIUS. SĄLYGOTOSIOS PAGALBOS NUOSTATOS ..... 17
33. BENDRIEJI PRINCIPAI ..... 17
34. SĄLYGOTOSIOS PAGALBOS FORMOS ..... 17
35. SUSIETAS FINANSAVIMAS ..... 17
36. ŠALIES TINKAMUMAS GAUTI SĄLYGOTĄJĄ PAGALBĄ ..... 18
37. PROJEKTO TINKAMUMAS GAUTI SĄLYGOTĄJĄ PAGALBĄ ..... 18
38. MINIMALI LENGVATŲ DALIS ..... 19
39. ŠALIES AR PROJEKTO TINKAMUMO GAUTI SĄLYGOTĄJĄ PAGALBĄ NUOSTATŲ NETAIKYMAS ..... 19
40. SĄLYGOTOSIOS PAGALBOS LENGVATŲ DALIES SKAIČIAVIMAS ..... 19
41. SĄLYGOTOSIOS PAGALBOS GALIOJIMO TERMINAS ..... 20
42. SUDERINIMAS ..... 21
IV SKYRIUS. TVARKA ..... 21
1 SKIRSNIS. BENDROJI EKSPORTO KREDITŲ IR SU PREKYBA SUSIJUSIOS PAGALBOS TEIKIMO TVARKA ..... 21
43. PRANEŠIMAI ..... 21
44. INFORMACIJA APIE OFICIALIĄ PARAMĄ ..... 21
45. SUDERINIMO TVARKA ..... 21
46. SPECIALIOS KONSULTACIJOS ..... 22
2 SKIRSNIS. EKSPORTO KREDITŲ TEIKIMO TVARKA ..... 22
47. IŠANKSTINIS PRANEŠIMAS SU APTARIMU ..... 22
48. IŠANKSTINIS PRANEŠIMAS ..... 22
3 SKIRSNIS. SU PREKYBA SUSIJUSIOS PAGALBOS TEIKIMO TVARKA ..... 23
49. IŠANKSTINIS PRANEŠIMAS ..... 23
50. SKUBUS PRANEŠIMAS ..... 24
4 SKIRSNIS. KONSULTACIJŲ DĖL SĄLYGOTOSIOS PAGALBOS TVARKA ..... 24
51. KONSULTACIJŲ TIKSLAS ..... 24
52. KONSULTACIJŲ APRĖPTIS IR LAIKAS ..... 24
53. KONSULTACIJŲ REZULTATAI ..... 25
5 SKIRSNIS. INFORMACIJA APIE EKSPORTO KREDITUS IR SU PREKYBA SUSIJUSIĄ PAGALBĄ ..... 25
54. KONTAKTINIAI CENTRAI ..... 25
55. PAKLAUSIMAI ..... 25

56. ATSAKYMAI ..... 25

57. PRIVAČIOS KONSULTACIJOS ..... 25

58. BENDRŲJŲ LINIJŲ NUSTATYMO TVARKA IR FORMA ..... 26

59. ATSAKYMAI Į BENDRŲJŲ LINIJŲ PASIŪLYMUS ..... 26

60. BENDRŲJŲ LINIJŲ PRIĖMIMAS ..... 26

61. NESUTARIMAS DĖL BENDRŲJŲ LINIJŲ ..... 27

62. BENDROSIOS LINIJOS ĮSIGALIOJIMO DATA ..... 27

63. BENDRŲJŲ LINIJŲ GALIOJIMAS ..... 27

6 SKIRSNIS. TAIKOMOS PRANEŠIMO APIE MINIMALIAS PALŪKANŲ NORMAS (CIRR) NUOSTATOS ..... 27

64. PRANEŠIMAS APIE MINIMALIAS PALŪKANŲ NORMAS ..... 27

65. PALŪKANŲ NORMŲ TAIKYMO ĮSIGALIOJIMO DATA ..... 27

66. SKUBŪS PALŪKANŲ NORMŲ PAKEITIMAI ..... 27

7 SKIRSNIS. PERŽIŪROS ..... 28

67. REGULIARI SUSITARIMO PERŽIŪRA ..... 28

68. MINIMALIŲ PALŪKANŲ NORMŲ PERŽIŪRA ..... 28

69. MINIMALIŲ PRIEMOKŲ NORMŲ PERŽIŪRA IR SUSIJĘ KLAUSIMAI ..... 28

I PRIEDAS. SEKTORIŲ SUSITARIMAS DĖL EKSPORTO KREDITŲ LAIVAMS ..... 29

II PRIEDAS. SEKTORIŲ SUSITARIMAS DĖL EKSPORTO KREDITŲ BRANDUOLINĖMS ELEKTRINĖMS ..... 32

III PRIEDAS. SEKTORIŲ SUSITARIMAS DĖL EKSPORTO KREDITŲ CIVILINIAMS ORLAIVIAMS ..... 35

IV PRIEDAS. SEKTORIŲ SUSITARIMAS DĖL EKSPORTO KREDITŲ ATSINAUJINANTIESIEMS ENERGIJOS IŠTEKLIAMS, KLIMATO KAITOS ŠVELNINIMUI IR PRISITAIKYMUI PRIE JOS, IR VANDENS PROJEKTAMS ..... 69

V PRIEDAS. SEKTORIŲ SUSITARIMAS DĖL EKSPORTO KREDITŲ GELEŽINKELIŲ INFRASTRUKTŪRAI ..... 82

VI PRIEDAS. SEKTORIŲ SUSITARIMAS DĖL EKSPORTO KREDITŲ, SKIRTŲ ANGLIMIS KŪRENAMŲ ELEKTRINIŲ ELEKTROS GAMYBOS PROJEKTAMS ..... 85

VII PRIEDAS. PROJEKTŲ FINANSAVIMO SANDORIAMS TAIKYTINOS SĄLYGOS ..... 89

VIII PRIEDAS. PRANEŠIMUOSE PATEIKIAMA INFORMACIJA ..... 92

IX PRIEDAS. MINIMALIŲ PRIEMOKŲ NORMŲ APSKAIČIAVIMAS ..... 99

X PRIEDAS. RINKOS LYGINAMIEJI DYDŽIAI SANDORIAMS NULINĖS KATEGORIJOS ŠALYSE ..... 102

XI PRIEDAS. TREČIOSIOS ŠALIES GRĄŽINIMO GARANTIJOS TAIKYMO IR DAUGIAŠALIŲ AR REGIONINIŲ INSTITUCIJŲ KLASIFIKAVIMO KRITERIJAI IR SĄLYGOS ..... 103

XII PRIEDAS. PIRKĖJO RIZIKOS KATEGORIJŲ KOKYBINIS APRAŠYMAS ..... 105

XIII PRIEDAS. ŠALIES RIZIKOS MAŽINIMO PRIEMONIŲ IR PIRKĖJO RIZIKOS KREDITO PAPILDYMŲ TAIKYMO KRITERIJAI IR SĄLYGOS ..... 109

XIV PRIEDAS. KONTROLINIS ATITIKTIES VYSTYMOSI KRITERIJAMS KOKYBĖS SĄRAŠAS ..... 113

XV PRIEDAS. APIBRĖŽTYS ..... 115

I SKYRIUS

**BENDROSIOS NUOSTATOS**

1. TIKSLAS

a) Pagrindinis Susitarimo dėl oficialiai remiamų eksporto kreditų (toliau – Susitarimas) tikslas – nustatyti tinkamo oficialiai remiamų eksporto kreditų naudojimo sistemą.

b) Susitarimu siekiama sudaryti vienodas oficialios paramos sąlygas, kaip apibrėžta 5 straipsnio a dalyje, ir taip skatinti eksportuotojų konkurenciją, pagrįstą eksportuojamų prekių ir paslaugų kokybe ir kainomis, o ne palankiausiomis oficialiai remiamomis finansinėmis sąlygomis.

2. STATUSAS

Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacijos (toliau – EBPO) parengtas Susitarimas įsigaliojo 1978 m. balandžio mėn. neribotam laikotarpiui. Susitarimas – savanoriškas jo dalyvių susitarimas, kuris nėra EBPO aktas ([1]), nors jam įgyvendinti teikiama administracinė EBPO sekretoriato (toliau – Sekretoriatas) parama.

3. DALYVAVIMAS

Šiuo metu Susitarimo dalyvės yra šios: Australija, Kanada, Europos Sąjunga, Japonija, Korėja, Naujoji Zelandija, Norvegija, Šveicarija ir Jungtinės Amerikos Valstijos. Dabartinės dalyvės gali pakviesti kitas EBPO nares ir ne nares tapti Susitarimo dalyvėmis.

4. ŠALIMS, KURIOS NĖRA DALYVĖS, TEIKIAMA INFORMACIJA

a) Dalyvės įsipareigoja dalytis informacija su šalimis, kurios nėra dalyvės, apie pranešimus dėl oficialios paramos, kaip apibrėžta 5 straipsnio a dalyje.

b) Dalyvė, vadovaudamasi abipusiškumo principu, konkurencijos sąlygomis vienodai atsako tiek į šalies, kuri nėra dalyvė, tiek į dalyvės prašymą dėl finansinių sąlygų, kurias ji siūlo taikyti savo oficialiai paramai.

5. TAIKYMO SRITIS

Susitarimas taikomas visai oficialiai valstybės ar valstybės vardu teikiamai prekių ir (arba) paslaugų eksporto paramai, įskaitant finansinę nuomą, kurios grąžinimo laikotarpis yra dveji ar daugiau metų.

a) Oficiali parama gali būti teikiama įvairiai:

1) eksporto kredito garantijomis arba draudimu (grynuoju draudimu);

2) oficialia finansavimo parama:

— tiesioginiu kreditavimu (finansavimu) ir refinansavimu arba

— palūkanų normų subsidijomis;

3) bet kokiu minėtųjų būdų deriniu.

b) Susitarimas taikomas sąlygotajai pagalbai; IV skyriuje nurodyta tvarka taip pat taikoma su prekyba susijusiai nesąlygotajai pagalbai.

c) Susitarimas netaikomas karo technikos ir pagrindinių žemės ūkio prekių eksportui.

d) Oficiali parama neteikiama, jei yra akivaizdžių įrodymų, kad sutartis su pirkėju sudaryta šalyje, kuri nėra galutinė prekių pristatymo vieta, ypač kai taip norima užsitikrinti palankesnes grąžinimo laikotarpio sąlygas.

([1]) Kaip apibrėžta EBPO konvencijos 5 straipsnyje.

6. SEKTORIŲ SUSITARIMAI

a) Toliau nurodyti sektorių susitarimai yra Susitarimo dalis:

— dėl laivų (I priedas),

— dėl branduolinių elektrinių (II priedas),

— dėl civilinių orlaivių (III priedas),

— dėl atsinaujinančiųjų energijos išteklių, klimato kaitos švelninimo ir prisitaikymo prie jos, ir vandens projektų (IV priedas),

— dėl geležinkelių infrastruktūros (V priedas),

— dėl anglimis kūrenamų elektrinių elektros gamybos projektų (VI priedas).

b) I, II, IV ar V prieduose pateiktų sektorių susitarimų dalyvė gali taikyti tų priedų atitinkamas nuostatas oficialiai paramai prekių ir (arba) paslaugų, kurioms taikomi atitinkami sektorių susitarimai, eksportui. Jei konkrečiame sektorių susitarime nėra nuostatos, atitinkančios tam tikrą Susitarimo nuostatą, to sektorių susitarimo dalyvė taiko Susitarimo nuostatą.

c) Prekių ir (arba) paslaugų, kurioms taikomas III priedas, eksportui dalyvės, kurios taip pat yra tame priede pateikto Sektorių susitarimo dalyvės, taiko to Sektorių susitarimo nuostatas.

d) Prekių ir (arba) paslaugų, kurioms taikomas VI priedas, eksportui vietoje Susitarimo nuostatų taikomos atitinkamos to priedo nuostatos. Jei VI priede nėra nuostatos, atitinkančios tam tikrą Susitarimo nuostatą, tame priede pateikto Sektorių susitarimo dalyvė taiko Susitarimo nuostatas.

7. PROJEKTŲ FINANSAVIMAS

a) Dalyvės gali taikyti VII priede nustatytas sąlygas prekių ir (arba) paslaugų eksportui pagal sandorius, atitinkančius VII priedo 1 priedėlyje nustatytus kriterijus.

b) Pirmesnė a dalis taikoma prekių ir paslaugų, kurioms taikomas Sektorių susitarimas dėl eksporto kreditų branduolinėms elektrinėms, Sektorių susitarimas dėl eksporto kreditų atsinaujinantiesiems energijos ištekliams, klimato kaitos švelninimui ir prisitaikymui prie jos, ir vandens projektams, Sektorių susitarimas dėl eksporto kreditų geležinkelių infrastruktūrai ir Sektorių susitarimas dėl eksporto kreditų, skirtų anglimis kūrenamų elektrinių elektros gamybos projektams, eksportui.

c) Pirmesnė a dalis netaikoma prekių ir paslaugų, kurioms taikomas Sektorių susitarimas dėl eksporto kreditų civiliniams orlaiviams arba Sektorių susitarimas dėl eksporto kreditų laivams, eksportui.

8. PASITRAUKIMAS

Susitarimo dalyvė gali pasitraukti apie tai raštu pranešdama Sekretoriatui greitojo ryšio priemonėmis, pvz., pasinaudodama EBPO internetine informacine sistema (OLIS). Pasitraukimas įsigalioja praėjus 180 kalendorinių dienų nuo tos dienos, kai Sekretoriatas gauna tokį pranešimą.

9. STEBĖSENA

Sekretoriatas stebi Susitarimo įgyvendinimą.

II SKYRIUS

**EKSPORTO KREDITŲ FINANSINĖS SĄLYGOS**

Eksporto kreditų finansinės sąlygos – visos šio skyriaus nuostatos; jos laikomos tarpusavyje susijusiomis.

Susitarime taip pat nustatyti sąlygų, kurios gali būti oficialiai remiamos, apribojimai. Dalyvės pripažįsta, kad tam tikriems prekybos ar pramonės sektoriams tradiciškai taikomos griežtesnės nei Susitarimo finansinės sąlygos. Dalyvės toliau laikosi šių įprastų finansinių sąlygų, ypač principo, jog grąžinimo laikotarpis neturi viršyti prekių tinkamumo naudoti termino.

10. PRADINĖ ĮMOKA, DIDŽIAUSIA OFICIALI PARAMA IR VIETOS IŠLAIDOS

a) Dalyvės reikalauja, kad oficialios paramos objektu esančių prekių ir paslaugų pirkėjų pradinė įmoka būtų mažiausiai 15 % eksporto sutarties vertės kredito pradžioje arba iki jos, kaip apibrėžta XV priede. Norint apskaičiuoti pradinę įmoką, eksporto sutarties vertę galima proporcingai sumažinti, jei sandoris sudaromas dėl trečiosios šalies prekių ir paslaugų, kurioms neteikiama oficiali parama. Leidžiama finansuoti (apdrausti) 100 % priemokos sumos. Priemoka gali būti įtraukta arba neįtraukta į eksporto sutarties vertę. Po kredito pradžios mokami pasiliktieji mokėjimai šiuo atveju nėra pradinė įmoka.

b) Oficiali parama tokiai pradinei įmokai gali būti teikiama tik kaip draudimas ar garantija nuo įprastų rizikos rūšių iki kredito pradžios.

c) Išskyrus tuos atvejus, kai taikomos b ir d dalių nuostatos, dalyvės neteikia oficialios paramos, jei ji viršija 85 % eksporto sutarties vertės, įskaitant trečiųjų šalių prekes ir paslaugas, bet neįtraukiant vietos išlaidų.

d) Dalyvės gali teikti oficialią paramą vietos išlaidoms, jeigu:

1) oficiali parama vietos išlaidoms neviršija 30 % eksporto sutarties vertės;

2) oficiali parama vietos išlaidoms neteikiama palankesnėmis (mažiau ribojančiomis) sąlygomis už sutartąsias susijusiam eksportui sąlygas;

3) jei oficiali parama vietos išlaidoms viršija 15 % eksporto sutarties vertės, tokia oficiali parama teikiama pagal 48 straipsnį gavus išankstinį pranešimą, kuriame nurodytas remiamų vietos išlaidų pobūdis.

11. ŠALIŲ KLASIFIKAVIMAS ILGIAUSIAM GRĄŽINIMO LAIKOTARPIUI NUSTATYTI

a) I kategorijos šalys yra dideles pajamas gaunančios ([1]) EBPO šalys. Visos kitos šalys priskiriamos II kategorijai.

b) Klasifikuojant šalis taikomi šie kriterijai ir tvarka:

1) Susitarimo tikslais šalys klasifikuojamos pagal BNPj vienam gyventojui, kurias apskaičiuoja Pasaulio bankas, kad galėtų nustatyti Pasaulio banko besiskolinančių šalių kategorijas;

2) kai Pasaulio bankas neturi pakankamai informacijos, kad paskelbtų BNPj vienam gyventojui duomenis, jo prašoma apskaičiuoti, ar aptariamosios šalies BNPj vienam gyventojui viršija dabartinę ribą, ar yra už ją mažesnės. Ta šalis klasifikuojama pagal apskaičiuotą rezultatą, nebent dalyvės susitartų kitaip;

3) jei pagal 11 straipsnio a dalį pakeičiama šalies klasifikacija, toks pakeitimas įsigalioja praėjus dviem savaitėms nuo tos dienos, kai sekretoriatas visoms dalyvėms išsiunčia Pasaulio banko išvadas pagal pirmiau minėtus duomenis;

4) jei Pasaulio bankas duomenis patikslina, įgyvendinant Susitarimą į tokį patikslinimą neatsižvelgiama. Vis dėlto šalies kategoriją galima pakeisti taikant bendrosios linijos tvarką ir dalyvės palankiai vertina pakeitimus dėl klaidingų ir praleistų duomenų, nustatytų vėliau tais pačiais kalendoriniais metais, kuriais Sekretoriatas tuos duomenis išplatino pirmą kartą.

c) Šalies kategorija keičiama tik tada, jei Pasaulio banko nustatyta jos kategorija nekinta dvejus metus iš eilės.

12. ILGIAUSIAS GRĄŽINIMO LAIKOTARPIS

Nedarant poveikio 13 straipsnio nuostatoms, ilgiausias grąžinimo laikotarpis priklauso nuo paskirties šalies kategorijos, nustatytos remiantis 11 straipsnio kriterijais.

a) I kategorijos šalims didžiausias grąžinimo laikotarpis yra penkeri metai, esant galimybei susitarti dėl aštuonerių su puse metų, jei laikomasi 48 straipsnyje nustatytos išankstinių pranešimų tvarkos.

b) II kategorijos šalims grąžinimo laikotarpis yra ne ilgesnis kaip dešimt metų.

([1]) Pasaulio banko kasmet nustatoma pagal BNPj vienam gyventojui.

c) Jei sutartis taikoma daugiau negu vienai paskirties šaliai, dalyvės turėtų nustatyti bendrąją liniją 58–63 straipsniuose nurodyta tvarka, kad susitartų dėl atitinkamų laikotarpių.

13. GRĄŽINIMO LAIKOTARPIS NEBRANDUOLINĖMS ELEKTRINĖMS

a) Jėgainėms, kurios nėra branduolinės elektrinės ir kurioms netaikomas VI priedas, didžiausias grąžinimo laikotarpis yra 12 metų. Jei dalyvė ketina remti ilgesnį nei 12 straipsnyje nurodytą grąžinimo laikotarpį, ji iš anksto apie tai praneša 48 straipsnyje nustatyta tvarka.

b) Nebranduolinės elektrinės – elektrinės ar jų dalys, naudojančios nebranduolinį kurą; jas sudaro visi komponentai, įrenginiai, medžiagos ir paslaugos (įskaitant personalo mokymą), tiesiogiai reikalingi tokioms elektrinėms statyti ir eksploatuoti. Joms nepriskiriami objektai, už kuriuos paprastai atsakingas pirkėjas, visų pirma sąnaudos, susijusios su žemės užstatymu, keliais, statybininkų miesteliais, elektros linijomis, skirstymo stotimi ir vandens tiekimo įrenginiais, kurie nėra elektrinėje, taip pat sąnaudos, atsirandančios pirkėjo šalyje dėl oficialaus patvirtinimo tvarkos (pvz., statybvietės ar statybos leidimo kuro pakrovimo leidimo), išskyrus:

1) kai skirstymo stoties pirkėjas yra tas pats subjektas kaip ir elektrinės pirkėjas – tuomet ilgiausias grąžinimo laikotarpis pirminei skirstymo stočiai yra toks pats kaip ir nebranduolinei elektrinei (t. y. 12 metų) ir

2) ilgiausias grąžinimo laikotarpis pastotėms, transformatoriams ir perdavimo linijoms, kurių minimali įtampos riba yra 100 kV, yra toks pats kaip ir nebranduolinei elektrinei.

14. PAGRINDINĖS SUMOS GRĄŽINIMAS IR PALŪKANŲ MOKĖJIMAS

a) Pagrindinė eksporto kredito suma grąžinama lygiomis dalimis.

b) Pagrindinė eksporto kredito suma grąžinama ir palūkanos mokamos ne rečiau kaip kas šešis mėnesius, pirmąją pagrindinės sumos ir palūkanų įmoką sumokant ne vėliau kaip po šešių mėnesių nuo kredito pradžios.

c) Nuomos sandorių atveju pagrindinė eksporto kreditų suma gali būti grąžinama lygiomis dalimis kartu su palūkanomis vietoj pagrindinės sumos grąžinimo lygiomis dalimis, kaip nurodyta a dalyje.

d) Išskirtiniais ir tinkamai pagrįstais atvejais eksporto kreditai gali būti teikiami kitomis nei a–c dalyse nustatytomis sąlygomis. Tokios paramos teikimas grindžiamas tuo, kad skolininkas laiku negauna lėšų ir negali laikytis kredito grąžinimo lygiomis dalimis kas šešis mėnesius grafiko, ir atitinka šiuos kriterijus:

1) viena ar kelios pagrindinės sumos grąžinimo įmokos per šešis mėnesius neviršija 25 % pagrindinės kredito sumos;

2) pagrindinė kredito suma grąžinama ne rečiau kaip kas 12 mėnesių. Pirmoji pagrindinės sumos grąžinimo įmoka sumokama ne vėliau kaip po 12 mėnesių nuo kredito pradžios, o praėjus tokiam laikotarpiui grąžinama ne mažiau kaip 2 % pagrindinės kredito sumos;

3) palūkanos mokamos ne rečiau kaip kas 12 mėnesių, pirmąją įmoką sumokant ne vėliau kaip po šešių mėnesių nuo kredito pradžios;

4) vidutinė grąžinimo laikotarpio svertinė trukmė yra ne ilgesnė kaip: jei sandoris sudarytas su valstybiniais pirkėjais (arba jei suteikiama valstybės grąžinimo garantija):

— sandoriuose su valstybiniais pirkėjais (arba jei suteikiama valstybės grąžinimo garantija): ketveri su puse metų I kategorijos šalims ir penkeri metai bei trys mėnesiai II kategorijos šalims,

— jei sandoris sudarytas su nevalstybiniais pirkėjais (ir be valstybės grąžinimo garantijos): penkeri metai I kategorijos šalims ir šešeri metai II kategorijos šalims,

— neatsižvelgiant į pirmesnių dviejų įtraukų nuostatas, jei sandoris sudarytas dėl pagal 13 straipsnį teikiamos paramos nebranduolinėms elektrinėms – šešeri metai ir trys mėnesiai;

5) pagal 48 straipsnį dalyvė iš anksto paaiškina priežastis, dėl kurių ji neteikia paramos pagal a–c dalis.

e) Nuo kredito pradžios mokėtinos palūkanos nekapitalizuojamos.

15. PALŪKANŲ NORMOS, PRIEMOKOS IR KITI MOKESČIAI

a) Palūkanoms nepriskiriama:

1) visi priemokų ar kitų mokesčių mokėjimai, skirti tiekėjų arba finansiniams kreditams apdrausti ar garantuoti;

2) visi kiti su eksporto kreditu susiję mokėjimai: bankų mokesčiai ar komisiniai, išskyrus metinius ar pusmetinius bankų mokesčius, mokėtinus per visą grąžinimo laikotarpį, ir

3) importuojančiosios šalies taikomi išskaičiuojamieji mokesčiai.

b) Jei oficiali parama teikiama tiesioginio kredito (finansavimo) ar refinansavimo būdu, priemoka gali būti pridėta prie nominaliosios palūkanų normos vertės arba mokama kaip atskiras mokestis; dalyvėms abi šios dalys turi būti tiksliai apibrėžtos atskirai.

16. EKSPORTO KREDITŲ GALIOJIMO TERMINAS

Atskiro eksporto kredito ar kredito linijos finansinės sąlygos, išskyrus 21 straipsnyje nustatytą komercinių palūkanų orientacinių normų (CIRR) galiojimo terminą, nustatomos ne ilgiau kaip šešiems mėnesiams iki galutinės įsipareigojimo datos.

17. VEIKSMAI NUOSTOLIAMS IŠVENGTI ARBA KUO LABIAU SUMAŽINTI

Susitarimu eksporto kreditavimo ar finansavimo įstaigoms nedraudžiama susitarti dėl palankesnių finansinių sąlygų negu numatytosios Susitarime, jei tokio veiksmo imamasi sudarius sutartį (jei eksporto kredito susitarimas ir papildomi dokumentai jau įsigaliojo) ir jei tuo veiksmu tik ketinama išvengti nuostolių dėl galimo nemokėjimo ar reikalavimų ar juos kuo labiau sumažinti.

18. SUDERINIMAS

Atsižvelgdama į tarptautines dalyvės prievoles ir Susitarimo tikslą, 45 straipsnyje nustatyta tvarka dalyvė gali suderinti finansines sąlygas, pasiūlytas dalyvės ar šalies, kuri nėra dalyvė. Laikoma, kad pagal šį straipsnį nustatytos finansinės sąlygos atitinka I ir II skyrių ir, jei taikytina, I, II, III, IV, V, VI ir VII priedų nuostatas.

19. MINIMALIOS FIKSUOTOSIOS PALŪKANŲ NORMOS, TAIKOMOS TEIKIANT OFICIALIĄ FINANSAVIMO PARAMĄ

a) Dalyvės, teikiančios oficialią finansavimo paramą paskolų su fiksuotosiomis palūkanų normomis forma, kaip minimalias palūkanų normas taiko atitinkamas CIRR. CIRR – palūkanų normos, nustatomos pagal šiuos principus:

1) CIRR turėtų atitikti galutines komercines skolinimo palūkanų normas atitinkamos valiutos šalies rinkoje;

2) CIRR turėtų būti labai panašios į šalies pirmos klasės paskolos gavėjams taikomą normą;

3) CIRR turėtų būti grindžiamos finansavimo su fiksuotosiomis palūkanų normomis suteikimo kaina;

4) CIRR neturėtų iškreipti šalies konkurencijos sąlygų ir

5) CIRR turėtų būti labai panašios į pirmos klasės užsienio paskolos gavėjams taikomą normą.

b) Teikiant oficialią finansavimo paramą neturi būti iš dalies ar visiškai padengiamos ar kompensuojamos atitinkamos kredito rizikos priemokos, kurias reikia mokėti už negrąžinimo riziką pagal 23 straipsnio nuostatas.

20. CIRR NUSTATYMAS

a) Norėdama nustatyti CIRR, kiekviena dalyvė savo nacionalinei valiutai pasirenka vieną iš šių dviejų bazinių palūkanų normų sistemų:

1) trejų metų Vyriausybės obligacijų palūkanų, kurių grąžinimo laikotarpis yra iki penkerių metų imtinai, normas; penkerių metų Vyriausybės obligacijų palūkanų, kurių grąžinimo laikotarpis yra daugiau nuo daugiau nei penkerių iki aštuonerių su puse metų imtinai, normas, ir septynerių metų Vyriausybės obligacijų palūkanų, kurių mokėjimo terminas yra daugiau nei aštuoneri su puse metų, normas arba

2) visiems mokėjimo terminams – penkerių metų Vyriausybės obligacijų palūkanų normas.

Dalyvės susitaria dėl bazinių palūkanų normų sistemos išimčių.

b) CIRR nustatomos kaip nekintama 100 bazinių punktų marža, viršijanti atitinkamas kiekvienos dalyvės bazinių palūkanų normas, nebent dalyvės susitartų kitaip.

c) Kitos dalyvės taiko konkrečia valiuta nustatytą CIRR, jei nusprendžia finansuoti ta valiuta.

d) Dalyvė gali keisti savo bazinių palūkanų normų sistemą, apie tai pranešdama prieš šešis mėnesius ir pasitarusi su kitomis dalyvėmis.

e) Dalyvė arba šalis, kuri nėra dalyvė, gali prašyti nustatyti šalies, kuri nėra dalyvė, valiutos CIRR. Pasitarę su suinteresuotąja šalimi, kuri nėra dalyvė, dalyvė arba Sekretoriatas tos šalies, kuri nėra dalyvė, vardu gali pateikti pasiūlymą dėl CIRR nustatymo ta valiuta, taikydami 58–63 straipsniuose nustatytą bendrosios linijos tvarką.

21. CIRR GALIOJIMAS

Sandoriui taikoma palūkanų norma nustatoma ne ilgesniam kaip 120 dienų laikotarpiui. Prie atitinkamos CIRR pridedama 20 bazinių punktų marža, jei oficialios finansavimo paramos sąlygos nustatomos iki sutarties dienos.

22. CIRR TAIKYMAS

a) Jei oficiali finansavimo parama teikiama paskoloms su kintamosiomis palūkanų normomis, bankai ir kitos finansų įstaigos negali visam paskolos laikotarpiui siūlyti normos, mažesnės nei CIRR (galiojančios pradinės sutarties metu) arba trumpalaikės rinkos palūkanų normos.

b) Jei paskolos gavėjas savanoriškai anksčiau termino grąžina paskolą ar jos dalį, jis kompensuoja oficialią finansavimo paramą suteikusiai valstybės institucijai visas išlaidas ir nuostolius, patirtus dėl tokio ankstyvo paskolos grąžinimo, įskaitant valstybės institucijos išlaidas, patirtas dėl ankstyvo grąžinimo pakeitus pajamų iš fiksuotosios palūkanų normos dalį.

23. PRIEMOKA UŽ KREDITO RIZIKĄ

Dalyvės taiko priemoką prie palūkanų už eksporto kreditų negrąžinimo riziką. Dalyvių taikomos priemokų normos atitinka rizikos lygį, užtikrina konvergenciją ir yra pakankamos ilgalaikėms veiklos sąnaudoms ir nuostoliams padengti.

24. MINIMALIOS PRIEMOKŲ UŽ KREDITO RIZIKĄ NORMOS

Dalyvės kredito rizikai taiko ne mažesnę nei taikytiną minimalią priemokų normą (toliau – MPR).

a) Taikytina MPR nustatoma pagal šiuos veiksnius:

— taikytiną šalies rizikos kategoriją,

— rizikos terminą (t. y. rizikos perspektyvą, HOR),

— skolininko pasirinktą pirkėjo rizikos kategoriją,

— draudimo nuo politinės ir komercinės rizikos procentinę dalį ir suteikto oficialiai remiamo eksporto kreditavimo produkto kokybę,

— bet kokią taikomą šalies rizikos mažinimo priemonę ir

— bet kokį pritaikytą pirkėjo rizikos kredito papildymą.

b) MPR išreiškiama kredito procentinėmis pagrindinės sumos vertės dalimis taip, tarsi priemokos būtų visiškai surenkamos pirmąją kredito dieną. MPR skaičiavimo išaiškinimas, įskaitant matematinę formulę, pateikiamas IX priede.

c) Nepriklausomai nuo paskirties šalies, sandoriams, kuriems taikomi rinkos lyginamieji dydžiai, t. y. kuriuose dalyvauja 0 kategorijos šalių, dideles pajamas gaunančių EBPO šalių ir dideles pajamas gaunančių euro zonos

šalių ([1]) galutiniai skolininkai (garantai) (t. y. kredito rizikos subjektai), dalyvių taikomos priemokų normos nustatomos kiekvienu konkrečiu atveju. Kad užtikrintų, jog priemokų normos, taikomos sandoriams, kuriuose dalyvauja šių šalių skolininkai ir, kai tinkama, garantai, nemažintų privačios rinkos kainų, dalyvės laikosi toliau nurodytos tvarkos ir taiko sutartas lyginamųjų dydžių kainų perskaičiavimo į priemokų normas taisykles.

1. Jei dalyvės teikiama oficiali parama yra dalis sindikuotosios paskolos paketo, suformuoto kaip turtu užtikrintas ([2]) arba projektų finansavimo ([3]) sandoris:

— tiesioginio skolinimo dalies visos sąnaudos turi būti ne mažesnės nei sindikato komercinės rinkos dalyvio (-ių) taikomos visos sąnaudos,

— grynojo draudimo priemoka turi būti ne mažesnė nei perskaičiuota lygiavertė komercinės rinkos dalyvio (-ių) taikoma priemoka.

Sindikuotosios paskolos paketas turi tenkinti visas šias sąlygas:

— bent 25 % ([4]) sindikuotosios paskolos sudaro komercinės rinkos paskola (-os) (garantija (-os)), be jokios dvišalės arba daugiašalės paramos (pvz., ECA, DFI, IFI arba MDB) ([5]), kai visoms finansavimo šalims taikomas *pari passu* principas dėl visų finansinių sąlygų, įskaitant garanto paketą, ir

— sandorio finansinės sąlygos visiškai atitinka Susitarimą su pakeitimais, padarytais šiomis nuostatomis dėl rinkos lyginamųjų dydžių kainodaros, taikomos sindikuotųjų paskolų (garantijų) sandoriams.

2. Visiems kitiems sandoriams, kuriems taikomi rinkos lyginamieji dydžiai, taikoma tokia tvarka:

— atsižvelgdamos į galimybes gauti rinkos informacijos ir į pagrindinio sandorio savybes, dalyvės nustato taikytiną priemokos normą, remdamosi vienu ar daugiau X priede nustatytų kriterijų ir pasirinkdamos tinkamiausiu (-iais) tam tikram sandoriui laikomą (-us) kriterijų (-us),

— neatsižvelgiant į ankstesnę dalį, dalyvės negali taikyti priemokos normos, mažesnės nei atitinkama norma, nustatyta pagal viso ciklo rinkos lyginamųjų dydžių (TCMB) modelį, pagrįstą sandorio rizikos kategorija ir visa trukme (viso sandorio WAL), nebent rinkos lyginamasis dydis nustatytas pagal konkretaus pavadinimo arba susijusio subjekto i) antrinės rinkos obligaciją arba ii) kredito įsipareigojimų neįvykdymo apsikeitimo sandorį (CDS) Jei dalyvė taiko priemokos normą, mažesnę už atitinkamą priemoką, nustatytą pagal TCMB modelį, pagrįstą akredituotos kredito reitingų agentūros ([6]) (CRA) suteiktu konkretaus pavadinimo rinkos lyginamojo dydžio reitingu ([7]), ji iš anksto apie tai praneša 48 straipsnyje nustatyta tvarka. Vis dėlto taikoma priemoka negali būti mažesnė nei atitinkama minimali aktuarinė priemoka,

([1]) Šalies statusas pagal: 1) tai, ar ji yra dideles pajamas gaunanti šalis (kaip kasmet nustatoma Pasaulio banko pagal BNPj vienam gyventojui), 2) narystę EBPO ir 3) narystę euro zonoje, kasmet peržiūrimas. Šalies priskyrimas dideles pajamas gaunančioms EBPO šalims arba dideles pajamas gaunančioms euro zonos šalims pagal 25 straipsnio c dalį arba tokio statuso panaikinimas įsigalios tik po to, kai šalies kategorija pagal pajamas (gaunanti dideles pajamas arba ne) nekito dvejus metus iš eilės. Šalies priskyrimas dideles pajamas gaunančioms EBPO šalims arba dideles pajamas gaunančioms euro zonos šalims arba tokio statuso panaikinimas dėl pasikeitusios narystės EBPO ar euro zonoje įsigalios iš karto tuo metu, kai vykdoma kasmetinė šalių statuso peržiūra.

([2]) Turtu užtikrintas sandoris – tai sandoris, kai užtikrinama pirmumo teisė į finansuojamą turtą, o nuomos atveju – perdavimas ir (arba) pirmumo teisė, susijusi su nuomos įmokomis.

([3]) Projektų finansavimo sandoris – tai sandoris, atitinkantis Susitarimo VII priedo 1 priedėlyje nustatytus pagrindinius kriterijus.

([4]) Neatsižvelgiant į šią ribą, šalyse, kurioms taikomi rinkos lyginamieji dydžiai, pagal V priede (geležinkeliai) arba VII priede (projektų finansavimas) pateiktas sąlygas sandoriams taikomos atitinkamos pagal tuos priedus nustatytos minimalaus dalyvavimo komercinėje paskoloje taisyklės.

([5]) Ši 25 % kriterijaus dalis gali būti tenkinama tuomet, kai sandorio mokėjimo ne grynaisiais dalis, susijusi su vieninteliu banku, kuriam taikomas ECA draudimas, apima nedraustą dalį, ne mažesnę nei 25 %. Tokie sandoriai turi tenkinti visus kitus 1 punkto kriterijus, įskaitant šios įtraukos nuostatas dėl *pari passu* principo.

([6]) Jei skolininkui (garantui) reitingą suteikia daugiau nei viena akredituota CRA, CRA reitingu laikomas geriausias skolininko (ar garanto) užsienio valiutos reitingas pagal pirmaeilius neužtikrintus kreditus. Sekretoriatas sudaro ir saugo tokių akredituotų CRA sąrašą.

([7]) Tuo atveju, jeigu akredituota CRA atitinkamam konkretaus pavadinimo rinkos kainodaros subjektui nėra suteikusi reitingo, nustatyta rinkos kaina laikoma žemesne už atitinkamą TCMB normą ir apie ją iš anksto pranešama 48 straipsnyje nustatyta tvarka.

— nustatydama priemokos normą dalyvė turi nustatyti galutinio skolininko (garanto) rizikos reitingą, atsižvelgdama ir į tai, ar skolininkui (garantui) reitingą suteikė akredituota CRA. Dalyvė gali nustatyti vienu lygiu geresnį reitingą (pagal akredituotos CRA skalę), nei suteikė akredituota CRA. Jei nėra akredituotos CRA suteikto reitingo, rizikos kategorija negali daugiau nei dviem lygiais viršyti (būti palankesnė) nei valstybei, kurioje įsisteigęs skolininkas (garantas), suteiktas CRA reitingas. Apie šiuos atvejus dalyvės turi iš anksto pranešti 48 straipsnyje nustatyta tvarka:

— jei dalyvė skolininkui (garantui) suteikia geresnį reitingą nei geriausias akredituotos CRA suteiktas reitingas arba

— jei nėra akredituotos CRA suteikto reitingo ir dalyvė priskiria sandorį CC2 ar geresnei kategorijai arba suteikia AAA–A- kredito reitingams lygiavertį reitingą, arba valstybei, kurioje įsisteigęs skolininkas (garantas), suteiktam geriausiam CRA reitingui lygiavertį ar už jį geresnį reitingą.

d) 7 kategorijos (didžiausios rizikos) šalims paprastai taikomos priemokų normos, viršijančios tai kategorijai nustatytas MPR; šias priemokų normas nustato oficialią paramą teikianti dalyvė.

e) Apskaičiuojant sandorio MPR taikytina šalies rizikos kategorija yra skolininko šalies kategorija, o taikytina pirkėjo rizikos kategorija yra skolininko kategorija ([1]), nebent:

— trečioji šalis visam kredito laikotarpiui suteikia neatšaukiamą, besąlyginę, paprašius suteikiamą, teisiškai galiojančią ir vykdytiną viso skolos grąžinimo įsipareigojimo garantiją garantuojamai skolos sumai. Trečiosios šalies garantijos atveju dalyvė gali taikyti šalies, kurioje yra įsikūręs garantas, rizikos kategoriją ir garanto pirkėjo rizikos kategoriją ([2]), arba

— 28 straipsnyje nurodyta daugiašalė ar regioninė institucija veikia kaip paskolos gavėja arba kaip sandorio garantas – tokiu atveju taikytina šalies rizikos kategorija ir pirkėjo rizikos kategorija gali būti atitinkamos dalyvaujančios daugiašalės ar regioninės institucijos kategorija.

f) Kriterijai ir sąlygos, susiję su trečiosios šalies garantijos taikymu e dalies pirmoje ir antroje įtraukose nurodytais atvejais, yra nustatyti XI priede.

g) MPR apskaičiuoti naudojama HOR formulė – pusė išmokėjimo termino sudėjus su visu grąžinimo laikotarpiu pagal įprastą eksporto kreditų grąžinimo modelį, t. y. kredito lygiomis dalimis ir susikaupusių palūkanų grąžinimas kas pusę metų, pradedant po šešių mėnesių nuo kredito pradžios. Eksporto kreditams, kuriems taikomas neįprastas grąžinimo modelis, apskaičiuojamas lygiavertis grąžinimo laikotarpis (išreikštas mokėjimais lygiomis dalimis, kurie mokami kas šešis mėnesius), taikant tokią formulę: lygiavertis grąžinimo laikotarpis = (grąžinimo laikotarpio vidutinė svertinė trukmė – 0,25)/0,5.

h) Dalyvė, pasirinkusi taikyti su trečiosios šalies garantu, kuris yra įsikūręs kitoje šalyje nei skolininkas, susijusią MPR, pateikia išankstinį pranešimą pagal 47 straipsnį. Dalyvė, pasirinkusi taikyti su daugiašalės ar regioninės institucijos, kuri veikia kaip garantas, susijusią MPR, pateikia išankstinį pranešimą pagal 48 straipsnį.

25. ŠALIŲ RIZIKOS KLASIFIKAVIMAS

Išskyrus dideles pajamas gaunančias EBPO šalis ir dideles pajamas gaunančias euro zonos šalis, šalys klasifikuojamos pagal tai, ar jos gali grąžinti užsienio skolas (t. y. šalies kredito riziką).

a) Penkios šalies kredito rizikos dalys yra:

— bendrasis grąžinimo moratoriumas, dėl kurio nusprendžia skolininko (garanto) šalies Vyriausybė ar ta šalies įstaiga, per kurią atliekamas grąžinimas,

([1]) Priemokų normoms, taikomoms vykdant sandorius su trečiosios šalies garantija, suteikta skolininko dideles pajamas gaunančioje EBPO šalyje arba dideles pajamas gaunančioje euro zonos šalyje, taikomi reikalavimai, nustatyti 24 straipsnio c dalyje.

([2]) Trečiosios šalies garantijos atveju taikytina šalies rizikos kategorija ir pirkėjo rizikos kategorija turi būti susijusios su tuo pačiu subjektu, t. y. arba skolininku, arba garantu.

— politiniai įvykiai ir (arba) ekonominiai sunkumai, kylantys už pranešančiosios dalyvės šalies ribų, arba teisinės ar administracinės priemonės, kurių imamasi už pranešančiosios dalyvės šalies ribų ir kurios neleidžia pervesti už kreditą sumokėtų lėšų arba vilkina tokį pervedimą,

— teisinės nuostatos, patvirtintos skolininko (garanto) šalyje, pagal kurias teigiama, kad vietine valiuta atliktas grąžinimas yra galiojantis skolos grąžinimas, nors dėl valiutų kursų svyravimų toks grąžinimas, jį konvertavus į kredito valiutą, nebepadengia skolos sumos lėšų pervedimo dieną,

— bet kuri kita užsienio šalies Vyriausybės priemonė ar sprendimas, neleidžiantys grąžinti kredito, ir

— *force majeure* atvejai, vykstantys ne pranešimą teikiančios dalyvės šalyje: karas (įskaitant pilietinį karą), turto konfiskavimas, revoliucija, riaušės, pilietiniai neramumai, ciklonai, potvyniai, žemės drebėjimai, ugnikalnių išsiveržimai, potvynių bangos ir branduolinės avarijos.

b) Šalys priskiriamos vienai iš aštuonių šalies rizikos kategorijų (0–7). MPR yra nustatytos 1–7 kategorijoms, bet ne 0 kategorijai, nes šios kategorijos šalių rizikos lygis laikomas nežymiu. Su sandoriais 0 kategorijos šalyse susijusi kredito rizika daugiausia susijusi su skolininko ir (garanto) rizika.

c) Šalys klasifikuojamos ([1]) taikant šalių rizikos klasifikavimo metodiką, kurią sudaro:

— šalies rizikos vertinimo modelis (toliau – modelis), pagal kurį atliekamas kiekybinis šalies kredito rizikos vertinimas, kiekvienai šaliai grindžiamas trimis rizikos veiksnių grupėmis: dalyvių mokėjimų patirtimi, finansine padėtimi ir ekonomine padėtimi. Modelio metodiką sudaro skirtingi veiksmai, įskaitant visų trijų rizikos veiksnių grupių vertinimą ir rizikos veiksnių grupių derinimą bei lankstų vertinimą,

— kokybinis modelio rezultatų vertinimas, atliekamas kiekvienai šaliai atskirai, kartu vertinant politinę riziką ir (arba) kitus rizikos veiksnius, į kuriuos modelyje visiškai ar iš dalies neatsižvelgiama. Prireikus dėl to gali tekti keisti vertinimą pagal kiekybinį modelį, kad atsispindėtų galutinis šalies kredito rizikos vertinimas.

d) Šalių rizikos kategorijos nuolat stebimos ir bent kartą per metus peržiūrimos, o Sekretoriatas nedelsdamas praneša apie pasikeitimus, atsiradusius taikant šalių rizikos klasifikavimo metodiką. Kai šalies kategorija keičiama žemesne ar aukštesne, dalyvės ne vėliau kaip po penkių darbo dienų nuo Sekretoriato pranešimo apie kategorijos pakeitimą nustato MPR dydžio ar didesnes priemokų normas, siedamos jas su nauja šalies rizikos kategorija.

e) Sekretoriatas šalių rizikos kategorijas skelbia viešai.

26. VALSTYBĖS RIZIKOS VERTINIMAS

a) Visų šalių, kurios pagal 25 straipsnio d dalį klasifikuojamos pagal šalių rizikos klasifikavimo metodiką, valstybės rizika vertinama norint išskirtinėmis aplinkybėmis nustatyti valstybių Vyriausybes arba kitas valdžios institucijas, kurios:

— nėra žemiausio rizikos lygio skolininkės šalyje ir

— kurių kredito rizika yra gerokai didesnė nei šalies rizika.

b) Pirmesnės a dalies kriterijus atitinkančios valstybių Vyriausybės arba kitos valdžios institucijos nustatomos pagal dalyvių parengtą ir sutartą valstybės rizikos vertinimo metodiką.

c) Pirmesnės a dalies kriterijus atitinkančių valstybių Vyriausybių arba kitų valdžios institucijų sąrašas nuolat stebimas ir bent kartą per metus tikslinamas ir Sekretoriatas nedelsdamas praneša apie pasikeitimus, atsiradusius taikant valstybės rizikos vertinimo metodiką.

d) Sekretoriatas pagal b dalį nustatytų valstybių Vyriausybių arba kitų valdžios institucijų sąrašą skelbia viešai.

([1]) Administraciniais tikslais kai kurios šalys, atitinkančios vienos iš aštuonių šalių rizikos kategorijų kriterijus, gali būti nepriskiriamos nė vienai iš jų, jei jos paprastai negauna oficialiai remiamų eksporto kreditų. Jokiai kategorijai nepriskirtų šalių atveju dalyvės gali savo nuožiūra pritaikyti jų nuomone tinkamą šalies rizikos kategoriją.

27. PIRKĖJO RIZIKOS KLASIFIKAVIMAS

1–7 rizikos kategorijų šalių skolininkai ir, prireikus, garantai priskiriami vienai iš pirkėjo rizikos kategorijų, kurios buvo nustatytos atsižvelgiant į skolininko ir (garanto) šalį ([1]). Pirkėjo rizikos kategorijų, kurioms priskiriami skolininkai ir garantai, lentelė pateikiama IX priede. Kokybinis pirkėjo rizikos kategorijų aprašymas pateikiamas XII priede.

a) Pirkėjo rizikos kategorijos grindžiamos dalyvės nustatytu skolininko ir (garanto) kredito reitingu pagal pirmaeilius neužtikrintus kreditus.

b) Neatsižvelgiant į a dalį, pagal VII priedo sąlygas remiami sandoriai ir sandoriai, kurių kredito vertė yra ne didesnė kaip 5 mln. SST, gali būti klasifikuojami sandorių pagrindu, t. y. pritaikius bet kuriuos pirkėjo rizikos kredito papildymus, tačiau tokiems sandoriams, neatsižvelgiant į jų kategoriją, dėl pirkėjo rizikos kreditų papildymo diskontai netaikomi.

c) Valstybiniai skolininkai ir garantai priskiriami SOV/CC0 pirkėjo rizikos kategorijai.

d) Išimtiniais atvejais nevalstybiniai skolininkai ir garantai gali būti priskiriami „geresnei nei valstybinė“ (SOV+) pirkėjo rizikos kategorijai ([2]), jei:

— skolininkui (garantui) akredituota CRA suteikia geresnį užsienio valiutos reitingą nei jo valstybės užsienio valiutos reitingas (kurį skiria ta pati CRA) arba

— skolininkas (garantas) įsikūręs šalyje, kurioje valstybės rizika įvertinta kaip gerokai didesnė už šalies riziką.

e) Dalyvės pagal 48 straipsnį pateikia išankstinį pranešimą dėl sandorių:

— su nevalstybiniu skolininku (garantu), kai taikoma priemoka yra mažesnė už priemoką, nustatytą pagal CC1 pirkėjo rizikos kategoriją, t. y. CC0 arba SOV+,

— su nevalstybiniu skolininku (garantu), kurio kredito vertė didesnė nei 5 mln. SST, kai dalyvė įvertina akredituotos CRA nustatytą skolininko (garanto) pirkėjo rizikos reitingą ir šis įvertintas pirkėjo rizikos reitingas yra geresnis nei akredituotos CRA nustatytas reitingas ([3]).

f) Jei dėl konkretaus sandorio vyksta konkursas, pagal kurį skolininkas (garantas) konkuruojančių dalyvių priskirtas skirtingoms pirkėjo rizikos kategorijoms, konkuruojančios dalyvės siekia susitarti dėl bendros pirkėjo rizikos kategorijos. Jei nepavyksta susitarti dėl bendros kategorijos, aukštesnei pirkėjo rizikos kategorijai skolininką (garantą) priskyrusiai (-ioms) dalyvei (-ėms) nedraudžiama pritaikyti žemesnę pirkėjo rizikos kategoriją.

28. DAUGIAŠALIŲ IR REGIONINIŲ INSTITUCIJŲ KLASIFIKAVIMAS

Daugiašalės ir regioninės institucijos priskiriamos vienai iš aštuonių šalies rizikos kategorijų (0–7) ([4]), kurios atitinkamai peržiūrimos; šias taikytinas kategorijas skelbia Sekretoriatas.

29. OFICIALIOS EKSPORTO KREDITAVIMO PARAMOS PROCENTINĖ DALIS IR KOKYBĖ

MPR diferencijuojamos atsižvelgiant į skirtingą eksporto kreditavimo produktų kokybę ir procentinę dalyvių teikiamos paramos dalį, kaip apibrėžta IX priede. Diferencijavimas grindžiamas eksportuotojo požiūriu (t. y. kad būtų pašalintas konkurencinis poveikis, atsirandantis dėl skirtingos eksportuotojui (finansų įstaigai) pateikto produkto kokybės).

a) Eksporto kreditavimo produkto kokybė – jo kategorija (draudimas, garantija ar tiesioginis kreditas (finansavimas)); draudžiant produktus ji rodo, ar reikalavimų laukimo termino metu (t. y. laikotarpiu nuo dienos, kai skolininkas turi sumokėti, iki dienos, kai draudikas turi atlyginti išlaidas eksportuotojui (finansų įstaigai)) palūkanos dengiamos netaikant papildomo mokesčio.

([1]) Su pirkėjų klasifikavimu susijusias taisykles reikėtų aiškinti kaip palankiausios taikytinos kategorijos nustatymo taisykles, pvz., valstybinis pirkėjas gali būti priskiriamas mažiau palankiai pirkėjo rizikos kategorijai.

([2]) Su „geresne nei valstybinė“ (SOV+) pirkėjo rizikos kategorija siejamos MPR yra 10 % mažesnės už MPR, siejamas su valstybine (CC0) pirkėjo rizikos kategorija.

([3]) Jei nevalstybinį paskolos gavėją vertina daugiau nei viena akredituota CRA, pranešimą reikia pateikti tik tada, jei pirkėjo rizikos reitingas yra palankesnis už palankiausią CRA reitingą.

([4]) Kalbant apie pirkėjo riziką, daugiašalės ir regioninės institucijos priskiriamos SOV/CC0 pirkėjo rizikos kategorijai.

b) Visi dalyvių turimi eksporto kreditavimo produktai skirstomi į tris kategorijas:

— už standartą mažesnis produktas, t. y. draudimas nedengiant palūkanų reikalavimų laukimo termino metu ir draudimas dengiant palūkanas reikalavimų laukimo termino metu, taikant atitinkamą papildomą priemokos mokestį,

— standartinis produktas, t. y. draudimas dengiant palūkanas reikalavimų laukimo termino metu be atitinkamo papildomo priemokos mokesčio ir tiesioginis kreditavimas (finansavimas), ir

— už standartą didesnis produktas, t. y. garantijos.

30. ŠALIES RIZIKOS MAŽINIMO PRIEMONĖS

a) Dalyvės gali taikyti toliau išvardytas šalies rizikos mažinimo priemones, kurių konkretus taikymas aprašytas XIII priede:

— Užsienio ateities sandorių pinigų srautų sistema ir užsienio sąlyginio deponavimo sąskaita

— Finansavimas vietine valiuta

b) Dalyvė, kuri taiko MPR, atitinkančią šalies rizikos mažinimo priemonę, pateikia išankstinį pranešimą pagal 47 straipsnį.

c) Sandoriams, kuriems taikomi rinkos lyginamieji dydžiai, šalies rizikos mažinimo priemonės netaikomos.

31. PIRKĖJO RIZIKOS KREDITO PAPILDYMAS

a) Dalyvės gali rinktis toliau išvardytus pirkėjo rizikos kredito papildymus (BRCE), kurie leidžia taikyti didesnį nei 0 kredito papildymo veiksnį (CEF):

— sutarties pajamų ar gautinų sumų perdavimą,

— turtu užtikrintą garantą,

— ilgalaikiu turtu užtikrintą garantą,

— sąlyginio deponavimo sąskaitą.

b) 1–7 kategorijų skolininkų ir skolininkų, kuriems taikomi rinkos lyginamieji dydžiai, BRCE ir didžiausių CEF verčių apibrėžtys pateikiamos XIII priede.

c) BRCE gali būti taikomi atskirai arba kartu su šiais apribojimais:

— didžiausi CEF, kuriuos galima pasiekti taikant BRCE, yra 0,35 (1–7 kategorijų sandoriams) ir 0,25 (sandoriams, kuriems taikomi rinkos lyginamieji dydžiai),

— viename sandoryje negalima kartu naudoti turtu užtikrinto garanto ir ilgalaikiu turtu užtikrinto garanto,

— jei 1–7 kategorijų sandoriui taikytina šalies rizikos kategorija pagerinta naudojant užsienio ateities sandorių pinigų srautų sistemą kartu su užsienio sąlyginio deponavimo sąskaita, BRCE taikyti negalima.

d) Dalyvės 48 straipsnyje nustatyta tvarka pateikia išankstinį pranešimą dėl sandorių su nevalstybiniu skolininku (garantu), kurio kredito vertė didesnė nei 5 mln. SST, kai dėl BRCE taikomas CEF didesnis nei 0, arba jei BRCE yra taikomi sandoriui, kuriam taikomi rinkos lyginamieji dydžiai, ir dėl to kaina yra žemesnė už atitinkamą TCMB MPR.

32. MINIMALIŲ PRIEMOKŲ NORMŲ GALIOJIMO PERŽIŪRA PAGAL KREDITO RIZIKĄ

a) Siekiant įvertinti MPR tinkamumą ir, prireikus, sudaryti sąlygas jas didinti arba mažinti, lygiagrečiai taikomos priemokos grįžtamojo ryšio priemonės (PFT), skirtos MPR reguliariai stebėti ir keisti.

b) Taikant PFT įvertinamas MPR tinkamumas atsižvelgiant į faktinę oficialius eksporto kreditus teikiančių institucijų patirtį ir privačios rinkos informaciją apie kredito rizikos kainą.

c) Ne vėliau kaip 2018 m. gruodžio 31 d. visi Susitarimo taisyklių dėl priemokų aspektai nuodugniai peržiūrimi, ypač daug dėmesio skiriant rinkos lyginamųjų dydžių kainodaros taisyklėms.

III SKYRIUS

**SĄLYGOTOSIOS PAGALBOS NUOSTATOS**

33. BENDRIEJI PRINCIPAI

a) Dalyvės susitarė, kad jų eksporto kreditavimo ir sąlygotosios pagalbos politika viena kitą papildys. Eksporto kreditavimo politika turėtų būti grindžiama atvira konkurencija ir laisvu rinkos jėgų veikimu. Sąlygotosios pagalbos politika turėtų būti užtikrinama, kad šalys, sektoriai ar projektai, turintys nedaug galimybių gauti rinkos finansavimą arba jų iš viso neturintys, gautų būtinųjų išteklių. Šia politika taip pat turėtų būti užtikrinama geriausia pinigus atitinkanti vertė, kuo mažiau iškraipoma prekyba ir prisidedama prie vystymuisi naudingo šių išteklių panaudojimo.

b) Susitarimo sąlygotosios pagalbos nuostatos netaikomos daugiašalių ar regioninių institucijų pagalbos programoms.

c) Principai nenulemia Paramos vystymuisi komiteto (DAC) nuomonių dėl sąlygotosios ir nesąlygotosios pagalbos kokybės.

d) Dalyvė gali prašyti papildomos informacijos apie bet kokios formos pagalbos sąlygojimą. Jei neaišku, ar tam tikras finansavimo būdas atitinka XV priede pateiktą sąlygotosios pagalbos apibrėžtį, pagalbą teikianti šalis pateikia įrodymų visiems teiginiams, kad pagal XV priede pateiktą apibrėžtį pagalba iš tikrųjų yra nesąlygotoji, įrodyti.

34. SĄLYGOTOSIOS PAGALBOS FORMOS

Sąlygotosios pagalbos formos:

a) oficialios paramos vystymuisi (OPV) paskolos, apibrėžiamos dokumente „DAC Guiding Principles for Associated Financing and Tied and Partially Untied Official Development Assistance“ („Pagrindiniai DAC susieto finansavimo ir sąlygotosios bei iš dalies nesąlygotosios oficialios paramos vystymuisi principai“) (1987 m.);

b) OPV subsidijos, apibrėžiamos dokumente „DAC Guiding Principles for Associated Financing and Tied and Partially Untied Official Development Assistance“ („Pagrindiniai DAC susieto finansavimo ir sąlygotosios bei iš dalies nesąlygotosios oficialios paramos vystymuisi principuose“) (1987 m.) ir

c) kiti oficialūs srautai (OOF), į kuriuos įtraukiamos subsidijos ir paskolos, bet neįtraukiami Susitarimą atitinkantys oficialiai remiami eksporto kreditai, arba

d) bet koks susiejimas, pvz., teisiškai ar faktiškai mišrus finansavimas, kontroliuojamas pagalbą teikiančios šalies, skolintojo ar paskolos gavėjo, kurį sudaro dvi ar daugiau prieš tai nurodyto ir (arba) toliau nurodyto finansavimo dalių:

   1) eksporto kreditas, oficialiai remiamas tiesioginiu kreditavimu (finansavimu), refinansavimu, palūkanų normų subsidijomis, garantijomis ar draudimu, kuriam taikomas Susitarimas, ir

   2) kitos lėšos rinkos ar panašiomis į rinkos sąlygomis, arba pirkėjo pradinės įmokos.

35. SUSIETAS FINANSAVIMAS

a) Susietas finansavimas gali būti įvairių formų, įskaitant mišrius kreditus, mišrų finansavimą, jungtinį finansavimą, lygiagretų finansavimą arba vienkartinius bendrus sandorius. Pagrindinė tokio finansavimo savybė yra tai, kad visoms jo rūšims būdinga:

   — lengvatinė dalis, teisiškai ar faktiškai susieta su nelengvatine dalimi,

   — viena finansavimo paketo dalis arba visas finansavimo paketas, kuris iš esmės yra sąlygotoji pagalba, ir

   — lengvatinės lėšos, kurias galima gauti tik tada, jei pagalbą gaunanti šalis priima susietą nelengvatinę dalį.

b) Faktinį susiejimą ar ryšį lemia šie veiksniai:

   — neoficialūs pagalbą gaunančios ir pagalbą teikiančios šalių valdžios institucijų susitarimai,

   — pagalbą teikiančios šalies ketinimas panaudoti OPV, kad būtų lengviau patvirtinti finansavimo paketą,

   — veiksmingas viso finansavimo paketo susiejimas su pirkimais pagalbą teikiančioje šalyje,

— sąlygotasis OPV statusas ir konkursų skelbimo ar sutarčių sudarymo kiekvienam finansavimo sandoriui priemonės arba

— bet kuris kitas DAC arba dalyvių įvardytas būdas, kuriame yra dviejų ar daugiau finansavimo dalių *de facto* ryšys.

c) Toliau nurodyti būdai netrukdo nustatyti faktinio susiejimo ar ryšio:

— sutarties suskaidymas, atskirai pranešant apie vienos sutarties sudedamąsias dalis,

— keliais etapais finansuojamų sutarčių suskaidymas,

— nepranešimas apie tarpusavyje susijusias sutarties dalis ir (arba)

— nepranešimas dėl to, kad finansavimo paketo dalis yra nesąlygotoji.

36. ŠALIES TINKAMUMAS GAUTI SĄLYGOTĄJĄ PAGALBĄ

a) Sąlygotoji pagalba neskiriama šalims, kurių BNPj vienam gyventojui Pasaulio banko duomenimis yra didesnės už mažesnes ir vidutines pajamas gaunančioms šalims nustatytą viršutinę ribą. Pasaulio bankas šį ribinį dydį kasmet perskaičiuoja ([1]). Šalies klasifikacija keičiama tik tada, jei Pasaulio banko nustatyta jos kategorija nekinta dvejus metus iš eilės.

b) Klasifikuojant šalis taikomi šie kriterijai ir tvarka:

1) Susitarimo tikslais šalys klasifikuojamos pagal BNPj vienam gyventojui, kurias apskaičiuoja Pasaulio bankas, kad galėtų nustatyti Pasaulio banko besiskolinančių šalių kategorijas; šias kategorijas skelbia Sekretoriatas;

2) kai Pasaulio bankas neturi pakankamai informacijos, kad paskelbtų BNPj vienam gyventojui duomenis, jo prašoma apskaičiuoti, ar aptariamosios šalies BNPj vienam gyventojui viršija dabartinę ribą, ar yra už ją mažesnės. Ta šalis klasifikuojama pagal apskaičiuotą rezultatą, nebent dalyvės susitartų kitaip;

3) jei pagal a dalį šalies tinkamumas gauti sąlygotąją pagalbą pasikeičia, kategorijos pakeitimas įsigalioja praėjus dviem savaitėms nuo tos dienos, kai Sekretoriatas visoms dalyvėms išsiunčia išvadas, padarytas pagal minėtuosius Pasaulio banko duomenis. Iki kategorijos pakeitimo įsigaliojimo dienos negalima pranešti apie sąlygotosios pagalbos finansavimą naujai reikalavimus atitinkančiai šaliai; po tos dienos negalima pranešti apie sąlygotosios pagalbos finansavimą naujai remiamai šaliai, išskyrus tai, kad galima pranešti apie atskirus sandorius, kuriems taikoma anksčiau paskirta kredito linija iki jos galiojimo pabaigos (ne ilgiau kaip vieni metai nuo įsigaliojimo dienos);

4) jei Pasaulio bankas duomenis patikslina, įgyvendinant Susitarimą į tokį patikslinimą neatsižvelgiama. Vis dėlto šalies kategoriją galima pakeisti taikant bendrosios linijos tvarką pagal atitinkamas 58–63 straipsniuose nustatytas procedūras ir dalyvės palankiai vertina pakeitimus dėl klaidingų ir praleistų duomenų, nustatytų vėliau tais pačiais kalendoriniais metais, kuriais Sekretoriatas tuos duomenis išplatino pirmą kartą.

37. PROJEKTO TINKAMUMAS GAUTI SĄLYGOTĄJĄ PAGALBĄ

a) Sąlygotoji pagalba neteikiama valstybiniams ar privatiems projektams, kurie turėtų būti ekonomiškai perspektyvūs, jei būtų finansuojami rinkos ar Susitarimo sąlygomis.

b) Pagrindiniai tinkamumo gauti tokią pagalbą patikrinimo būdai:

— ar projektas finansiškai neperspektyvus – ar projektas negali, esant atitinkamoms pagal rinkos principus nustatytoms kainoms, sukurti pinigų srauto, kurio pakaktų projekto veiklos sąnaudoms padengti ir palūkanoms už panaudotą kapitalą mokėti; tai – pirmas pagrindinis patikrinimo būdas, arba

— ar galima pagrįstai daryti išvadą, paremtą bendravimu su kitomis dalyvėmis, kad projekto negalima finansuoti rinkos ar Susitarimo sąlygomis; tai – antras pagrindinis patikrinimo būdas. Kalbant apie projektus, kurie viršija 50 mln. SST, reikia konkrečiai vertinti, ar galima finansuoti projektą rinkos ar Susitarimo sąlygomis, atsižvelgiant į tokios pagalbos tinkamumą.

([1]) Vertinant šalies tinkamumą gauti sąlygotąją pagalbą bus naudojami bendrųjų nacionalinių pajamų (BNPj) vienam gyventojui ribiniai dydžiai ir remiamasi Pasaulio banko kasmet tikslinamomis šalių kategorijomis; šie ribiniai dydžiai skelbiami EBPO tinklalapyje (http://www.oecd.org/trade/xcred/country-classification.htm).

c) Pirmesniame b punkte nurodytų pagrindinių patikrinimo būdų tikslas – apibūdinti, kaip reikėtų vertinti projektą, kad būtų nustatyta, ar jį reikia finansuoti taikant tokią pagalbą, ar eksporto kreditavimu rinkos ar Susitarimo sąlygomis. Tikimasi, kad vykstant 51–53 straipsniuose nurodytoms konsultacijoms ilgainiui bus sukaupta patirties, kuri padės daug tiksliau apibrėžti *ex ante* gaires eksporto kreditavimo ir pagalbos įstaigoms dėl ribos tarp dviejų projektų kategorijų.

38. MINIMALI LENGVATŲ DALIS

Dalyvės neteikia sąlygotosios pagalbos, kurios lengvatų dalis yra mažesnė nei 35 %, arba 50 %, jei pagalbą gaunanti šalis yra mažiausiai išsivysčiusi šalis (MIŠ), išskyrus toliau išvardytus atvejus, kai taip pat netaikomos 49 straipsnio a dalyje ir 50 straipsnio a dalyje nustatytos pranešimo procedūros:

a) techninė pagalba: sąlygotoji pagalba, jei oficialios paramos vystymuisi dalį sudaro tik techninis bendradarbiavimas, kuris yra mažesnis kaip 3 % visos sandorio vertės arba 1 mln. SST, atsižvelgiant į mažesnę sumą, ir

b) maži projektai: mažesni nei 1 mln. SST kapitalo projektai, kurie finansuojami tik paramos vystymuisi subsidijomis.

39. ŠALIES AR PROJEKTO TINKAMUMO GAUTI SĄLYGOTĄJĄ PAGALBĄ NUOSTATŲ NETAIKYMAS

a) 36 ir 37 straipsnių nuostatos netaikomos sąlygotajai pagalbai, jei lengvatų dalis yra 80 ar daugiau proc., išskyrus sąlygotąją pagalbą, kuri yra 35 straipsnyje apibūdinto susieto finansavimo paketo dalis.

b) 37 straipsnio nuostatos netaikomos sąlygotajai pagalbai, kurios vertė mažesnė nei 2 mln. SST, išskyrus sąlygotąją pagalbą, kuri yra 35 straipsnyje apibūdinto susieto finansavimo paketo dalis.

c) 36 ir 37 straipsnių nuostatos netaikomos sąlygotajai pagalbai Jungtinių Tautų apibrėžtoms MIŠ.

d) Dalyvės pritaria paspartintoms sąlygotosios pagalbos skyrimo procedūroms šiomis ypatingomis aplinkybėmis:

— įvykus branduolinei arba didelei pramonės objekto avarijai, kuria sukeliama didelė tarša kitose šalyse, kai nukentėjusi dalyvė pageidauja suteikti sąlygotąją pagalbą, kad būtų pašalinti arba sumažinti tokios avarijos padariniai,

— iškilus dideliam pavojui, kad tokia avarija gali įvykti, kai bet kuri dalyvė, kuriai gali būti padarytas poveikis, pageidauja suteikti sąlygotąją pagalbą, kad tokios avarijos būtų išvengta.

e) Neatsižvelgdama į 36 ir 37 straipsnių nuostatas dalyvė gali išimties tvarka teikti paramą vienu iš toliau nurodytų būdų:

— bendrosios linijos tvarka, nustatyta XV priede ir apibūdinta 58–63 straipsniuose, arba

— pagalbos pagrindimu, kurį remia pakankamai didelė dalyvių dalis, kaip apibrėžta 51 ir 52 straipsniuose, arba

— raštu EBPO Generaliniam Sekretoriui 53 straipsnyje nustatyta tvarka, kuris, kaip dalyvės tikisi, nebus įprastas ir dažnas.

40. SĄLYGOTOSIOS PAGALBOS LENGVATŲ DALIES SKAIČIAVIMAS

Sąlygotosios pagalbos lengvatų dalis skaičiuojama taikant tą patį metodą, kurį taiko DAC subsidijos daliai nustatyti, išskyrus tai, kad:

a) diskonto norma, taikoma apskaičiuojant paskolos lengvatų dalį tam tikra valiuta, t. y. diferencijuota diskonto norma (DDR), keičiama kartą per metus sausio 15 d. ir apskaičiuojama taip:

— CIRR vidurkis + marža.

Marža (M) pagal grąžinimo laikotarpį (R) apskaičiuojama taip:

| R | M |
|---|---|
| mažiau kaip 15 metų | 0,75; |
| nuo 15 iki 20 metų, bet neįskaitant 20 metų | 1,00; |

| | |
|---|---|
| nuo 20 iki 30 metų, bet neįskaitant 20 metų | 1,15; |
| nuo 30 metų | 1,25, |

— visoms valiutoms CIRR vidurkis apskaičiuojamas pagal mėnesio CIRR vidurkį, galiojantį šešis mėnesius nuo praėjusių metų rugpjūčio 15 d. iki einamųjų metų vasario 14 d. Apskaičiuota norma, įskaitant maržą, suapvalinama iki artimiausių dešimt bazinių punktų. Jei konkrečiai valiutai yra daugiau kaip viena CIRR, skaičiuojant taikoma ilgiausio grąžinimo laikotarpio CIRR, kaip apibrėžta 20 straipsnio a dalyje.

b) Pagrindinė lengvatų dalies apskaičiavimo data yra XV priede nustatyta kredito pradžia.

c) Norint apskaičiuoti bendrą susieto finansavimo paketo lengvatų dalį, toliau nurodytų kreditų, lėšų ir mokėjimų lengvatų dalys laikomos lygiomis nuliui:

— Susitarimą atitinkantys eksporto kreditai,

— kitos lėšos rinkos ar panašia kaina,

— kitos oficialios lėšos, kurių lengvatų dalis yra mažesnė už minimumą, leidžiamą pagal 38 straipsnį, išskyrus suderinimo atvejus, ir

— pirkėjo pradinė įmoka.

Mokėjimai kredito pradžioje arba iki jos, kurie nėra laikomi pradine įmoka, apskaičiuojant lengvatų dalį įtraukiami.

d) Diskonto norma suderinant: suderinant pagalbą, vienodas suderinimas – tai suderinimas su vienoda lengvatų dalimi, kuri perskaičiuojama taikant suderinimo metu galiojančią diskonto normą.

e) Vietos išlaidos ir trečiųjų šalių pirkimai įtraukiami apskaičiuojant lengvatų dalį tik tada, jei juos finansuoja pagalbą teikianti šalis.

f) Bendra paketo lengvatų dalis nustatoma dauginant nominaliąją kiekvienos paketo dalies vertę iš kiekvienos dalies atitinkamos lengvatų dalies, sudedant rezultatus ir visą skaičių dalinant iš bendros nominaliosios sudedamųjų dalių vertės.

g) Konkrečiai pagalbos paskolai taikoma diskonto norma – pranešimo metu galiojanti norma. Tačiau skubaus pranešimo atvejais diskonto norma – tos pagalbos paskolos sąlygų nustatymo metu galiojanti norma. Diskonto normos pakeitimas per paskolos laikotarpį nekeičia jos lengvatų dalies.

h) Jei iki sutarties sudarymo pasikeičia valiuta, pranešimas patikslinamas. Apskaičiuojant lengvatų dalį taikoma diskonto norma – patikslinimo metu taikoma norma. Patikslinti nereikia, jei alternatyvi valiuta ir visa lengvatų daliai apskaičiuoti reikalinga informacija yra nurodytos pradiniame pranešime.

i) Neatsižvelgiant į g dalį, diskonto norma, taikoma apskaičiuojant atskirų sandorių, pradėtų pagal pagalbos kredito liniją, lengvatų dalį, – pradiniame kredito linijos pranešime nurodyta norma.

41. SĄLYGOTOSIOS PAGALBOS GALIOJIMO TERMINAS

a) Dalyvės nenustato sąlygotosios pagalbos sąlygų daugiau kaip dvejiems metams, jei pagalba susijusi su atskirų sandorių finansavimu arba pagalbos protokolu, pagalbos kredito linija ar panašiu susitarimu. Pagalbos protokolo, pagalbos kredito linijos ar panašaus susitarimo atveju galiojimo laikotarpis prasideda jų pasirašymo, apie kurį reikia pranešti pagal 50 straipsnį, dieną; apie kredito linijos pratęsimą pranešama taip, kaip apie naują sandorį, pateikiant paaiškinamąją pastabą, kad tai pratęsimas ir kad jis atnaujinamas pranešimo apie pratęsimą metu galiojančiomis sąlygomis. Atskirų sandorių, įskaitant tuos, apie kuriuos pranešama pagal pagalbos protokolą, pagalbos kredito liniją ar panašų susitarimą, galiojimo laikotarpis prasideda pranešimo apie įsipareigojimą dieną atitinkamai pagal 49 arba 50 straipsnį.

b) Jei šalis pirmą kartą neturi teisės gauti Pasaulio banko 17 metų paskolų, paskelbtų esamų ir naujų sąlygotosios pagalbos protokolų ir kredito linijų galiojimas apribojamas iki vienų metų nuo galimo kategorijos pakeitimo 36 straipsnio b dalyje nustatyta tvarka dienos.

c) Tokius protokolus ir kredito linijas galima pratęsti tik tokiomis sąlygomis, kurios atitinka Susitarimo 36 ir 37 straipsnių nuostatas:

— pakeitus šalių kategoriją ir

— pakeitus Susitarimo nuostatas.

Šiomis aplinkybėmis galima toliau taikyti galiojančias sąlygas, neatsižvelgiant į 40 straipsnyje nustatytos diskonto normos pakeitimą.

42. SUDERINIMAS

Atsižvelgdama į tarptautines dalyvės prievoles ir Susitarimo tikslą, 45 straipsnyje nustatyta tvarka dalyvė gali suderinti finansines sąlygas, pasiūlytas dalyvės ar šalies, kuri nėra dalyvė.

IV SKYRIUS

**TAIKOMA TVARKA**

*1 SKIRSNIS*

***Bendroji eksporto kreditų ir su prekyba susijusios pagalbos teikimo tvarka***

43. PRANEŠIMAI

Pranešimai, kuriuos prašoma pateikti Susitarimo nustatyta tvarka, rengiami atitinkamai pagal VIII priedą, juose pateikiama tame priede nurodyta informacija, o jų nuorašai siunčiami Sekretoriatui.

44. INFORMACIJA APIE OFICIALIĄ PARAMĄ

a) Kai tik dalyvė skiria oficialią paramą, apie kurią ji pranešė 47–50 straipsniuose nustatyta tvarka, ji atitinkamai informuoja visas kitas dalyves, nurodydama pranešimo identifikacijos numerį atitinkamoje pranešimų formoje.

b) Keisdamasi informacija 55–57 straipsniuose nustatyta tvarka, dalyvė praneša kitoms dalyvėms apie kreditavimo sąlygas, kurias ji ketina taikyti konkretaus sandorio paramai, ir gali prašyti panašios informacijos iš kitų dalyvių.

45. SUDERINIMO TVARKA

a) Prieš suderindama finansines sąlygas, pagal 18–42 straipsnius tariamai pasiūlytas dalyvės arba šalies, kuri nėra dalyvė, dalyvė deda visas pagrįstas pastangas patikrinti, prireikus remdamasi privačiomis 57 straipsnyje nurodytomis konsultacijomis, ar tos sąlygos yra oficialiai remiamos, ir laikosi šių reikalavimų:

1) dalyvė praneša visoms kitoms dalyvėms apie sąlygas, kurias ji ketina remti, ta pačia pranešimų pateikimo tvarka, kuri taikoma suderintoms sąlygoms. Jei vyksta šalies, kuri nėra dalyvė, suderinimas, suderinančioji dalyvė taiko tokią pačią pranešimo tvarką, kuri būtų buvusi reikalinga, jei suderintas sąlygas būtų pasiūliusi dalyvė;

2) neatsižvelgiant į 1 punktą, jei pagal taikytiną pranešimo tvarką suderinančioji dalyvė turėtų sustabdyti savo įsipareigojimą pasibaigus galutiniam konkurso terminui, suderinančioji dalyvė kuo greičiau praneša apie savo ketinimą suderinti;

3) Jei inicijuojanti dalyvė apriboja arba atsiima savo ketinimą remti paskelbtas sąlygas, ji atitinkamai nedelsdama apie tai praneša visoms kitoms dalyvėms.

b) Dalyvė, ketinanti pasiūlyti finansines sąlygas, identiškas toms, apie kurias pranešta pagal 47 ir 48 straipsnius, gali tai padaryti tik pasibaigus nurodytam laukimo laikotarpiui. Ši dalyvė kuo greičiau praneša apie savo ketinimą.

46. SPECIALIOS KONSULTACIJOS

a) Dalyvė, pagrįstai manantis, kad kitos dalyvės (inicijuojančios dalyvės) pasiūlytos finansinės sąlygos yra palankesnės nei nustatytosios Susitarime, apie tai praneša Sekretoriatui, kuris nedelsdamas šią informaciją paskelbia.

b) Inicijuojanti dalyvė per dvi darbo dienas po to, kai Sekretoriatas paskelbia informaciją, išaiškina jos pasiūlytas finansines sąlygas.

c) Po inicijuojančios dalyvės išaiškinimo bet kuri dalyvė gali prašyti, kad Sekretoriatas per penkias darbo dienas surengtų specialų konsultacinį dalyvių susitikimą šiam klausimui aptarti.

d) Kol nėra specialaus konsultacinio dalyvių susitikimo rezultatų, oficialios paramos finansinės sąlygos netaikomos.

*2 SKIRSNIS*

***Eksporto kreditų teikimo tvarka***

47. IŠANKSTINIS PRANEŠIMAS SU APTARIMU

a) Dalyvė visoms kitoms dalyvėms ne vėliau kaip likus dešimt kalendorinių dienų iki įsipareigojimo prisiėmimo pagal VIII priedą praneša, ar:

— taikytina šalies rizikos kategorija ir pirkėjo rizikos kategorija, naudotos MPR apskaičiuoti, yra trečiosios šalies garanto, kuris yra įsikūręs ne skolininko šalyje (t. y. nustatyta pagal 24 straipsnio e dalies pirmą įtrauką),

— taikytina MPR sumažinta panaudojus 30 straipsnyje išvardytas šalies rizikos mažinimo priemones, arba

— ji ketina teikti paramą pagal IV priedo 10 straipsnio a dalies 2 punktą arba d dalį,

— ji ketina teikti paramą pagal V priedo 5 straipsnio a dalį.

b) Jei kuri nors kita dalyvė prašo aptarimo šiuo laikotarpiu, inicijuojanti dalyvė laukia dar dešimt kalendorinių dienų.

c) Pasibaigus aptarimui, dalyvė praneša visoms kitoms dalyvėms apie galutinį sprendimą, kad sudarytų sąlygas įvertinti sukauptą patirtį pagal 69 straipsnį. Dalyvės saugo savo sukauptą patirtį, susijusią su priemokų normomis, apie kurias pranešama pagal a dalį.

48. IŠANKSTINIS PRANEŠIMAS

a) Likus ne mažiau kaip dešimt kalendorinių dienų iki įsipareigojimo prisiėmimo, dalyvė pagal VIII priedą praneša visoms kitoms dalyvėms, ar ji ketina:

1) teikti paramą pagal 10 straipsnio d dalies 3 punktą;

2) remti ilgesnį kaip penkerių metų grąžinimo laikotarpį I kategorijos šaliai;

3) teikti paramą pagal 13 straipsnio a dalį;

4) teikti paramą pagal 14 straipsnio d dalį;

5) taikyti priemokos normą pagal 24 straipsnio c dalies 1 punkto nuostatas, kai ji dalyvauja teikiant sindikuotosios paskolos paketo dalį;

6) taikyti priemokos normą, mažesnę už atitinkamą priemoką, nustatytą pagal TCMB modelį, pagal 24 straipsnio c dalies 2 punkto antrą įtrauką;

7) teikti paramą vykdant sandorius, kuriems taikomas rinkos lyginamasis dydis, jei dalyvė skolininkui (garantui) suteikia geresnį reitingą nei geriausias akredituotos CRA suteiktas reitingas; arba, kai nėra akredituotos CRA suteikto reitingo, jei dalyvė priskiria sandorį CC2 ar geresnei kategorijai arba suteikia AAA–A- kredito reitingams lygiavertį reitingą, arba valstybei, kurioje įsisteigęs skolininkas (garantas), suteiktam geriausiam CRA reitingui lygiavertį ar už jį geresnį reitingą;

8) taikyti priemokos normą pagal 24 straipsnio e dalies antrą įtrauką, pagal kurią taikytina šalies rizikos kategorija ir pirkėjo rizikos kategorija, naudotos MPR apskaičiuoti, buvo nustatytos klasifikuotai daugiašalei ar regioninei institucijai dalyvaujant kaip skolininkui arba garantui;

9) taikyti priemokos normą pagal 27 straipsnio e dalį, pagal kurią parinkta pirkėjo rizikos kategorija, naudota sandorio MPR apskaičiuoti:

— su nevalstybiniu skolininku (garantu) yra mažesnė nei CC1 (t. y. CC0 arba SOV+),

— su nevalstybiniu skolininku (garantu), kurio kredito vertė yra didesnė nei 5 mln. SST, yra geresnė, nei nustatyta akredituotos CRA;

10) taikyti priemokos normą pagal 31 straipsnio a dalį sandoriams su nevalstybiniu skolininku (garantu), kurio kredito vertė didesnė nei 5 mln. SST, kai dėl BRCE taikomas CEF didesnis nei 0, arba jei BRCE yra taikomi sandoriui, kuriam taikomi rinkos lyginamieji dydžiai, ir dėl to kaina yra žemesnė už atitinkamą TCMB MPR;

11) teikti paramą pagal II priedo 8 straipsnio a dalį;

12) teikti paramą pagal IV priedo 10 straipsnio a dalies 1 punktą;

13) teikti paramą pagal V priedo 5 straipsnio b dalį;

14) teikti paramą pagal VI priedo 4 straipsnio b dalį.

b) Jei inicijuojanti dalyvė apriboja ar atsiima ketinimą remti tokį sandorį, ji nedelsdama apie tai praneša visoms kitoms dalyvėms.

*3 SKIRSNIS*

***Su prekyba susijusios pagalbos teikimo tvarka***

49. IŠANKSTINIS PRANEŠIMAS

a) Dalyvė pagal VIII priedą iš anksto praneša, jei ji ketina teikti oficialią paramą:

— su prekyba susijusiai nesąlygotajai pagalbai, kurios vertė yra 2 mln. SST ar daugiau, o lengvatų dalis – mažesnė nei 80 %,

— su prekyba susijusiai nesąlygotajai pagalbai, kurios vertė yra mažiau kaip 2 mln. SST, o subsidijos dalis (apibrėžta DAC) – mažesnė nei 50 %,

— su prekyba susijusiai sąlygotajai pagalbai, kurios vertė yra 2 mln. SST ar daugiau, o lengvatų dalis – mažesnė nei 80 %, arba

— su prekyba susijusiai sąlygotajai pagalbai, kurios vertė yra mažiau kaip 2 mln. SST, o lengvatų dalis – mažesnė nei 50 %, išskyrus 38 straipsnio a ir b dalyse nurodytus atvejus,

— sąlygotajai pagalbai pagal 39 straipsnio d dalį.

b) Išankstinis pranešimas pateikiamas ne vėliau kaip likus 30 darbo dienų iki konkurso termino arba įsipareigojimo dienos, priklausomai nuo to, kuri diena yra ankstesnė.

c) Jei inicijuojanti dalyvė apriboja arba atsiima savo ketinimą remti paskelbtas sąlygas, ji atitinkamai nedelsdama apie tai praneša visoms kitoms dalyvėms.

d) Šio straipsnio nuostata taikoma sąlygotajai pagalbai, kuri yra 35 straipsnyje apibūdinto susieto finansavimo paketo dalis.

50. SKUBUS PRANEŠIMAS

a) Dalyvė nedelsdama, t. y. per dvi darbo dienas nuo įsipareigojimo, praneša pagal VIII priedą visoms kitoms dalyvėms, jei ji teikia oficialią paramą sąlygotajai pagalbai, kurios vertė yra:

— 2 mln. SST arba didesnė, o lengvatų dalis – 80 % arba daugiau, arba

— mažesnė kaip 2 mln. SST, o lengvatų dalis – 50 % ar daugiau, išskyrus 38 straipsnio a ir b dalyse nurodytus atvejus.

b) Dalyvė taip pat nedelsdama praneša visoms kitoms dalyvėms, jei pasirašomas pagalbos protokolas, kredito linija ar panašus susitarimas.

c) Neprivaloma iš anksto pranešti, jei dalyvė ketina suderinti finansines sąlygas, kurioms taikyta skubaus pranešimo tvarka.

*4 SKIRSNIS*

***Konsultacijų dėl sąlygotosios pagalbos tvarka***

51. KONSULTACIJŲ TIKSLAS

a) Dalyvė, kuri nori išsiaiškinti galimą sąlygotosios pagalbos ir prekybos ryšį, gali prašyti pateikti visą pagalbos kokybės vertinimą (išsamiai apibūdintą XIV priede).

b) Be to, dalyvė gali prašyti konsultacijų su kitomis dalyvėmis pagal 52 straipsnį. Konsultacijos gali būti 57 straipsnyje nurodytų privačių konsultacijų pobūdžio, rengiamos, kad būtų aptarti šie dalykai:

— ar pagalbos pasiūlymas atitinka 36 ir 37 straipsnių reikalavimus, ir

— jei reikia, ar pagalbos pasiūlymas yra pagrįstas, net jeigu jis neatitinka 36 ir 37 straipsnių reikalavimų.

52. KONSULTACIJŲ APRĖPTIS IR LAIKAS

a) Konsultacijų metu dalyvė gali prašyti ir tokios informacijos:

— išsamaus galimybių studijos (projekto) įvertinimo,

— ar yra konkuruojantis pasiūlymas, pagal kurį teikiamas nelengvatinis ar pagalbos finansavimas,

— kokia tikimybė, kad įgyvendinant projektą bus gauta ar sutaupyta lėšų užsienio valiuta,

— ar bendradarbiaujama su daugiašalėmis organizacijomis, pvz., Pasaulio banku,

— ar rengiamas tarptautinis konkursas (ICB), ypač jei pagalbą teikiančios šalies tiekėjo pasiūlymas yra mažiausios kainos,

— koks poveikis aplinkai,

— ar įtraukiamas privatusis sektorius ir

— kada teikiami pranešimai apie lengvatinius ar pagalbos kreditus (pvz., šeši mėnesiai iki konkurso termino ar įsipareigojimo dienos).

b) Konsultacijos baigiamos ir Sekretoriatas visoms dalyvėms praneša atsakymus į abu 51 straipsnio klausimus likus bent dešimt darbo dienų iki konkurso pabaigos dienos ar įsipareigojimo dienos, atsižvelgdamas į ankstesnę datą. Jei konsultacijose dalyvaujančios šalys nesutaria, Sekretoriatas pakviečia kitas dalyves per penkias darbo dienas išreikšti savo nuomonę. Jis perduoda šias nuomones pranešančiajai dalyvei, kuri persvarsto, ar reikia tęsti projektą, jei paaiškėja, kad pagalbos pasiūlymo neremia didžioji dalyvių dalis.

53. KONSULTACIJŲ REZULTATAI

a) Pagalbą teikianti šalis, kuri nori tęsti projektą, nors trūksta didžiosios dalyvių dalies pritarimo, ne vėliau kaip po 60 kalendorinių dienų nuo konsultacijų pabaigos, t. y. pirmininko išvados priėmimo, pateikia kitoms dalyvėms išankstinį pranešimą apie savo ketinimus. Pagalbą teikianti šalis taip pat parengia raštą EBPO Generaliniam Sekretoriui, bendrais bruožais išdėstydama konsultacijų rezultatus ir paaiškindama pagrindinį su prekyba nesusijusį nacionalinį interesą, verčiantį taip elgtis. Dalyvės tikisi, kad tokie atvejai nebus įprasti ir dažni.

b) Pagalbą teikianti šalis nedelsdama praneša dalyvėms, kad ji išsiuntė raštą EBPO Generaliniam Sekretoriui, ir prideda jo kopiją prie pranešimo. Pagalbą teikianti šalis ar bet kuri kita dalyvė neprisiima sąlygotosios pagalbos įsipareigojimo dešimt darbo dienų po šio pranešimo išsiuntimo dalyvėms. Projektams, kuriems, kaip paaiškėja konsultacijų metu, yra pateikti konkuruojantys komerciniai pasiūlymai, pirmiau nurodytas dešimties darbo dienų laikotarpis pratęsiamas iki 15 dienų.

c) Sekretoriatas stebi konsultacijų eigą ir rezultatus.

*5 SKIRSNIS*

***Informacija apie eksporto kreditus ir su prekyba susijusią pagalbą***

54. KONTAKTINIAI CENTRAI

Visi ryšiai tarp paskirtų kontaktinių centrų kiekvienoje šalyje tvarkomi greitojo ryšio priemonėmis, pvz., OLIS sistema, ir yra slapti.

55. PAKLAUSIMAI

a) Dalyvė gali klausti kitos dalyvės apie pastarosios požiūrį į kurią nors trečiąją šalį, trečiosios šalies instituciją ar konkretų veiklos būdą.

b) Prašymą dėl oficialios paramos gavusi dalyvė gali pateikti paklausimą kitai dalyvei, suteikiančiai palankiausias kredito sąlygas, kurias klausiančioji dalyvė norėtų remti.

c) Jei paklausimas pateikiamas kelioms dalyvėms, jame turi būti adresatų sąrašas.

d) Visų paklausimų kopijos siunčiamos Sekretoriatui.

56. ATSAKYMAI

a) Dalyvė, kuriai siunčiamas paklausimas, atsako per septynias kalendorines dienas ir pateikia kuo išsamesnę informaciją. Atsakyme dalyvė kuo aiškiau nurodo, kokį sprendimą ji veikiausiai priims. Prireikus, kuo greičiau pateikiamas išsamus atsakymas. Atsakymo kopijos siunčiamos kitiems to paklausimo adresatams ir Sekretoriatui.

b) Jei atsakymas į paklausimą dėl kurios nors priežasties tampa negaliojančiu, nes, pvz.:

— pateiktas, pakeistas ar atsiimtas paramos prašymas, arba

— svarstomos kitos sąlygos,

atsakymas pateikiamas nedelsiant, jo kopijos perduodamos visiems kitiems paklausimo adresatams ir Sekretoriatui.

57. PRIVAČIOS KONSULTACIJOS

a) Dalyvės susitaria atsakyti į privačių konsultacijų prašymus per dešimt darbo dienų.

b) Privačių konsultacijų prašymas teikiamas dalyvėms ir šalims, kurios nėra dalyvės. Konsultacijos surengiamos kuo greičiau, pasibaigus dešimties darbo dienų laikotarpiui.

c) Dalyvių pirmininkas kartu su Sekretoriatu koordinuoja visus būtinus paskesnius veiksmus, pvz., bendrąją liniją. Sekretoriatas nedelsdamas paskelbia konsultacijų rezultatus.

58. BENDRŲJŲ LINIJŲ NUSTATYMO TVARKA IR FORMA

a) Bendrųjų linijų pasiūlymai adresuojami tik Sekretoriatui. Bendrosios linijos pasiūlymas siunčiamas visoms dalyvėms, ir, jei jis susijęs su sąlygotąja pagalba, Sekretoriatas jį išsiunčia visiems DAC kontaktiniams centrams. Bendrųjų linijų registro OLIS skelbimų lentoje inicijuojanti dalyvė neįvardijama. Tačiau Sekretoriatas gali žodžiu įvardyti inicijuojančią dalyvę kitai dalyvei ar DAC šiems to paprašius. Sekretoriatas tokius prašymus registruoja.

b) Bendrosios linijos pasiūlyme nurodoma data ir jis išdėstomas taip:

— identifikacijos numeris ir žodžiai „Bendroji linija“,

— importuojančiosios šalies ir pirkėjo pavadinimai,

— projekto pavadinimas ar kuo tikslesnis projekto aprašymas, kad projektas būtų aiškiai atpažįstamas,

— inicijuojančios šalies numatomos sąlygos,

— bendrosios linijos pasiūlymas,

— žinomų konkuruojančių konkurso dalyvių pilietybė ir pavardės (pavadinimai),

— komercinių ir finansinių pasiūlymų pateikimo terminas ir konkurso numeris, jei jis žinomas,

— kita aktuali informacija, įskaitant bendrosios linijos pasiūlymo priežastis, galimybę susipažinti su projekto studijomis ir (arba) ypatingas aplinkybes.

c) Pagal 36 straipsnio b dalies 4 punktą pateikiamas bendrosios linijos pasiūlymas adresuojamas Sekretoriatui, jo kopijos siunčiamos kitoms dalyvėms. Bendrosios linijos pasiūlymą teikianti dalyvė pateikia išsamų paaiškinimą, kodėl ji mano, kad šalis turi būti klasifikuojama kitaip nei nustatyta 36 straipsnio b dalyje.

d) Sekretoriatas viešai skelbia bendrąsias linijas, dėl kurių buvo susitarta.

59. ATSAKYMAI Į BENDRŲJŲ LINIJŲ PASIŪLYMUS

a) Atsakymai į bendrosios linijos pasiūlymą pateikiami per 20 kalendorinių dienų, tačiau dalyvės skatinamos atsakyti kuo greičiau.

b) Atsakymas gali būti šių formų: papildomos informacijos prašymas, priėmimas, atmetimas, pasiūlymas keisti bendrąją liniją ar alternatyvus bendrosios linijos pasiūlymas.

c) Laikoma, kad dalyvė, kuri praneša neturinti nuomonės, nes į ją nesikreipė eksportuotojas ar pagalbą gaunančios šalies valdžios institucijos, jei kalbama apie pagalbą projektui, priima bendrosios linijos pasiūlymą.

60. BENDRŲJŲ LINIJŲ PRIĖMIMAS

a) Po 20 kalendorinių dienų Sekretoriatas praneša visoms dalyvėms apie padėtį, susijusią su bendrosios linijos pasiūlymu. Jei bendrąją liniją priima ne visos dalyvės, bet nė viena jos neatmeta, pasiūlymas lieka atviras dar aštuonias kalendorines dienas.

b) Laikoma, kad praėjus šiam papildomam laikotarpiui dalyvė, kuri aiškiai nėra atmetusi bendrosios linijos pasiūlymo, jį priėmė. Tačiau dalyvė, įskaitant inicijuojančią dalyvę, gali nurodyti priimsianti bendrąją liniją, jei ją aiškiai priims viena ar kelios dalyvės.

c) Jei dalyvė nepriima vienos ar kelių bendrosios linijos dalių, ji netiesiogiai priima visas kitas bendrosios linijos dalis. Manoma, kad dėl tokio dalinio priėmimo kitos dalyvės gali pakeisti savo požiūrį į siūlomą bendrąją liniją. Visos dalyvės gali laisvai siūlyti ar suderinti sąlygas, kurioms netaikoma bendroji linija.

d) Nepriimta bendroji linija gali būti patikslinta, taikant 58 ir 59 straipsniuose nustatytą tvarką. Šiomis aplinkybėmis pradinis sprendimas dalyvių neįpareigoja.

61. NESUTARIMAS DĖL BENDRŲJŲ LINIJŲ

Jei inicijuojanti dalyvė ir dalyvė, kuri pasiūlė pakeitimą ar alternatyvų variantą, negali susitarti dėl bendrosios linijos per papildomas aštuonias kalendorines dienas, šį laikotarpį jos gali pratęsti bendru sutarimu. Sekretoriatas praneša visoms dalyvėms apie kiekvieną tokį pratęsimą.

62. BENDROSIOS LINIJOS ĮSIGALIOJIMO DATA

Sekretoriatas praneša visoms dalyvėms apie bendrosios linijos įsigaliojimą arba atmetimą; bendroji linija įsigalioja po trijų kalendorinių dienų nuo šio pranešimo. Sekretoriatas OLIS sistemoje nuolat atnaujina duomenis apie visas bendrąsias linijas, dėl kurių susitarta ar dar neapsispręsta.

63. BENDRŲJŲ LINIJŲ GALIOJIMAS

a) Jei susitariama, bendroji linija galioja dvejus metus nuo jos įsigaliojimo dienos, išskyrus kai Sekretoriatui pranešama, kad ji nebeaktuali ir kad tam pritaria visos dalyvės. Bendroji linija lieka galioti dar dvejus metus, jei dalyvė per 14 kalendorinių dienų nuo pradinės galiojimo pabaigos datos kreipiasi dėl pratęsimo. Dėl tolesnio pratęsimo galima susitarti ta pačia tvarka. Bendroji linija, dėl kurios susitarta pagal 36 straipsnio b dalies 4 punktą, galioja tol, kol gaunami Pasaulio banko kitų metų duomenys.

b) Sekretoriatas stebi bendrųjų linijų būklę ir atitinkamai informuoja dalyves, tvarkydamas OLIS „Galiojančių bendrųjų linijų būklės“ sąrašą. Atitinkamai Sekretoriatas, *inter alia*,:

— prideda naujas bendrąsias linijas, kai dalyvės jas priima,

— atnaujina galiojimo pabaigos datą, jei dalyvė prašo pratęsimo,

— išbraukia bendrąsias linijas, kurios nustojo galioti,

— kiekvieną ketvirtį skelbia bendrųjų linijų, kurių galiojimas baigiasi kitą ketvirtį, sąrašą.

*6 SKIRSNIS*

***Taikomos pranešimo apie minimalias palūkanų normas (CIRR) nuostatos***

64. PRANEŠIMAS APIE MINIMALIAS PALŪKANŲ NORMAS

a) Pagal 20 straipsnio nuostatas nustatomos valiutų CIRR bent kartą per mėnesį siunčiamos skubiu pranešimu Sekretoriatui, kad šis jas išsiųstų visoms dalyvėms.

b) Toks pranešimas pasiekia Sekretoriatą ne vėliau kaip po penkių dienų nuo kiekvieno mėnesio, apie kurį pateikiama ši informacija, pabaigos. Sekretoriatas nedelsdamas praneša visoms dalyvėms apie taikytinas normas ir jas viešai skelbia.

65. PALŪKANŲ NORMŲ TAIKYMO ĮSIGALIOJIMO DATA

Visi CIRR pakeitimai įsigalioja penkioliktą dieną nuo kiekvieno mėnesio pabaigos.

66. SKUBŪS PALŪKANŲ NORMŲ PAKEITIMAI

Jei dėl rinkos pokyčių būtina pranešti apie CIRR pakeitimą mėnesio eigoje, pakeista norma įgyvendinama po dešimties dienų nuo tos dienos, kai Sekretoriatas gauna pranešimą apie šį pakeitimą.

*7 SKIRSNIS*

***Peržiūros***

67. REGULIARI SUSITARIMO PERŽIŪRA

a) Dalyvės reguliariai peržiūri Susitarimo veikimą. Peržiūrėdamos dalyvės nagrinėja, *inter alia*, pranešimų teikimo tvarką, DDR sistemos įgyvendinimą ir veikimą, sąlygotosios pagalbos taisykles ir teikimo tvarką, suderinimo klausimus, išankstinius įsipareigojimus ir galimybes plėsti Susitarimą taikančių dalyvių sąrašą.

b) Tokia peržiūra grindžiama informacija apie dalyvių patirtį ir jų pasiūlymais gerinti Susitarimo veikimą ir veiksmingumą. Dalyvės atsižvelgia į Susitarimo tikslus ir vyraujančią ekonominę bei pinigų padėtį. Dalyvių informaciją ir pasiūlymus šiai peržiūrai atlikti Sekretoriatas gauna ne vėliau kaip likus 45 kalendorinėms dienoms iki peržiūros dienos.

68. MINIMALIŲ PALŪKANŲ NORMŲ PERŽIŪRA

a) Dalyvės reguliariai peržiūri CIRR nustatymo sistemą, kad užtikrintų, jog paskelbtos normos atitiktų esamas rinkos sąlygas ir galiojančių normų nustatymo tikslus. Taip pat peržiūrima marža, kuri pridedama taikant šias normas.

b) Dalyvė gali pateikti dalyvių pirmininkui pagrįstą prašymą dėl neeilinės peržiūros tuo atveju, jei ta dalyvė mano, kad vienos ar kelių valiutų CIRR nebeatitinka esamų rinkos sąlygų.

69. MINIMALIŲ PRIEMOKŲ NORMŲ PERŽIŪRA IR SUSIJĘ KLAUSIMAI

Dalyvės reguliariai stebi ir peržiūri visus priemokų taisyklių ir taikymo tvarkos aspektus. Tai apima:

a) šalių rizikos klasifikavimo ir valstybės rizikos vertinimo metodiką, kad būtų galima patikrinti jos pagrįstumą atsižvelgiant į patirtį;

b) MPR lygį, kad būtų užtikrinta, jog jos yra tiksli priemonė kredito rizikai nustatyti, atsižvelgiant į tikrąją oficialius eksporto kreditus teikiančios institucijos patirtį ir privačios rinkos informaciją apie kredito rizikos kainą;

c) MPR diferencijavimą, kurį atliekant atsižvelgiama į skirtingą eksporto kreditavimo produktų kokybę ir į teikiamos paramos procentinę dalį, ir

d) patirtį, susijusią su šalies rizikos mažinimu ir pirkėjo rizikos kredito papildymo taikymu ir šio taikymo konkretaus poveikio MPR tęstinumu ir tinkamumu.

*I PRIEDAS*

**SEKTORIŲ SUSITARIMAS DĖL EKSPORTO KREDITŲ LAIVAMS**

I SKYRIUS

**SEKTORIŲ SUSITARIMO TAIKYMO SRITIS**

1. DALYVAVIMAS

Šio Sektoriaus susitarimo dalyvės yra: Australija, Europos Sąjunga, Japonija, Korėja, Naujoji Zelandija ir Norvegija.

2. TAIKYMO SRITIS

Šiame Susitarimą papildančiame Sektorių susitarime pateikiamos konkrečios gairės dėl oficialiai remiamų eksporto kreditų, susijusių su eksporto sutartimis dėl:

a) naujų 100 ir didesnės bendrosios talpos jūrų laivų, skirtų asmenims ar kroviniams transportuoti arba specialioms paslaugoms teikti (pvz., žvejybos laivai, žuvų perdirbimo laivai, ledlaužiai ir gilintuvai, kurie dėl jų varomosios jėgos ir vairavimo savybių visada tinka laivybai atviroje jūroje), taip pat 365 kW ir didesnės galios vilkikų ir nebaigtų, bet galinčių laikytis ir judėti ant vandens, laivų korpusų. Sektorių susitarimas netaikomas karo laivams. Sektorių susitarimas taip pat netaikomas plaukiojantiesiems dokams ir atviroje jūroje esantiems judantiems įrenginiams, tačiau kilus sunkumams dėl eksporto kredito tokiems įrenginiams, Sektorių susitarimo dalyvės (toliau – dalyvės), įvertinusios pagrįstus bet kurios dalyvės prašymus, gali sutikti, kad Sektorių susitarimas būtų taikomas ir tokiems įrenginiams;

b) bet kokio laivo techninio pertvarkymo. Laivo techninis pertvarkymas – didesnės nei 1 000 bendrosios talpos jūrų laivų pertvarkymas, jei atliekami esminiai krovinio talpinimo schemos, korpuso ar varymo sistemos pakeitimai;

c) 1) nors transporto priemonių su oro pagalve tipo laivams Sektorių susitarimas netaikomas, dalyvės turi teisę teikti šiems laivams eksporto kreditus tokiomis pat sąlygomis, kokios nustatytos Sektorių susitarime. Jos įsipareigoja nuosaikiai naudotis šia galimybe ir netaikyti laivams su oro pagalve tokių kredito sąlygų, jei nustatoma, kad Sektorių susitarimo nustatytomis sąlygomis nesukuriamos sąlygos konkurencijai;

2) Sektorių susitarime sąvoka „laivas su oro pagalve“ apibrėžiama taip: bent 100 tonų amfibinė transporto priemonė, galinti laikytis ore vien tik dėl oro, pučiamo palei elastinę briauną, einančią visu jos perimetru ir po ja, ir sudarančio virš žemės ar vandens paviršiaus oro pagalvę, be to, turinti propelerį arba reaktyvinį variklį, kurie leidžia transporto priemonę valdyti ir judėti ja į priekį;

3) susitariama, kad eksporto kreditai turėtų būti teikiami tokiomis pat sąlygomis kaip ir šiame Sektorių susitarime nustatytos sąlygos tik laivams su oro pagalve, kurie naudojami jūroje, bet ne sausumoje, išskyrus atstumą, kurį reikia įveikti terminalų įrenginiams pasiekti ir kuris nėra didesnis kaip vienas kilometras nuo vandens.

II SKYRIUS

**EKSPORTO KREDITAVIMO IR SĄLYGOTOSIOS PAGALBOS NUOSTATOS**

3. ILGIAUSIAS GRĄŽINIMO LAIKOTARPIS

Grąžinimo laikotarpis, neatsižvelgiant į šalies kategoriją, yra ne ilgesnis kaip 12 metų nuo pristatymo.

4. GRYNŲJŲ PINIGŲ MOKĖJIMAS

Dalyvės reikalauja sumokėti bent 20 % visos sutarties sumos grynaisiais pinigais iki pristatymo.

5. PAGRINDINĖS SUMOS GRĄŽINIMAS IR PALŪKANŲ MOKĖJIMAS

a) Pagrindinė eksporto kredito suma grąžinama lygiomis ir pastoviomis dalimis paprastai kas šešis mėnesius ir daugiausia kas 12 mėnesių.

b) Palūkanos mokamos ne rečiau kaip kas šešis mėnesius, pirmąją palūkanų įmoką sumokant ne vėliau kaip po šešių mėnesių nuo kredito pradžios.

c) Nuomos sandorių atveju pagrindinė eksporto kreditų suma gali būti grąžinama lygiomis dalimis kartu su palūkanomis vietoj pagrindinės sumos grąžinimo lygiomis dalimis, kaip nurodyta a dalyje.

d) Nuo kredito pradžios mokėtinos palūkanos nekapitalizuojamos.

e) Šio Sektorių susitarimo dalyvė, kuri ketina laikytis kitų palūkanų mokėjimo sąlygų, nei nustatytosios b dalyje, ne vėliau kaip likus dešimt kalendorinių dienų iki įsipareigojimo prisiėmimo pagal Susitarimo VIII priedą pateikia išankstinį pranešimą.

6. MINIMALIOS PRIEMOKOS

Susitarimo nuostatos dėl minimalių priemokų normų netaikomos, kol šių nuostatų papildomai neperžiūri šio Sektorių susitarimo dalyvės.

7. PROJEKTŲ FINANSAVIMAS

Susitarimo 7 straipsnio ir VII priedo nuostatos netaikomos, kol jų papildomai neperžiūri šio Sektorių susitarimo dalyvės.

8. PAGALBA

Visos pagalbą teikti norinčios dalyvės turi ne tik laikytis Susitarimo nuostatų, bet ir patvirtinti, kad laivas, kol nepasibaigęs kredito grąžinimo laikotarpis, nebus eksploatuojamas kaip atviros registracijos objektas, kad gauta atitinkama garantija, jog laivo galutinis savininkas yra įsikūręs pagalbą gaunančioje šalyje, jis nėra užsienio bendrovės pasyvi pavaldžioji bendrovė ir jis yra įsipareigojęs neparduoti laivo be šios šalies institucijų leidimo.

III SKYRIUS

**TVARKA**

9. PRANEŠIMAS

Siekdamos užtikrinti skaidrumą, visos dalyvės ne tik įgyvendina Susitarimo ir IBRD, Berno sąjungos ir EBPO kreditoriaus pranešimų sistemos nuostatas, bet ir kasmet pateikia informaciją apie savo oficialios paramos teikimo sistemą ir šio Sektorių susitarimo įgyvendinimo priemones, įskaitant galiojančias schemas.

10. PERŽIŪRA

a) Sektorių susitarimas peržiūrimas kasmet arba kuriai nors dalyvei pareikalavus EBPO laivų statybos darbo grupėje ir atsižvelgiant į Susitarimo dalyvėms pateiktą ataskaitą.

b) Siekdamos užtikrinti, kad Susitarimas ir šis Sektorių susitarimas derėtų tarpusavyje, ir atsižvelgdamos į laivų statybos sektoriaus specifiką, šio Sektorių susitarimo dalyvės ir Susitarimo dalyvės atitinkamai konsultuojasi ir derina veiksmus.

c) Susitarimo dalyvėms nusprendus pakeisti Susitarimą, šį Sektorių susitarimą taikančios dalyvės išnagrinėja šį sprendimą ir jo poveikį šiam Sektorių susitarimui. Kol šis klausimas neišnagrinėtas, Susitarimo pakeitimai šiam Sektorių susitarimui netaikomi. Jei dalyvės sutinka pritarti Susitarimo pakeitimams, jos apie tai raštu praneša Susitarimo dalyvėms. Jei dalyvės negali pritarti Susitarimo pakeitimams, susijusiems su laivų statyba, jos praneša Susitarimo dalyvėms apie savo nepritarimą ir pradeda su jomis konsultacijas šiems klausimams spręsti. Jei abi pusės nesusitaria dėl pakeitimų taikymo laivų statyboje, lemiamas vaidmuo tenka Sektorių susitarimo dalyvių nuomonei.

*Papildymas*

**Numatomų darbų įsipareigojimai**

Be Susitarimo numatomų darbų, šio Sektorių susitarimo dalyvės taip pat susitaria:

a) parengti aiškinamąjį laivų tipų, kurie paprastai laikomi verslo požiūriu neperspektyviais, sąrašą, atsižvelgdamos į Susitarime nustatytus sąlygotosios pagalbos principus;

b) peržiūrėti Susitarimo nuostatas dėl minimalių priemokų normų, kad nustatytų, ar jas reikėtų įtraukti į šį Sektorių susitarimą;

c) atsižvelgdamos į susijusių tarptautinių derybų rezultatus aptarti galimybę įtraukti kitus minimalių palūkanų normų principus, įskaitant dėl specialios CIRR ir kintamųjų palūkanų normų;

d) peržiūrėti Susitarimo nuostatų dėl projektų finansavimo taikymą šiam Sektorių susitarimui;

e) aptarti, ar:

— pirmosios pagrindinės sumos įmokos datą ir

— svertinės vidutinės trukmės sąvoką

galima naudoti taikant šio Sektorių susitarimo 5 straipsnyje nustatytą kredito grąžinimo modelį.

*II PRIEDAS*

**SEKTORIŲ SUSITARIMAS DĖL EKSPORTO KREDITŲ BRANDUOLINĖMS ELEKTRINĖMS**

I SKYRIUS

**SEKTORIŲ SUSITARIMO TAIKYMO SRITIS**

1. TAIKYMO SRITIS

a) Šiame Sektorių susitarime pateikiamos nuostatos, kurios taikomos oficialiai remiamiems eksporto kreditams, susijusiems su sutartimis dėl:

1) branduolinių elektrinių ar jų dalių, t. y. visų komponentų, įrenginių, medžiagų ir paslaugų, įskaitant darbuotojų mokymą, kuris tiesiogiai būtinas statant ir perduodant eksploatuoti branduolines elektrines, eksporto;

2) veikiančios branduolinės elektrinės modernizavimo, kai bendra modernizavimo vertė yra 80 mln. SST ar daugiau ir kai elektrinės veikla gali būti pratęsta bent numatytam kredito grąžinimo laikotarpiui. Jei kuris nors iš šių kriterijų nevykdomas, taikomos Susitarimo nuostatos;

3) branduolinio kuro tiekimo ir sodrinimo;

4) panaudoto kuro tvarkymo.

b) Šis Sektorių susitarimas netaikomas:

1) objektams, kurie yra už branduolinės elektrinės teritorijos ribų ir už kuriuos paprastai atsakingas pirkėjas, visų pirma sąnaudoms, susijusioms su žemės užstatymu, keliais, statybininkų miesteliu, elektros linijomis, skirstymo stotimi ([1]) ir vandens tiekimu, taip pat sąnaudoms, atsirandančiomis pirkėjo šalyje dėl oficialios patvirtinimo tvarkos (pvz., statybvietės leidimas, statybos leidimas, kuro pakrovimo leidimas);

2) pastotėms, transformatoriams ir perdavimo linijoms už branduolinės elektrinės teritorijos ribų;

3) oficialiai paramai, teikiamai nutraukiant branduolinės elektrinės eksploataciją.

II SKYRIUS

**EKSPORTO KREDITAVIMO IR SU PREKYBA SUSIJUSIOS PAGALBOS NUOSTATOS**

2. ILGIAUSIAS GRĄŽINIMO LAIKOTARPIS

a) Grąžinimo laikotarpis prekėms ir paslaugoms pagal šio Sektorių susitarimo 1 straipsnio a dalies 1 ir 2 punktų nuostatas yra ne ilgesnis kaip 18 metų.

b) Grąžinimo laikotarpis pradiniam kuro kroviniui yra ne ilgesnis kaip ketveri metai nuo pristatymo. Grąžinimo laikotarpis paskesniems pakartotiniams branduolinio kuro kroviniams yra ne ilgesnis kaip dveji metai nuo pristatymo.

c) Grąžinimo laikotarpis panaudoto kuro šalinimui yra ne ilgesnis kaip dveji metai.

d) Grąžinimo laikotarpis sodrinimui ir panaudoto kuro tvarkymui yra ne ilgesnis kaip penkeri metai.

3. PAGRINDINĖS SUMOS GRĄŽINIMAS IR PALŪKANŲ MOKĖJIMAS

a) Dalyvės taiko 1 arba 2 punktuose aprašytą pagrindinės sumos grąžinimo ir palūkanų mokėjimo modelį:

1) pagrindinė kredito suma grąžinama lygiomis dalimis;

2) pagrindinė kredito suma grąžinama ir palūkanos mokamos kartu lygiomis dalimis.

([1]) Tačiau kai skirstymo stoties pirkėjas yra taip pat branduolinės elektrinės pirkėjas ir sutartis sudaroma dėl pirminės tos elektrinės skirstymo stoties, sąlygos pirminei skirstymo stočiai nėra palankesnės nei branduolinei elektrinei.

b) Pagrindinė eksporto kredito suma grąžinama ir palūkanos mokamos ne rečiau kaip kas šešis mėnesius, pirmąją pagrindinės sumos ir palūkanų įmoką sumokant ne vėliau kaip po šešių mėnesių nuo kredito pradžios.

c) Išskirtinėmis aplinkybėmis ir deramai pagrįstais atvejais oficiali parama prekėms ir paslaugoms, nurodytoms šio Susitarimo 1 straipsnio a dalies 1 ir 2 punktuose, gali būti skiriama kitomis sąlygomis, nei nurodytos a ir b dalyse. Tokios paramos teikimas grindžiamas tuo, kad skolininkas laiku negauna lėšų ir negali laikytis kredito grąžinimo lygiomis dalimis kas šešis mėnesius grafiko, ir atitinka šiuos kriterijus:

1) grąžinimo laikotarpis yra ne ilgesnis kaip 15 metų;

2) viena ar kelios pagrindinės sumos grąžinimo įmokos per šešis mėnesius neviršija 25 % pagrindinės kredito sumos;

3) pagrindinė kredito suma grąžinama ne rečiau kaip kas 12 mėnesių. Pirmoji pagrindinės sumos grąžinimo įmoka sumokama ne vėliau kaip po 12 mėnesių nuo kredito pradžios, o praėjus tokiam laikotarpiui grąžinama ne mažiau kaip 2 % pagrindinės kredito sumos;

4) palūkanos mokamos ne rečiau kaip kas 12 mėnesių, pirmąją įmoką sumokant ne vėliau kaip po šešių mėnesių nuo kredito pradžios;

5) vidutinė grąžinimo laikotarpio svertinė trukmė yra ne ilgesnė kaip devyneri metai.

d) Nuo kredito pradžios mokėtinos palūkanos nekapitalizuojamos.

4. CIRR NUSTATYMAS

CIRR, taikytinos pagal šio Sektorių susitarimo nuostatas teikiamai oficialiai finansavimo paramai, apskaičiuojamos naudojant šias bazines normas ir maržas:

| Grąžinimo laikotarpis (metai) | Naujos branduolinės elektrinės (1) | | Visos kitos sutartys (2) | |
|---|---|---|---|---|
| | Bazinė norma (Vyriausybės obligacijos) | Marža (baziniai punktai) | Bazinė norma (Vyriausybės obligacijos) | Marža (baziniai punktai) |
| < 11 | Atitinkama CIRR pagal Susitarimo 20 straipsnį | | | |
| 11–12 | 7 metai | 100 | 7 metai | 100 |
| 13 | 8 metai | 120 | 7 metai | 120 |
| 14 | 9 metai | 120 | 8 metai | 120 |
| 15 | 9 metai | 120 | 8 metai | 120 |
| 16 | 10 metų | 125 | 9 metai | 120 |
| 17 | 10 metų | 130 | 9 metai | 120 |
| 18 | 10 metų | 130 | 10 metų | 120 |

(1) 1 straipsnio a dalies 1 punktas.
(2) 1 straipsnio a dalies 2–4 punktai.

5. TINKAMA VALIUTA

Oficialiai finansavimo paramai tinkamos valiutos yra visiškai konvertuojamos valiutos, kurių duomenis galima gauti šio Sektorių susitarimo 4 straipsnyje nurodytoms minimalioms palūkanų normoms apskaičiuoti ir Susitarimo 20 straipsnyje nurodytoms normoms apskaičiuoti, kai grąžinimo laikotarpis yra trumpesnis nei 11 metų.

6. OFICIALI PARAMA BRANDUOLINIAM KURUI IR SU BRANDUOLINIU KURU SUSIJUSIOMS PASLAUGOMS

Nedarant poveikio šio Sektorių susitarimo 7 straipsnio nuostatoms, dalyvės nemokamai netiekia branduolinio kuro ar neteikia su juo susijusių paslaugų.

7. PAGALBA

Dalyvės neteikia paramos pagalbai.

III SKYRIUS

**TVARKA**

8. IŠANKSTINIS PRANEŠIMAS

a) Dalyvė, kuri ketina teikti paramą pagal šio Sektorių susitarimo nuostatas, ne vėliau kaip likus dešimt kalendorinių dienų iki įsipareigojimo prisiėmimo pagal Susitarimo 48 straipsnį pateikia išankstinį pranešimą.

b) Jei pranešančioji dalyvė ketina teikti paramą nustatydama ilgesnį nei 15 metų grąžinimo laikotarpį ir (arba) pagal šio Sektorių susitarimo 3 straipsnio c dalį, ji laukia papildomas dešimt kalendorinių dienų, jei kuri nors kita dalyvė per pirminį dešimties dienų laikotarpį pareikalauja aptarimo.

c) Pasibaigus aptarimui, dalyvė praneša visoms kitoms dalyvėms savo galutinį sprendimą, kad sudarytų sąlygas įvertinti sukauptą patirtį.

IV SKYRIUS

**PERŽIŪRA**

9. NUMATOMI DARBAI

Dalyvės sutinka išnagrinėti šiuos klausimus:

a) mažiausių kintamųjų palūkanų normų taikymo tvarką;

b) didžiausią oficialios paramos vietos išlaidoms sumą.

10. PERŽIŪRA IR STEBĖSENA

Dalyvės periodiškai, bet ne vėliau kaip iki 2017 m. pabaigos, peržiūri šio Sektorių susitarimo nuostatas.

*III PRIEDAS*

**SEKTORIŲ SUSITARIMAS DĖL EKSPORTO KREDITŲ CIVILINIAMS ORLAIVIAMS**

1 DALIS

**BENDROSIOS NUOSTATOS**

1. TIKSLAS

a) Šio Sektorių susitarimo tikslas – nustatyti nuspėjamo, nuoseklaus ir skaidraus oficialiai remiamų eksporto kreditų, skiriamų civiliniams orlaiviams ir kitoms prekėms ir paslaugoms, nurodytoms 4 straipsnio a dalyje, pardavimui ar nuomai, naudojimo sistemą. Šiuo Sektorių susitarimu siekiama sudaryti vienodas tokių eksporto kreditų teikimo sąlygas ir taip skatinti eksportuotojų konkurenciją, pagrįstą eksportuojamų prekių ir paslaugų kokybe ir kainomis, o ne palankiausiomis oficialiai remiamomis finansinėmis sąlygomis.

b) Šiame Sektorių susitarime nustatytos palankiausios oficialiai remiamų eksporto kreditų teikimo sąlygos.

c) Todėl šiuo Sektorių susitarimu siekiama nustatyti proporcingą pusiausvyrą, dėl kurios visose rinkose būtų:

1) išlyginamos dalyvių konkurencinės finansinės sąlygos;

2) neutralizuojama oficiali dalyvių parama kaip veiksnys renkantis iš konkuruojančių prekių ir paslaugų, nurodytų 4 straipsnio a dalyje, ir

3) išvengiama šio Sektorių susitarimo dalyvių ir kitų finansavimo šaltinių konkurencijos iškraipymų.

d) Šio Sektorių susitarimo dalyvės (toliau – dalyvės) pripažįsta, kad jo nuostatos parengtos vieninteliam šio Sektorių susitarimo tikslui pasiekti ir kad šiomis nuostatomis nedaromos poveikis kitoms Susitarimo dėl oficialiai remiamų eksporto kreditų (toliau – Susitarimas) dalims ir jų pakeitimams.

2. STATUSAS

Šis Sektorių susitarimas yra savanoriškas jo dalyvių susitarimas ir Susitarimo III priedas; jis yra sudėtinė Susitarimo dalis ir juo pakeičiamas 2007 m. liepos mėn. įsigaliojęs Sektorių susitarimas.

3. DALYVAVIMAS

Šiuo metu dalyvės yra: Australija, Brazilija, Kanada, Europos Sąjunga, Japonija, Korėja, Naujoji Zelandija, Norvegija, Šveicarija ir Jungtinės Amerikos Valstijos. Bet kuri šalis, kuri nėra dalyvė, gali tapti dalyve pagal I priedėlyje nustatytą tvarką.

4. TAIKYMO SRITIS

a) Sektorių susitarimas taikomas visai oficialiai valstybės ar valstybės vardu teikiamai paramai, kurios grąžinimo laikotarpis yra dveji ar daugiau metų:

1) naujų civilinių orlaivių ir juose įrengtų variklių, įskaitant pirkėjo pateiktą įrangą, eksportui;

2) naudotų, pertvarkytų ir atnaujintų civilinių orlaivių ir juose įrengtų variklių, įskaitant kiekvienu atveju pirkėjo pateiktą įrangą, eksportui;

3) atsarginių variklių eksportui;

4) civilinių orlaivių ir variklių atsarginių dalių eksportui;

5) civilinių orlaivių ir variklių priežiūros ir aptarnavimo sutartims;

6) civilinių orlaivių techniniam pertvarkymui, dideliems pakeitimams ir atnaujinimui;

7) variklių dalių komplektų eksportui.

b) Oficiali parama gali būti teikiama įvairiai:

1) eksporto kredito garantijomis arba draudimu (grynuoju draudimu);

2) oficialia finansavimo parama:

— tiesioginiu kreditavimu (finansavimu) ir refinansavimu arba

— palūkanų normų subsidijomis,

bet kokiu minėtųjų būdų deriniu.

c) Šis Sektorių susitarimas netaikomas oficialiai paramai:

1) naujų ar naudotų karinių orlaivių ir susijusių prekių ir paslaugų, išvardytų a dalyje, įskaitant naudojamus kariniais tikslais, eksportui;

2) naujiems ar naudotiems skrydžių treniruokliams.

5. ŠALIMS, KURIOS NĖRA DALYVĖS, TEIKIAMA INFORMACIJA

Dalyvė, vadovaudamasi abipusiškumo principu, konkurencijos sąlygomis vienodai atsako tiek į šalies, kuri nėra dalyvė, tiek į dalyvės prašymą dėl finansinių sąlygų, kurias ji siūlo taikyti savo oficialiai paramai.

6. PARAMA PAGALBAI

Dalyvės bendrosios linijos tvarka neremia pagalbos, išskyrus humanitariniais tikslais.

7. VEIKSMAI NUOSTOLIAMS IŠVENGTI ARBA KUO LABIAU SUMAŽINTI

Šiuo Sektorių susitarimu dalyvėms nedraudžiama susitarti dėl palankesnių finansinių sąlygų negu numatytosios šiame Sektorių susitarime, jei tokio veiksmo imamasi įsigaliojus eksporto kredito susitarimui ir papildomiems dokumentams ir jei tais veiksmais ketinama tik išvengti nuostolių dėl galimų nemokėjimo atvejų ar reikalavimų ar juos kuo labiau sumažinti. Per 20 darbo dienų nuo dalyvės susitarimo su pirkėju (paskolos gavėju) dalyvė praneša visoms kitoms dalyvėms ir EBPO sekretoriatui (toliau – Sekretoriatas) apie pasikeitusias finansines sąlygas. Pranešime pateikiama informacija (įskaitant motyvus) apie naujas finansines sąlygas, naudojant IV priedėlyje nustatytą pranešimų formą.

2 DALIS

**NAUJI ORLAIVIAI**

*I SKYRIUS*

***Aprėptis***

8. NAUJI ORLAIVIAI

a) Šiame sektorių susitarime naujas orlaivis:

1) orlaivis, įskaitant pirkėjo pateiktą įrangą, ir tokiame orlaivyje įrengti varikliai, kurie priklauso gamintojui ir kurie anksčiau nepristatyti ir nenaudoti pagal jo paskirtį vežti keleivius ir (arba) krovinį, ir

2) atsarginiai varikliai ir atsarginės dalys, laikomi pradinio orlaivio užsakymo dalimi pagal 20 straipsnio a dalies nuostatas.

b) Neatsižvelgdama į a dalies nuostatas dalyvė gali paremti naujiems orlaiviams taikomas sąlygas, jei dėl sandorio, tai dalyvei iš anksto apie tai pranešus, buvo sudaryti laikini finansavimo susitarimai, nes oficialios paramos teikimas buvo atidėtas; toks atidėjimas negali būti ilgesnis nei 18 mėnesių. Tokiais atvejais grąžinimo laikotarpis ir galutinė grąžinimo data yra tokie patys kaip laikotarpis, taikytinas, jei oficiali parama orlaivio pardavimui ar nuomai būtų suteikta nuo orlaivio pradinio pristatymo datos.

*II SKYRIUS*

***Finansinės sąlygos***

Eksporto kreditų finansinės sąlygos – visos šio skyriaus nuostatos; jos laikomos tarpusavyje susijusiomis.

9. TINKAMA VALIUTA

Oficialiai finansavimo paramai tinkamos valiutos yra euras, Japonijos jena, JK svaras sterlingų, JAV doleris ir kita visiškai konvertuojama valiuta, kurios duomenų galima gauti III priedėlyje minėtoms minimalioms palūkanų normoms apskaičiuoti.

10. PRADINĖ ĮMOKA IR DIDŽIAUSIA OFICIALI PARAMA

a) Sandoriuose su pirkėjais (paskolos gavėjais), kurie priskiriami 1 rizikos kategorijai (žr. II priedėlio 1 lentelę), dalyvės:

1) reikalauja minimalios 20 % orlaivio grynosios kainos pradinės įmokos kredito pradžioje arba iki jos;

2) neteikia oficialios paramos, viršijančios 80 % orlaivio grynosios kainos.

b) Sandoriuose su pirkėjais (paskolos gavėjais), kurie priskiriami 2–8 rizikos kategorijoms (žr. II priedėlio 1 lentelę), dalyvės:

1) reikalauja minimalios 15 % orlaivio grynosios kainos pradinės įmokos kredito pradžioje arba iki jos;

2) neteikia oficialios paramos, viršijančios 85 % orlaivio grynosios kainos.

c) 8 straipsnio b dalį taikanti dalyvė didžiausią oficialios paramos sumą sumažina pagrindinės sumos dalimi, kuri laikoma mokėtina nuo kredito pradžios, kad užtikrintų, jog išmokėjimo metu likutis būtų toks, tartum toks oficialiai remiamas eksporto kreditas būtų suteiktas pristatymo metu. Tokiomis aplinkybėmis prieš pristatymą dalyvė turi gauti oficialios paramos prašymą.

11. MINIMALIOS PRIEMOKŲ NORMOS

a) Oficialią paramą teikiančios dalyvės oficialiai remiamo kredito sumai taiko ne mažesnę nei minimalią priemokų normą, kuri nustatyta pagal II priedėlį.

b) Prireikus dalyvės naudoja sutartą priemokų normos perskaičiavimo modelį metiniams skirtumams, apskaičiuotiems pagal oficialios paramos likutį, konvertuoti į pavienes išankstines priemokų normas, apskaičiuotas pagal pradinę oficialios paramos sumą.

12. ILGIAUSIAS GRĄŽINIMO LAIKOTARPIS

a) Visiems naujiems orlaiviams grąžinimo laikotarpis yra ne ilgesnis kaip 12 metų.

b) Išskirtiniu atveju ir gavus išankstinį pranešimą leidžiama taikyti ne ilgesnį kaip 15 metų grąžinimo laikotarpį. Šiuo atveju taikomas 35 % papildomas mokestis prie minimalių priemokų normų, apskaičiuotų pagal II priedėlį.

c) Grąžinimo laikotarpis nepratęsiamas su komerciniais skolintojais dalijantis garantijos dėl oficialiai remiamo eksporto kredito teisėmis *pari passu* pagrindu.

13. PAGRINDINĖS SUMOS GRĄŽINIMAS IR PALŪKANŲ MOKĖJIMAS

a) Dalyvės taiko 1 arba 2 punktuose aprašytą pagrindinės sumos grąžinimo ir palūkanų mokėjimo modelį.

1) Pagrindinė kredito suma grąžinama ir palūkanos mokamos kartu lygiomis dalimis:

— dalys mokamos ne rečiau kaip kas tris mėnesius, pirmąją dalį sumokant ne vėliau kaip po trijų mėnesių nuo kredito pradžios,

— priešingu atveju ir pateikus išankstinį pranešimą dalys mokamos kas šešis mėnesius, pirmąją dalį sumokant ne vėliau kaip po šešių mėnesių nuo kredito pradžios. Šiuo atveju taikomas 15 % papildomas mokestis prie minimalių priemokų normų, apskaičiuotų pagal II priedėlį,

— jei sudaromas sandoris su kintamosiomis palūkanų normomis, pagrindinis amortizuojamas modelis nustatomas visam laikotarpiui, ne vėliau kaip penkios darbo dienos iki išmokėjimo dienos, remiantis kintamosiomis palūkanomis arba palūkanų normų apsikeitimo sandoriais tuo metu.

2. Pagrindinė kredito suma grąžinama lygiomis dalimis, palūkanas mokant nuo mažėjančių likučių:

— dalys mokamos ne rečiau kaip kas tris mėnesius, pirmąją dalį sumokant ne vėliau kaip po trijų mėnesių nuo kredito pradžios,

— priešingu atveju ir pateikus išankstinį pranešimą dalys mokamos kas šešis mėnesius, pirmąją dalį sumokant ne vėliau kaip po šešių mėnesių nuo kredito pradžios. Šiuo atveju taikomas 15 % papildomas mokestis prie minimalių priemokų normų, apskaičiuotų pagal II priedėlį.

b) Neatsižvelgiant į a dalį ir pateikus išankstinį pranešimą pagrindinės sumos grąžinimas gali būti struktūrizuotas, kad būtų įtrauktas visų likučių galutinis mokėjimas konkrečią dieną. Tokiu atveju pagrindinės sumos grąžinimas iki galutinio mokėjimo bus struktūrizuotas kaip nustatyta a dalyje, remiantis amortizacijos laikotarpiu, kuris neturi būti ilgesnis nei ilgiausias grąžinimo laikotarpis, nustatytas remiamos prekėms ir paslaugoms.

c) Neatsižvelgiant į a dalį pagrindinės sumos grąžinimas gali būti struktūrizuotas skolininkui mažiau palankiomis sąlygomis.

d) Nuo kredito pradžios mokėtinos palūkanos nekapitalizuojamos.

14. MINIMALIOS PALŪKANŲ NORMOS

a) Oficialią finansavimo paramą teikiančios dalyvės taiko minimalias kintamąsias palūkanų normas arba minimalias fiksuotąsias palūkanų normas pagal III priedėlio nuostatas.

b) Reaktyviniams orlaiviams, kurių grynoji kaina ne mažesnė kaip 35 mln. JAV dolerių, oficiali finansavimo parama CIRR pagrindu teikiama tik išskirtinėmis aplinkybėmis. Tokią paramą ketinanti skirti dalyvė ne vėliau kaip likus 20 kalendorinių dienų iki galutinio įsipareigojimo praneša apie tai visoms kitoms dalyvėms ir nurodo paskolos gavėją.

c) Palūkanų normoms nepriskiriami jokie 11 straipsnyje nurodytų priemokų ar 16 straipsnyje nurodytų mokesčių pavidalo mokėjimai.

15. PALŪKANŲ NORMŲ SUBSIDIJOS

Palūkanų normų subsidijas teikiančios dalyvės laikosi šio Sektorių susitarimo finansinių sąlygų ir reikalauja, kad bet kuris palūkanų normų subsidijų sandorio šalimi esantis bankas ar kita finansų įstaiga sandoryje dalyvautų tik laikydamasi sąlygų, kurios visais atžvilgiais atitinka šio Sektorių susitarimo finansines sąlygas.

16. MOKESČIAI

a) Priklausomai nuo turimų priemokų laikotarpio apribojimų, oficialią paramą grynojo draudimo forma teikiančios dalyvės turimų priemokų mokestį nepanaudotai oficialios paramos daliai per turimų priemokų laikotarpį taiko taip:

1) pirmam turimų priemokų šešių mėnesių laikotarpiui: nulis bazinių punktų per metus;

2) antram turimų priemokų šešių mėnesių laikotarpiui: 12,5 bazinių punktų per metus;

3) trečiam ir galutiniam turimų priemokų šešių mėnesių laikotarpiui: 25 baziniai punktai per metus.

b) Tiesioginio kredito (finansavimo) forma oficialią pagalbą teikiančios dalyvės taiko tokius mokesčius:

1) susitarimo (struktūrizavimo) mokestis: 25 baziniai punktai nuo išmokėtos sumos, mokėtini kiekvienos išmokos metu;

2) įsipareigojimo ir turimų priemokų mokestis: 20 bazinių punktų per metus nuo nepanaudotos oficialiai remiamo eksporto kredito per turimų priemokų laikotarpį išmokėtinos dalies, mokami pabaigoje;

3) administravimo mokestis: penki baziniai punktai per metus nuo nesumokėtos oficialios paramos sumos, mokami pabaigoje. Kitu atveju dalyvės gali pasirinkti šį mokestį nuo išmokėtos sumos mokėti pradžioje, kiekvienos išmokos metu, pagal 11 straipsnio b dalį.

17. BENDRAS FINANSAVIMAS

Neatsižvelgiant į 14 ir 16 straipsnius, teikdamos bendrą finansavimą, kai oficiali parama teikiama tiesioginio kredito ir grynojo draudimo forma ir kai grynasis draudimas sudaro ne mažiau kaip 35 % oficialiai remiamos sumos, tiesioginį kreditą teikiančios dalyvės taiko tas pačias finansines sąlygas, įskaitant mokesčius, kurias taiko finansų įstaiga pagal grynąjį draudimą, kad būtų užtikrinta grynojo draudimo teikėjo ir tiesioginio skolintojo visų sąnaudų atitiktis. Tokiomis aplinkybėmis tokią paramą teikianti dalyvė praneša, kokiomis finansinėmis sąlygomis, įskaitant mokesčius, skiriama parama, naudodama IV priedėlyje nustatytą pranešimų formą.

3 DALIS

## NAUDOTI ORLAIVIAI, ATSARGINIAI VARIKLIAI, ATSARGINĖS DALYS, PRIEŽIŪROS IR APTARNAVIMO SUTARTYS

*I SKYRIUS*

### *Aprėptis*

18. NAUDOTI ORLAIVIAI IR KITOS PREKĖS IR PASLAUGOS

Ši Sektorių susitarimo dalis taikoma naudotiems orlaiviams ir atsarginiams varikliams, atsarginėms dalims, techniniam pertvarkymui, dideliems pakeitimams ir atnaujinimui, priežiūros ir aptarnavimo sutartims, susijusioms su naujais ir naudotais orlaiviais ir variklių dalių komplektais.

*II SKYRIUS*

### *Finansinės sąlygos*

Taikytinos finansinės sąlygos, išskyrus ilgiausio grąžinimo laikotarpio, atitinka šio Sektorių susitarimo 2 dalies nuostatas.

19. NAUDOTŲ ORLAIVIŲ PARDAVIMAS

a) Laikant b dalies nuostatų, naudotiems orlaiviams taikomas ilgiausias grąžinimo laikotarpis nustatomas pagal orlaivio amžių, kaip nurodyta šioje lentelėje:

| Orlaivio amžius (metais nuo pradinio pagaminimo datos) | Turtu užtikrintų arba valstybinių sandorių ilgiausio grąžinimo laikotarpio sąlygos (metais) | Kitų nei turtu užtikrintų arba valstybinių sandorių ilgiausio grąžinimo laikotarpio sąlygos (metais) |
|---|---|---|
| 1 | 10 | 8,5 |
| 2 | 9 | 7,5 |
| 3 | 8 | 6,5 |
| 4 | 7 | 6 |
| 5–8 | 6 | 5,5 |
| Daugiau nei 8 | 5 | 5 |

b) Ilgiausias grąžinimo laikotarpis, taikomas techniškai pertvarkytiems orlaiviams su sąlyga, kad sandoris tenkina visus II priedėlio 19 straipsnio reikalavimus ir kad oficiali parama, jei ji buvo suteikta, šiam techniniam pertvarkymui nebuvo suteikta pagal 21 straipsnio a dalį, nustatomas pagal laikotarpį nuo techninio pertvarkymo datos ir orlaivio amžių, kaip nurodyta šioje lentelėje:

**Turtu užtikrintų sandorių dėl techniškai pertvarkytų orlaivių ilgiausio grąžinimo laikotarpio sąlygos (metais)**

| Laikotarpis nuo techninio pertvarkymo datos (metais) | Orlaivio amžius (metais nuo pradinio pagaminimo datos) | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|
| | 1 | 2 | 3 | 4 | 5–8 | Daugiau nei 8 |
| 0 (ką tik techniškai pertvarkytas) | 10 | 9 | 8 | 8 | 8 | 8 |
| 1 | 10 | 9 | 8 | 7 | 7 | 7 |
| 2 | — | 9 | 8 | 7 | 6 | 6 |
| 3 arba daugiau | — | — | 8 | 7 | 6 | 5 |

20. ATSARGINIAI VARIKLIAI IR ATSARGINĖS DALYS

a) Jei atsarginiai varikliai įsigyjami ar užsakomi su varikliais, kurie skirti įrengti naujame orlaivyje, oficiali parama atsarginiams varikliams gali būti skiriama taikant tas pačias sąlygas, kaip orlaiviui.

b) Kai atsarginės dalys įsigyjamos kartu su nauju orlaiviu, oficiali parama gali būti skiriama taikant tas pačias sąlygas, kaip orlaiviui, neviršijant 5 % grynosios naujo orlaivio ir įrengtų variklių kainos; d dalis taikoma oficialiai paramai atsarginėms dalims, kurių kaina viršija 5 % viršutinę ribą.

c) Jei atsarginiai varikliai neįsigyjami kartu su nauju orlaiviu, grąžinimo laikotarpis yra ne ilgesnis kaip aštuoneri metai. Atsarginiams varikliams, kurių vieneto vertė yra 10 mln. JAV dolerių arba daugiau, jei sandoris atitinka visus II priedėlio 19 straipsnyje nustatytus reikalavimus, grąžinimo laikotarpis gali būti pailgintas iki 10 metų.

d) Jei kitos atsarginės dalys neįsigyjamos kartu su nauju orlaiviu, ilgiausias grąžinimo laikotarpis yra:

1) penkeri metai, jei sutarties vertė 5 mln. JAV dolerių ar daugiau;

2) dveji metai, jei sutarties vertė mažesnė nei 5 mln. JAV dolerių.

21. TECHNINIO PERTVARKYMO, DIDELIŲ PAKEITIMŲ IR ATNAUJINIMO SUTARTYS

a) Jei sandorio dėl techninio pertvarkymo:

1) vertė yra 5 mln. JAV dolerių arba daugiau ir

— jis atitinka visus II priedėlio 19 straipsnyje nustatytus reikalavimus, dalyvė gali siūlyti oficialią paramą, kuriai taikomas grąžinimo laikotarpis iki aštuonerių metų,

— jis neatitinka visų II priedėlio 19 straipsnyje nustatytų reikalavimų, dalyvė gali siūlyti oficialią paramą, kuriai taikomas grąžinimo laikotarpis iki penkerių metų;

2) vertė mažesnė nei 5 mln. JAV dolerių, dalyvė gali siūlyti oficialią paramą, kuriai taikomas grąžinimo laikotarpis iki dvejų metų.

b) Jei sandoris sudaromas dėl didelių pakeitimų ar atnaujinimo, dalyvė gali siūlyti oficialią paramą, kuriai taikomas grąžinimo laikotarpis iki:

1) penkerių metų, jei sutarties vertė 5 mln. JAV dolerių ar daugiau;

2) dvejų metų, jei sutarties vertė mažesnė nei 5 mln. JAV dolerių.

22. PRIEŽIŪROS IR APTARNAVIMO SUTARTYS

Dalyvės gali siūlyti oficialią paramą, kuriai taikomas grąžinimo laikotarpis iki trejų metų.

23. VARIKLIŲ DALIŲ KOMPLEKTAI

Dalyvės gali siūlyti oficialią paramą, kuriai taikomas grąžinimo laikotarpis iki penkerių metų.

4 DALIS

**SKAIDRUMO PROCEDŪROS**

Visi ryšiai tarp paskirtų kontaktinių centrų kiekvienoje šalyje dalyvėje tvarkomi greitojo ryšio priemonėmis, pvz., EBPO internetine informacine sistema (OLIS). Jei nesusitariama kitaip, dalyvės visus pagal šią Sektorių susitarimo dalį vykdomus informacijos mainus laiko konfidencialiais.

1 skirsnis

## Informacijos pateikimo reikalavimai

24. INFORMACIJA APIE OFICIALIĄ PARAMĄ

a) Per mėnesį nuo galutinio įsipareigojimo dienos dalyvė visoms kitoms dalyvėms (ir Sekretoriatui) pateikia IV priedėlyje nurodytą informaciją.

b) Norint pagal III priedėlio 8 straipsnio b dalį nustatyti lyginamąją maržą, informacija apie grynojo draudimo maržas, kaip nurodyta III priedėlio 8 straipsnio c ir d dalyse, Sekretoriatui pateikiama ne vėliau kaip po penkių dienų po kiekvieno mėnesio pabaigos.

2 skirsnis

## Informacijos mainai

25. PRAŠYMAI SUTEIKTI INFORMACIJOS

a) Dalyvė gali prašyti, kad kita dalyvė suteiktų informacijos apie jos oficialiai remiamų eksporto kreditų naudojimą perkant ar nuomojant orlaivius, kuriems taikomas šis Sektorių susitarimas.

b) Prašymą dėl oficialios paramos gavusi dalyvė gali pateikti paklausimą kitai dalyvei, suteikiančiai palankiausias kredito sąlygas, kurias klausiančioji dalyvė norėtų remti.

c) Dalyvė, kuriai siunčiamas toks paklausimas, atsako per septynias kalendorines dienas ir pateikia kuo išsamesnę atsakomąją informaciją. Atsakyme dalyvė kuo aiškiau nurodo, kokį sprendimą ji veikiausiai priims. Prireikus, kuo greičiau pateikiamas išsamus atsakymas.

d) Visų paklausimų ir atsakymų kopijos siunčiamos Sekretoriatui.

26. PRIVAČIOS KONSULTACIJOS

a) Konkurencijos atveju dalyvė gali prašyti surengti privačias konsultacijas su viena ar daugiau dalyvių.

b) Dalyvės su tokiais prašymais sutinka per dešimt darbo dienų.

c) Konsultacijos surengiamos kuo greičiau, pasibaigus dešimties darbo dienų laikotarpiui.

d) Dalyvių pirmininkas kartu su Sekretoriatu koordinuoja visus būtinus paskesnius veiksmus. Sekretoriatas nedelsdamas visoms dalyvėms paskelbia konsultacijų rezultatus.

27. SPECIALIOS KONSULTACIJOS

a) Dalyvė (inicijuojanti dalyvė), pagrįstai mananti, kad kitos dalyvės (dalyvės atsakovės) pasiūlytos finansinės sąlygos yra palankesnės nei nustatytosios šiame Sektorių susitarime, apie tai praneša Sekretoriatui, kuris nedelsdamas šią informaciją pateikia dalyvei atsakovei.

b) Dalyvė atsakovė per penkias darbo dienas po to, kai Sekretoriatas pateikia informaciją, išaiškina svarstomos oficialios paramos finansines sąlygas.

c) Po dalyvės atsakovės išaiškinimo inicijuojanti dalyvė gali prašyti, kad Sekretoriatas per penkias darbo dienas surengtų specialų konsultacinį susitikimą su dalyve atsakove šiam klausimui aptarti.

d) Dalyvė atsakovė, prieš imdamasi tolesnių su sandoriu susijusių veiksmų, laukia konsultacijų rezultatų, kurie gaunami tokių konsultacijų dieną.

3 skirsnis

## Bendrosios linijos

28. BENDRŲJŲ LINIJŲ NUSTATYMO TVARKA IR FORMA

a) Bendrųjų linijų pasiūlymai adresuojami tik Sekretoriatui. Bendrųjų linijų registro OLIS sistemoje inicijuojanti dalyvė neįvardijama. Tačiau Sekretoriatas gali žodžiu įvardyti inicijuojančią dalyvę kitai dalyvei jai to paprašius. Sekretoriatas tokius prašymus registruoja.

b) Bendrosios linijos pasiūlyme nurodoma data ir jis išdėstomas taip:

1) identifikacijos numeris ir žodžiai „Bendroji linija“;

2) importuojančiosios šalies ir pirkėjo (paskolos gavėjo) pavadinimas;

3) sandorio pavadinimas ar kuo tikslesnis jo aprašymas, kad sandoris būtų aiškiai atpažįstamas;

4) bendrosios linijos pasiūlymas dėl palankiausių remtinų sąlygų;

5) žinomų konkuruojančių konkurso dalyvių pilietybė ir pavardės (pavadinimai);

6) konkurso terminas ir konkurso numeris, jei jis žinomas;

7) kita susijusi informacija, įskaitant bendrosios linijos pasiūlymo priežastis ir, jei yra, ypatingas aplinkybes.

29. ATSAKYMAI Į BENDRŲJŲ LINIJŲ PASIŪLYMUS

a) Atsakymai į bendrosios linijos pasiūlymą pateikiami per 20 kalendorinių dienų, tačiau dalyvės skatinamos atsakyti kuo greičiau.

b) Atsakymas gali būti šių formų: priėmimas, atmetimas, papildomos informacijos prašymas, pasiūlymas keisti bendrąją liniją ar alternatyvus bendrosios linijos pasiūlymas.

c) Laikoma, kad dalyvė, kuri neatsako arba nurodo neturinti savo pozicijos, priima bendrosios linijos pasiūlymą.

30. BENDRŲJŲ LINIJŲ PRIĖMIMAS

a) Po 20 kalendorinių dienų Sekretoriatas praneša visoms dalyvėms apie padėtį, susijusią su bendrosios linijos pasiūlymu. Jei bendrąją liniją priima ne visos dalyvės, bet nė viena jos neatmeta, pasiūlymas lieka atviras dar aštuonias kalendorines dienas.

b) Laikoma, kad praėjus šiam papildomam laikotarpiui dalyvė, kuri aiškiai nėra atmetusi bendrosios linijos pasiūlymo, jį priėmė. Tačiau dalyvė, įskaitant inicijuojančią dalyvę, gali nurodyti priimsianti bendrąją liniją, jei ją aiškiai priims viena ar kelios dalyvės.

c) Jei dalyvė nepriima vienos ar kelių bendrosios linijos dalių, ji netiesiogiai priima visas kitas bendrosios linijos dalis.

31. NESUTARIMAS DĖL BENDRŲJŲ LINIJŲ

a) Jei inicijuojanti dalyvė ir dalyvė, kuri pasiūlė pakeitimą ar alternatyvų variantą, negali susitarti dėl bendrosios linijos per 30 straipsnyje nurodytas papildomas aštuonias kalendorines dienas, šį laikotarpį jos gali pratęsti bendru sutarimu. Sekretoriatas praneša visoms dalyvėms apie kiekvieną tokį pratęsimą.

b) Nepriimta bendroji linija gali būti patikslinta, taikant 28–30 straipsniuose nustatytą tvarką. Šiomis aplinkybėmis pradinis sprendimas dalyvių neįpareigoja.

32. BENDROSIOS LINIJOS ĮSIGALIOJIMO DATA

Sekretoriatas praneša visoms dalyvėms apie bendrosios linijos įsigaliojimą arba atmetimą; sutarta bendroji linija įsigalioja po trijų kalendorinių dienų nuo šio pranešimo.

33. BENDRŲJŲ LINIJŲ GALIOJIMAS

a) Jei nesusitariama kitaip, sutarta bendroji linija galioja dvejus metus nuo jos įsigaliojimo dienos, išskyrus kai Sekretoriatui pranešama, kad ji nebeaktuali ir kad tam pritaria visos dalyvės.

b) Bendroji linija lieka galioti dar dvejus metus, jei dalyvė per 14 kalendorinių dienų nuo pradinės galiojimo pabaigos datos kreipiasi dėl pratęsimo ir jei nekyla nesutarimų; dėl tolesnio pratęsimo galima susitarti ta pačia tvarka.

c) Sekretoriatas stebi bendrųjų linijų būklę ir atitinkamai informuoja dalyves, tvarkydamas OLIS „Galiojančių bendrųjų linijų būklės“ sąrašą. Atitinkamai Sekretoriatas, *inter alia*, kiekvieną ketvirtį skelbia bendrųjų linijų, kurių galiojimas baigiasi kitą ketvirtį, sąrašą.

d) Šaliai, kuri nėra dalyvė ir kuri gamina konkuruojantį orlaivį, paprašius Sekretoriatas šiai šaliai, kuri nėra dalyvė, pateikia galiojančias bendrąsias linijas.

4 skirsnis

## Suderinimas

34. SUDERINIMAS

a) Atsižvelgdama į tarptautines dalyvės prievoles, dalyvė gali suderinti šalies, kuri nėra dalyvė, pasiūlytas oficialios paramos sąlygas.

b) Derinant šalies, kuri nėra dalyvė, pasiūlytas neatitinkančias sąlygas:

1) suderinančioji dalyvė šias sąlygas stengiasi patikrinti;

2) suderinančioji dalyvė ne vėliau kaip likus dešimt kalendorinių dienų iki įsipareigojimo prisiėmimo praneša Sekretoriatui ir visoms kitoms dalyvėms, kokių pastangų ėmėsi ir kokius rezultatus gavo, taip pat nurodo, kokias sąlygas ji ketina remti;

3) jei konkuruojanti kita dalyvė pareikalauja aptarimo per šį dešimties kalendorinių dienų laikotarpį, suderinančioji dalyvė laukia dar dešimt kalendorinių dienų prieš įsipareigodama tokiomis sąlygomis.

c) Jei suderinančioji dalyvė keičia arba atsiima savo ketinimą remti paskelbtas sąlygas, ji atitinkamai nedelsdama apie tai praneša visoms kitoms dalyvėms.

5 DALIS

**PERŽIŪRA IR STEBĖSENA**

35. STEBĖSENA

a) Sekretoriatas stebi šio Sektorių susitarimo įgyvendinimą ir dalyvėms kasmet teikia ataskaitą.

b) Apie visus pagal 39 straipsnio a dalį tinkamus sandorius pranešama vadovaujantis 24 straipsnio a dalies ir IV priedėlio nuostatomis.

c) Apie visus pagal 39 straipsnio b dalį tinkamus sandorius pranešama vadovaujantis 24 straipsnio a dalies ir IV priedėlio nuostatomis, be to:

1) atsiskaitanti dalyvė nurodo sandorio ir pereinamojo sąrašo sąsają;

2) pereinamieji sąrašai tikrinami kas pusmetį; tam Sekretoriatas susitinka su kiekviena dalyve ir:

— tikrina į pereinamuosius sąrašus įtrauktų įmonių užsakymų, kurie buvo įvykdyti, skaičių,

— atnaujina kitų metų į pereinamuosius sąrašus įtrauktų sandorių vykdymo grafiką,

— nustato į pereinamuosius sąrašus įtrauktus pirkėjų užsakymus, kurie nebuvo arba dėl kokios nors priežasties nebus įvykdyti. Visi tokie užsakymai iš pereinamojo sąrašo išbraukiami ir kitam pirkėju nepers-kiriami.

36. PERŽIŪRA

Dalyvės pagal a ir b dalyse nustatytus kriterijus ir jose numatytą grafiką peržiūri šiame Sektorių susitarime nustatytą tvarką ir kitas jo nuostatas.

a) Dalyvės įsipareigoja peržiūrėti šį Sektorių susitarimą:

1) 2019 kalendoriniais metais ir vėliau kas ketverius metus, kaskart prieš tris mėnesius Sekretoriatui pateikiant išankstinį pranešimą;

2) dalyvės prašymu po tinkamų konsultacijų, jei Sekretoriatas prieš tris mėnesius pateikė išankstinį pranešimą ir prašančioji dalyvė pateikia raštišką peržiūros priežasčių ir tikslų paaiškinimą ir prieš teikiant prašymą surengtų konsultacijų santrauką;

3) minimalių priemokų normų ir minimalių palūkanų normų atnaujinimo sąlygos nustatomos atitinkamai II ir III priedėliuose;

4) 16 straipsnyje nustatyti mokesčiai taip pat peržiūrimi.

b) Atliekant a dalies 1 punkte nurodytą peržiūrą atsižvelgiama į tai:

1) ar pasiekti 1 straipsnyje nustatyti šio Sektorių susitarimo tikslai, ir į kitus klausimus, kuriuos dalyvė nori aptarti;

2) ar pagrįsti bet kurio šio Sektorių susitarimo aspekto pakeitimai, atsižvelgiant į b dalies 1 punktą.

c) Pripažindama peržiūros svarbą siekiant užtikrinti, kad šio Sektorių susitarimo sąlygos atitiktų dalyvių poreikius, kiekviena dalyvė pasilieka teisę pagal 40 straipsnį pasitraukti iš šio Sektorių susitarimo.

37. NUMATOMI DARBAI

Bus atsižvelgiama į:

a) dalyvių oficialios paramos teikimo prieš kredito pradžią tvarkos nagrinėjimą;

b) netiesioginėms paskoloms taikomas nuostatas;

c) ilgiausio grąžinimo laikotarpio pratęsimą pagal 19 straipsnį naudotiems orlaiviams, kurie iki juos parduodant buvo iš esmės atnaujinti;

d) ilgiausio grąžinimo laikotarpio pratęsimą pagal 21 straipsnį didelės vertės sutartims;

e) atnaujinimui (21 straipsnis) ir aptarnavimui (22 straipsnis) taikomas nuostatas;

f) Keiptauno tinkamumo kriterijų procesą;

g) suinteresuotosios dalyvės apibrėžtį.

6 DALIS

**BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS**

38. ĮSIGALIOJIMAS

Šis Sektorių susitarimas įsigalioja 2011 m. vasario 1 d.

39. PEREINAMOJO LAIKOTARPIO PRIEMONĖS

Neatsižvelgdamos į 38 straipsnį dalyvės oficialią paramą gali teikti pagal toliau nurodytas sąlygas.

a) Dalyvės oficialią paramą pagal 2007 m. liepos 1 d. įsigaliojusiame Sektorių susitarime dėl orlaivių (toliau – 2007 m. SSO) nustatytas sąlygas gali teikti, jei laikomasi šių sąlygų:

1) prekėms ir paslaugoms taikoma griežta sutartis, sudaryta ne vėliau nei 2010 m. gruodžio 31 d.;

2) prekės ir paslaugos fiziškai pristatomos ne vėliau kaip 2012 m. gruodžio 31 d. 2007 m. SSO 1 kategorijos orlaiviams ir ne vėliau kaip 2013 m. gruodžio 31 d. 2007 m. SSO 2 ir 3 kategorijų orlaiviams;

3) kiekvienam galutiniam įsipareigojimui, apie kurį pranešama, nuo galutinio įsipareigojimo dienos arba nuo 2011 m. sausio 31 d. (2007 m. SSO 1 kategorijos orlaiviams), arba 2011 m. birželio 30 d. (2007 m. SSO 2 ir 3 kategorijų orlaiviams), priklausomai nuo to, kuri data yra ankstesnė, iki orlaivio pristatymo taikomas 20 bazinių punktų per metus įsipareigojimo mokestis. Įsipareigojimo mokestis taikomas vietoj 2007 m. SSO 17 straipsnio a dalyje ir b dalies 2 punkte nustatytų mokesčių. Šis įsipareigojimo mokestis taikomas greta minimalių priemokų.

b) Dalyvės oficialią paramą pagal sąlygas, taikytas iki įsigaliojant šiam Sektorių susitarimui, gali teikti, jei laikomasi šių sąlygų:

1) prekėms ir paslaugoms taikoma griežta sutartis, sudaryta ne vėliau nei 2010 m. gruodžio 31 d.;

2) tokia oficiali parama teikiama ne daugiau kaip 69 2007 m. SSO 1 kategorijos orlaiviams vienai dalyvei ir 92 2007 m. SSO 2 kategorijos orlaiviams vienai dalyvei;

3) norint pasinaudoti šioje dalyje nustatytomis sąlygomis, b dalies 2 punkte nurodytas orlaivis turi būti įtrauktas į sąrašus (toliau – pereinamieji sąrašai), apie kuriuos dalyvės Sekretoriatui praneša iki įsigaliojant šiam Sektorių susitarimui. Šiuose pereinamuosiuose sąrašuose nurodoma:

— orlaivių modeliai ir numeriai,

— preliminarios pristatymo datos,

— pirkėjų tapatybė,

— taikomas režimas (Sektorių susitarimas dėl orlaivių, taikytas iki 2007 m. SSO, arba 2007 m. SSO);

4) pirmos, antros ir ketvirtos įtraukų informacija dalijamasi su visomis dalyvėmis; trečios įtraukos informaciją tvarko tik Sekretoriatas ir pirmininkas;

5) dėl kiekvieno pereinamojo sąrašo orlaivio:

— jei dėl oficialios paramos įsipareigojama pagal Orlaivių sektoriaus susitarimą, kuris taikytas iki 2007 m. SSO, nuo galutinio įsipareigojimo dienos arba 2011 m. kovo 31 d., priklausomai nuo to, kuri data yra ankstesnė, iki orlaivio pristatymo taikomas 35 bazinių punktų per metus mokestis. Be to, laikotarpio pradžioje taikoma mažiausia priemoka neturi būti mažesnė nei 3 %,

— jei dėl oficialios paramos įsipareigojama pagal 2007 m. SSO, nuo galutinio įsipareigojimo dienos arba 2011 m. birželio 30 d., priklausomai nuo to, kuri data yra ankstesnė, iki orlaivio pristatymo taikomas 20 bazinių punktų per metus mokestis,

— abiejose įtraukose nustatytas įsipareigojimo mokestis taikomas vietoj 2007 m. SSO 17 straipsnio a dalyje ir b dalies 2 punkte nustatytų mokesčių. Šis įsipareigojimo mokestis taikomas greta minimalių priemokų;

6) dalyvės oficialiai remiamus eksporto kreditus pagal Sektorių susitarime dėl orlaivių, kuris taikytas iki 2007 m. SSO, nustatytas sąlygas gali teikti tik orlaiviams, kurie numatyti pristatyti 2010 m. gruodžio 31 d. ar iki šios dienos pagal griežtas sutartis, sudarytas ne vėliau nei 2007 m. balandžio 30 d., apie kurias Sekretoriatui pranešta ne vėliau kaip 2007 m. birželio 30 d.

c) Šio straipsnio įgyvendinimas stebimas pagal 35 straipsnio b ir c dalis.

40. PASITRAUKIMAS

Dalyvė iš šio Sektorių susitarimo gali pasitraukti apie tai raštu pranešdama Sekretoriatui greitojo ryšio priemonėmis, pvz., per OLIS. Pasitraukimas įsigalioja po šešių mėnesių nuo tos dienos, kai Sekretoriatas gauna tokį pranešimą. Pasitraukimas neturės poveikio susitarimams dėl pavienių sandorių, kurie buvo sudaryti iki pasitraukimui įsigaliojant.

*I priedėlis*

**Dalyvavimas orlaivių sektorių susitarime**

1. Dalyvės skatina šalis, kurios nėra dalyvės ir kurios plėtoja civilinių orlaivių gamybos pajėgumus, taikyti šio Sektorių susitarimo principus. Tokiomis aplinkybėmis dalyvės ragina šalis, kurios nėra dalyvės, pradėti su jomis dialogą dėl prisijungimo prie SSO sąlygų.

2. Sekretoriatas turėtų užtikrinti, kad šaliai, kuri nėra šio Sektorių susitarimo dalyvė ir kuri domisi galimybėmis ja tapti, būtų pateikta išsami informacija apie su dalyvavimu susijusias sąlygas.

3. Tuomet dalyvės pakviestų šalį, kuri nėra dalyvė, dalyvauti veikloje, kurios imamasi vykdant šį Sektorių susitarimą, ir stebėtojos teisėmis dalyvauti susijusiuose susitikimuose. Toks kvietimas galiotų ne ilgiau kaip dvejus metus ir jį būtų galima vieną kartą atnaujinti dar dvejiems metams. Per šį laikotarpį šalis, kuri nėra dalyvė, kviečiama pateikti savo eksporto kreditavimo, ypač civilinių orlaivių eksporto kreditavimo, sistemos apžvalgą.

4. Šio laikotarpio pabaigoje šalis, kuri nėra dalyvė, nurodo, ar ji ketina tapti šio Sektorių susitarimo dalyve ir laikytis jo principų; patvirtinusi savo dalyvavimą šalis, kuri nėra dalyvė, kasmet prisideda prie sąnaudų, susijusių su šio Sektorių susitarimo įgyvendinimu.

5. Po 30 darbo dienų nuo šio priedėlio 4 straipsnyje nurodyto patvirtinimo dalyvės suinteresuotąją šalį, kuri nėra dalyvė, laiko dalyve.

*II priedėlis*

## Minimalios priemokų normos

Šiame priedėlyje nustatoma tvarka, kurios reikia laikytis nustatant oficialios paramos sandoriui pagal šį Sektorių susitarimą kainą. 1 skirsnyje nustatoma rizikos klasifikavimo tvarka; 2 skirsnyje nustatomos minimalios priemokų normos, taikytinos naujiems ir naudotiems orlaiviams, o 3 skirsnyje – minimalios priemokų normos atsarginiams varikliams, atsarginėms dalims, techniniam pertvarkymui, dideliems pakeitimams ir atnaujinimui, priežiūros ir aptarnavimo sutartims ir variklių dalių komplektams.

*1 SKIRSNIS*

### *Rizikos klasifikavimo tvarka*

1. Dalyvės susitarė dėl pirkėjų (paskolos gavėjų) rizikos kategorijų sąrašo (toliau – sąrašas); šios rizikos kategorijos atitinka pirkėjų (paskolos gavėjų) paskutinį neužtikrintą kredito reitingą, taikant bendrą reitingavimo skalę, naudojamą vienos kredito reitingų agentūrų (CRA).

2. Rizikos kategorijas nustatys dalyvių paskirti ekspertai, remdamiesi šio priedėlio 1 lentelėje nurodytomis rizikos kategorijomis.

3. Bet kuriuo sandorio etapu (pvz., kampanijos ir pristatymo) sąrašas yra privalomas ir turi būti laikomasi šio priedėlio 15 straipsnio nuostatų.

I. RIZIKOS KATEGORIJŲ SĄRAŠO SUDARYMAS

4. Prieš įsigaliojant šiam Sektorių susitarimui dalyvės parengia sąrašą ir dėl jo sutaria; jį tvarko ir visoms dalyvėms konfidencialiai pateikia Sekretoriatas.

5. Paprašius Sekretoriatas gali orlaivius gaminančiai šaliai, kuri nėra dalyvė, konfidencialiai pranešti apie pirkėjo (paskolos gavėjo) rizikos kategoriją; šiuo atveju Sekretoriatas visoms dalyvėms praneša apie tokį prašymą. Šalis, kuri nėra dalyvė, gali bet kuriuo metu Sekretoriatui pasiūlyti sąrašą papildyti. Šalis, kuri nėra dalyvė ir kuri siūlo papildyti sąrašą, gali dalyvauti rizikos klasifikavimo procedūrose, tartum ji būtų suinteresuotoji dalyvė.

II. RIZIKOS KATEGORIJŲ SĄRAŠO ATNAUJINIMAS

6. Laikantis šio priedėlio 15 straipsnio nuostatų sąrašą galima atnaujinti ad hoc, jei dalyvė bet kokiomis priemonėmis praneša apie ketinimą taikyti kitą rizikos kategoriją nei nurodytoji sąraše, arba dalyvė turi nustatyti pirkėjo (paskolos gavėjo), kurio dar nėra sąraše, rizikos kategoriją [1] [2].

7. Prieš naudodama kitą ar naują rizikos kategoriją dalyvė Sekretoriatui nusiunčia prašymą atnaujinti sąrašą remiantis kita ar nauja rizikos kategorija. Sekretoriatas apie tokį prašymą visoms dalyvėms praneša per dvi darbo dienas, tačiau nenurodo prašymą pateikusios dalyvės tapatybės.

8. Suinteresuotosioms dalyvėms nustatomas dešimties [3] darbo dienų laikotarpis, per kurį jos turi sutikti arba nesutikti su siūlomu sąrašo pakeitimu; per šį laikotarpį neatsakius laikoma, kad pasiūlymui pritarta. Jei dešimties dienų laikotarpio pabaigoje pasiūlymui neprieštarauta, laikoma, kad siūlomam sąrašo pakeitimui pritarta. Sekretoriatas sąrašą atitinkamai pataiso ir išsiunčia OLIS pranešimą per penkias darbo dienas; pataisytas sąrašas yra privalomas nuo šio pranešimo dienos.

---

[1] Jei siūlomas pirkėjo (paskolos gavėjo) rizikos reitingas viršija priimančiosios valstybės rizikos reitingą, pateikiamas paaiškinimas.

[2] Dėl sandorių, kurių eksporto sutarties vertė yra mažesnė nei 5 mln. JAV dolerių, dalyvė, kuri nenori laikytis šio priedėlio 6–8 straipsniuose nustatytos rizikos klasifikavimo tvarkos, pirkėjui (paskolos gavėjui), dalyvaujančiam sandoryje, taiko 8 rizikos kategoriją ir praneša apie tokį sandorį pagal šio Sektorių susitarimo 24 straipsnio a dalį.

[3] Sandoriams, kurių eksporto sutarties vertė yra mažesnė nei 5 mln. JAV dolerių, taikomas penkių darbo dienų laikotarpis.

III. NESUTARIMŲ SPRENDIMAS

9. Jei su siūloma rizikos kategorija nesutinkama, suinteresuotosios dalyvės ekspertų lygmeniu deda visas pastangas susitarti dėl rizikos kategorijos per papildomą dešimties darbo dienų laikotarpį nuo pranešimo apie nesutarimą dienos. Turėtų būti aptartos visos nesutarimui išspręsti būtinos priemonės, prireikus su Sekretoriato pagalba (pvz., telefoninės konferencijos arba privačios konsultacijos). Jei suinteresuotosios dalyvės per minėtą dešimties darbo dienų laikotarpį susitaria dėl rizikos kategorijos, jos praneša Sekretoriatui apie rezultatą, kuriuo remdamasis šis atitinkamai atnaujina sąrašą ir išsiunčia OLIS pranešimą per kitas penkias darbo dienas. Pataisytas sąrašas yra privalomas nuo šio pranešimo dienos.

10. Jei ekspertai per dešimt darbo dienų nesusitaria, klausimas perduodamas dalyvėms, kad jos ne ilgiau nei per penkias darbo dienas priimtų sprendimą dėl tinkamos rizikos kategorijos.

11. Jei galiausiai nesusitariama, dalyvė gali kreiptis į kredito reitingų agentūrą, kad ši nustatytų pirkėjo (paskolos gavėjo) rizikos kategoriją. Tokiais atvejais dalyvių pirmininkas dalyvių vardu pirkėjui (paskolos gavėjui) per dešimt darbo dienų parengia atitinkamą pranešimą. Pranešime nurodomi dalyvių sutarti rizikos vertinimo konsultacijų įgaliojimai. Nustatyta rizikos kategorija įtraukiama į sąrašą ir tampa privaloma iš karto po to, kai Sekretoriatas paskelbia OLIS pranešimą dėl atnaujinimo procedūros užbaigimo per penkias darbo dienas.

12. Jei nesusitariama kitaip, patirtas kreipimosi į CRA išlaidas padengia suinteresuotasis pirkėjas (paskolos gavėjas).

13. Kol vykdomos šio priedėlio 9–11 straipsniuose nustatytos procedūros, galioja esama rizikos kategorija (jei ji yra įtraukta į sąrašą).

IV. KATEGORIJŲ GALIOJIMO LAIKOTARPIS

14. Galiojančios rizikos kategorijos yra esamos rizikos kategorijos, įtrauktos į Sekretoriato tvarkomą sąrašą; priemokų normų nurodymai ir įsipareigojimai rengiami tik pagal šias rizikos kategorijas.

15. Rizikos kategorijos galioja ne ilgiau kaip 12 mėnesių nuo Sekretoriato sąraše nurodytos datos, kad dalyviai galėtų pateikti priemokų normų nurodymus ir galutinius įsipareigojimus; konkretaus sandorio atveju galiojimo laikotarpį galima pratęsti papildomiems 18 mėnesių, kai prisiimamas įsipareigojimas arba galutinis įsipareigojimas ir taikomi turimų priemokų mokesčiai. Rizikos kategorijas per 12 mėnesių galiojimo laikotarpį galima peržiūrėti, jei įvyksta svarbių pirkėjo (paskolos gavėjo) rizikos modelio pasikeitimų, pvz., pakinta CRA nurodytas reitingas.

16. Jei dalyvė nepateikia atnaujinimo prašymo ne vėliau kaip likus 20 darbo dienų iki susijusios rizikos kategorijos galiojimo laikotarpio pabaigos, Sekretoriatas šią rizikos kategoriją išbraukia iš kito atnaujinto sąrašo. Nenurodydamas prašymą pateikusios dalyvės Sekretoriatas per dvi darbo dienas apie tokį atnaujinimo prašymą praneša visoms dalyvėms, ir pradedamos taikyti šio priedėlio 9–11 straipsniuose nustatytos procedūros.

V. PIRKĖJO (PASKOLOS GAVĖJO) RIZIKOS KLASIFIKAVIMO PRAŠYMAI

17. Jei kampanijos etapu pirkėjas (paskolos gavėjas) prašo nustatyti jo rizikos kategoriją, kuri dar neįtraukta į sąrašą, tas pirkėjas (paskolos gavėjas) gali savo sąskaita prašyti, kad CRA nustatytų orientacinę rizikos kategoriją. Ši kategorija į sąrašą neįtraukiama; dalyvės gali ja remtis atlikdamos rizikos vertinimą.

*2 SKIRSNIS*

***Minimalios priemokų normos naujiems ir naudotiems orlaiviams***

I. MINIMALIŲ PRIEMOKŲ NORMŲ NUSTATYMAS

18. Šio priedėlio 19–61 straipsniuose nustatomos minimalios priemokų normos, atitinkančios pirkėjo (paskolos gavėjo) rizikos kategoriją (arba, jei tai kitas subjektas, pirminį sandorio grąžinimo šaltinį).

19. Dalyvės gali teikti oficialią paramą, taikydamos minimalią arba už ją didesnę priemokų normą, jei tenkinamos visos toliau nurodytos sąlygos:

a) sandoris užtikrintas turtu ir atitinka visus šiuos kriterijus:

1) pirmumo teisė į orlaivį ir variklius arba su jais susijusi;

2) nuomos atveju perdavimas ir (arba) pirmumo teisė, susijusi su nuomos įmokomis;

3) visų orlaivių ir variklių, kurie teisiškai ir naudingai priklauso toms pačioms šalims, kryžminės netesybos ir kryžminis užtikrinimas įkaitu pagal siūlomą finansavimo formą, jei įmanoma pagal galiojančią teisinę sistemą;

b) sandorių struktūra turi būti tokia, kad būtų galima įtraukti bent 1 lentelėje nurodytas rizikos mažinimo priemones:

*1 lentelė*

**Rizikos mažinimo priemonės**

| SSO rizikos kategorija | Rizikos reitingai | Rizikos mažinimo priemonės | |
|---|---|---|---|
| | | IŠ VISO | Iš kurių bent „A“ |
| 1 | nuo AAA iki BBB- | 0 | 0 |
| 2 | BB+ ir BB | 0 | 0 |
| 3 | BB- | 1 | 1 |
| 4 | B+ | 2 | 1 |
| 5 | B | 2 | 1 |
| 6 | B- | 3 | 2 |
| 7 | CCC | 4 | 3 |
| 8 | nuo CC iki C | 4 | 3 |

20. Šio priedėlio 19 straipsnyje:

a) dalyvės gali pasirinkti tokias rizikos mažinimo priemones:

*„A“ rizikos mažinimo priemonės:*

1) sumažinta išankstinio mokėjimo norma: kiekvienas šio Sektorių susitarimo 10 straipsnio a ir b dalyse nurodytų išankstinio mokėjimo normų sumažinimas penkiais procentas atitinka vieną „A“ rizikos mažinimo priemonę. Šiuo atveju dalyvė neteikia jokios oficialios paramos, viršijančios sumažintą išankstinio mokėjimo normą;

2) tiesinis turto amortizacijos metodas: pagrindinės sumos grąžinimas lygiomis dalimis atitinka vieną rizikos mažinimo priemonę;

3) sutrumpintas grąžinimo laikotarpis: dešimties metų neviršijantis grąžinimo laikotarpis atitinka vieną rizikos mažinimo priemonę, neatsižvelgiant į leidžiamą ilgiausią grąžinimo laikotarpį;

*„B“ rizikos mažinimo priemonės:*

1) užstatas: kiekvienas pagrindinės sumos ir palūkanų grąžinimo ketvirčio dalies sumai lygus užstatas atitinka vieną rizikos mažinimo priemonę. Užstatas gali būti pateiktas grynaisiais pinigais arba įvykdymo garantijos forma;

2) išankstinės nuomos įmokos: nuomos įmokos, kurių suma yra lygi pagrindinės sumos ir palūkanų grąžinimo ketvirčio dalies sumai, sumokamos vienu ketvirčiu anksčiau nei kiekvieno grąžinimo data;

3) priežiūros atsargos tokia forma ir tokia suma, iš kurios matyti geriausia rinkos praktika;

b) pateikus išankstinį pranešimą ne daugiau kaip vieną iš „A“ rizikos mažinimo priemonių galima pakeisti 15 % papildomu taikytinos minimalios priemokos normos mokesčiu.

21. Sandoriui taikytinos minimalios priemokų normos gali būti nustatomos prieš pristatymą – prisiimant įsipareigojimą, prisiimant galutinį įsipareigojimą arba prasidedant nustatytos trukmės turimų priemokų laikotarpiui. Nuo datos, kurią buvo nustatytos minimalios priemokų normos, sandoriui taikytina galutinė pradinė priemokos norma, metinis skirtumas ar jų derinys turi atitikti tokiu būdu nustatytą minimalią priemokos normą ir privalomas rizikos mažinimo priemones, nurodytas šio priedėlio 19 straipsnio b dalyje. Šios sąlygos taikomos visą turimų priemokų laikotarpį ir gali būti peržiūrėtos tik jam pasibaigus ir tuomet bus taikomos minimalios priemokų normos ir privalomos rizikos mažinimo priemonės, nurodytos tuo metu galiojančiame SSO, – būtent jas galima nustatyti kitam priemokų laikotarpiui.

22. Pagal šio Sektorių susitarimo 11 straipsnį taikytinas minimalias priemokų normas sudaro minimalios rizika pagrįstos normos (RBR), prie kurių pridedamas rinkos padėtį atitinkantis papildomas mokestis (MRS), kaip nustatyta 23–36 straipsniuose.

23. Nuo šio Sektorių susitarimo įsigaliojimo dienos taikomos šios RBR:

*2 lentelė*

**Rizika pagrįstos normos**

| SSO rizikos kategorija | Skirtumai (baziniai punktai) | Išankstinis mokėjimas (%) |
|---|---|---|
| 1 | 89 | 4,98 |
| 2 | 98 | 5,49 |
| 3 | 116 | 6,52 |
| 4 | 133 | 7,49 |
| 5 | 151 | 8,53 |
| 6 | 168 | 9,51 |
| 7 | 185 | 10,50 |
| 8 | 194 | 11,03 |

24. RBR normos nustatomos metams, remiantis 4 metų slankiuoju metinio „Moody's“ nuostolio dėl įsipareigojimų nevykdymo (LGD) vidurkiu. Tokiam nustatymui naudojamas LGD grindžiamas pirmaisiais privilegijuotaisiais pirmaeilių užtikrintų bankų paskolų reikalavimais ir apskaičiuojamas taip:

*3 lentelė*

**LGD priskyrimas**

| 4 metų slankusis vidurkis | Susijęs LGD |
|---|---|
| ≥ 45 % | 25 % |
| ≥ 35 % < 45 % | 23 % |

| 4 metų slankusis vidurkis | Susijęs LGD |
|---|---|
| ≥ 30 % < 35 % | 21 % |
| < 30 % | 19 % |

25. RBR koregavimo koeficientas nustatomas taip:

$$\frac{\text{Susijęs LGD}}{19\,\%} = \text{RBR koregavimo koeficientas}$$

26. RBR koregavimo koeficientas dauginamas iš 2 lentelėje nurodytų RBR, kad būtų apskaičiuoti nustatytini RBR.

27. Pirmasis nustatymas atliekamas 2012 m. pirmajame ketvirtyje, o nustatytos RBR įsigalioja nuo 2012 m. balandžio 15 d.

28. Vėliau nustatomos RBR įsigalioja kiekvienų vėlesnių metų balandžio 15 d. Nustačius po metinio nustatymo gautas RBR, Sekretoriatas nedelsdamas praneša dalyvėms apie taikytinas normas ir jas viešai paskelbia.

29. Rinkos padėtį atitinkantis papildomas mokestis (MRS) kiekvienai rizikos kategorijai apskaičiuojamas taip:

$$MRS = B * [(0{,}5 * MCS) - RBR]$$

kai:

— B yra derinimo koeficientas, kurio dydis 0,7–0,35, priklausomai nuo kiekvienos 4 lentelėje nurodytos rizikos kategorijos,

— MCS yra 90 dienų slankusis „Moody's" medianinių kreditų skirtumų (MCS) vidurkis, kuris vidutiniškai galioja 7 metus.

30. Kai į rizikos kategorijas traukiamas daugiau nei vienas rizikos reitingas, išvedami skirtumų vidurkiai. 1 rizikos kategorijoje naudojamas BBB- skirtumas.

31. MCS skirtumai sumažinami 50 %, atsižvelgiant į turtu užtikrintus vertybinius popierius. Tada sumažinti MCS skirtumai koreguojami pagal derinimo koeficientą, kurio dydis 70–35 %, kaip nurodyta 4 lentelėje, taikomą skirtumui tarp sumažintų MCS skirtumų ir RBR. Dėl derinimo susidarę neigiami skirtumai neišskaičiuojami.

*4 lentelė*

**Derinimo koeficientai**

| Rizikos reitingai | SSO rizikos kategorija | Derinimo faktorius (%) |
|---|---|---|
| AAA | 1 | 70 |
| AA | 1 | 70 |
| A | 1 | 70 |
| BBB+ | 1 | 70 |
| BBB | 1 | 70 |
| BBB- | 1 | 70 |
| BB+ | 2 | 65 |

| Rizikos reitingai | SSO rizikos kategorija | Derinimo faktorius (%) |
|---|---|---|
| BB | 2 | 65 |
| BB- | 3 | 50 |
| B+ | 4 | 45 |
| B | 5 | 40 |
| B- | 6 | 35 |
| CCC | 7 | 35 |
| CC | 8 | 35 |
| C | 8 | 35 |

32. MRS kiekvieną ketvirtį atnaujinamas taip:

— pirmasis atnaujinimas atliekamas 2011 m. pirmąjį ketvirtį, o nustatyti MCS įsigalioja nuo 2011 m. balandžio 15 d.; tačiau iki 2012 m. balandžio 15 d. 1 rizikos kategorijai taikomas MRS atnaujinimo rezultatas įsigalioja tik jei dėl tokio atnaujinimo MRS padidėja,

— po to atnaujinama 2011 m. (ir vėliau) antrąjį, trečiąjį ir ketvirtąjį ketvirtį, o nustatyti MCS atitinkamai įsigalioja 2011 m. liepos 15 d., 2011 m. spalio 15 d. ir 2012 m. sausio 15 d., ir atitinkamai vėliau,

— po kiekvieno atnaujinimo Sekretoriatas nedelsdamas praneša visoms dalyvėms apie taikytiną MRS ir nustatytas minimalias normas ir taip pat prieš joms įsigaliojant jas viešai paskelbia.

33. MRS taikomas tik jei ir kai jis yra teigiamas ir viršija 25 bazinius punktus.

34. Dėl MRS atnaujinimo padidėjusios minimalios priemokų normos neviršija 10 % ankstesnio ketvirčio minimalių priemokų normų. Minimalios priemokų normos (kurios nustatomos pridedant rizika pagrįstas normas ir rinkos padėtį atitinkantį papildomą mokestį) rizika pagrįstų normų neviršija daugiau nei 100 %

35. Minimalioms priemokų normoms nustatyti

— taikoma ši formulė:

$$\text{grynoji MPR} = \text{MPR} * (1 + \text{RTAS}) * (1 + \text{RFAS}) * (1 + \text{RMRS}) * (1 - \text{CTCD}) * (1 + \text{NABS}) - \text{CICD}$$

kai:

— RTAS grąžinimo laikotarpio koregavimo papildomas mokestis, nustatytas šio Sektorių susitarimo 12 straipsnio b dalyje,

— RFAS grąžinimo periodiškumo koregavimo papildomas mokestis, nustatytas šio Sektorių susitarimo 13 straipsnio a dalies 1 ir 2 punktuose,

— RMRS rizikos mažinimo priemonės pakeitimo papildomas mokestis, nustatytas šio priedėlio 20 straipsnio b dalyje,

— CTCD Keiptauno konvencijos diskontas, nustatytas šio priedėlio 38 straipsnyje,

— NABS taikytinas ne turtu užtikrintas papildomas mokestis, nustatytas šio priedėlio 57 straipsnio a dalies 4 punkte, 57 straipsnio b dalyje ir 59 straipsnio b dalyje,

— CICD sąlyginis draudimo diskontas, nustatytas šio priedėlio 56 straipsnio a dalyje.

— Priemokas galima mokėti įrenginių eksploatavimo pradžioje arba juos jau eksploatuojant, taikant baziniais punktais per metus išreikštus skirtumus, arba taikant bet kokį mokėjimo normų eksploatavimo pradžioje ir skirtumų derinį. Mokėjimų normos eksploatavimo pradžioje ir skirtumai apskaičiuojami taikant priemokų normos perskaičiavimo modelį (PCM), kad už tam tikrą sandorį mokėtinos priemokos NPV būtų tokia pati, nesvarbu ar priemoka mokama pradžioje, ar pritaikius skirtumus eksploatavimo eigoje, ar taikant šių priemonių derinį. Sandoriuose, kai prieš įsigaliojant draudimui sutariama dėl sąlygų arba jos nustatomos ir todėl sumažėja vidutinė svertinė trukmė, gali būti taikoma mokėjimo pradžios norma (apskaičiuota naudojant PCM) ir tokiu atveju gaunama mokėtina priemoka, vertinant pagal jos NPV, atitinka priemoką, mokėtiną taikant skirtumus.

36. Nuo pradinės šio Sektorių susitarimo įsigaliojimo dienos (2011 m. vasario 1 d.) taikytinos minimalios priemokų normos nustatytos 5 lentelėje.

*5 lentelė*

**Minimalios priemokų normos**

(12 metų grąžinimo laikotarpis, turtu užtikrinti sandoriai)

| Rizikos kategorija | Rizikos kategorija | Minimalios priemokų normos | |
|---|---|---|---|
| | | Metiniai skirtumai (baziniai punktai) | Laikotarpio pradžios norma (%) |
| 1 | nuo AAA iki BBB- | 137 | 7,72 |
| 2 | BB+ ir BB | 184 | 10,44 |
| 3 | BB- | 194 | 11,03 |
| 4 | B+ | 208 | 11,85 |
| 5 | B | 234 | 13,38 |
| 6 | B- | 236 | 13,50 |
| 7 | CCC | 252 | 14,45 |
| 8 | nuo CC iki C | 257 | 14,74 |

II. MINIMALIŲ PRIEMOKŲ SUMAŽINIMAS

37. Pagal šio priedėlio 38 straipsnio nuostatas, vadovaujantis I poskirsniu nustatytas minimalias priemokų normas leidžiama sumažinti, jei:

a) turtu užtikrinti sandoriai susiję su orlaivio įrenginiais, kaip apibrėžta Keiptauno protokole dėl specialių klausimų, susijusių su orlaivių įranga;

b) orlaivio įrenginio operatorius (ir, jei skiriasi, paskolos gavėjas (pirkėjas) arba nuomotojas, jei oficialią paramą teikiančios dalyvės nuomone taip leidžia sandorio struktūra) įsikūręs valstybėje, kuri išmokos už orlaivio įrenginį metu yra valstybių, kurioms leidžiama mažinti minimalias priemokų normas, sąraše (Keiptauno sąrašas) ir, jei taikytina, teritoriniame tokios valstybės vienete, kuris atitinka šio priedėlio 40 straipsnio kriterijus, ir

c) sandoris yra susijęs su orlaivio įrenginiu, kuris registruotas tarptautiniame registre, sukurtame vadovaujantis Keiptauno konvencija ir jos Protokolu dėl orlaivių (Keiptauno konvencija arba CTC).

38. Pagal I poskirsnį minimalių priemokų normų negalima sumažinti daugiau nei 10 % taikytinos minimalios priemokų normos.

39. Kad būtų įtraukta į Keiptauno sąrašą, valstybė:

a) turi būti Keiptauno konvencijos šalis;

b) turi būti pateikusi šio priedėlio I priede nurodytus pareiškimus ir

c) savo įstatymais ir kitais teisės aktais turi būti įgyvendinęs Keiptauno konvenciją, įskaitant, jei reikia, minėtus pareiškimus, taip, kad Keiptauno konvencijos įsipareigojimai būtų tinkamai perkelti į nacionalinę teisę.

40. Kad atitiktų šio priedėlio 37 straipsnio kriterijus, teritorinis vienetas:

a) turi būti teritorinis vienetas, kuriam taikoma Keiptauno konvencija;

b) turi būti teritorinis vienetas, kuriam taikomi šio priedėlio 1 priede nustatyti pareiškimai, ir

c) savo įstatymais ir kitais teisės aktais turi būti įgyvendinęs Keiptauno konvenciją, įskaitant, jei reikia, minėtus pareiškimus, taip, kad Keiptauno konvencijos įsipareigojimai būtų tinkamai perkelti į nacionalinę teisę.

41. Pradinį sutartą Keiptauno sąrašą dalyvės Sekretoriatui pateikia prieš įsigaliojant šiam Sektorių susitarimui. Keiptauno sąrašas atnaujinamas pagal šio priedėlio 42–54 straipsnius.

42. Bet kuri oficialią paramą dėl orlaivių teikianti dalyvė arba šalis, kuri nėra dalyvė, gali Sekretoriatui pasiūlyti į Keiptauno sąrašą įtraukti naują valstybę. Tokį pasiūlymą dėl valstybės sudaro:

a) visa susijusi informacija apie Keiptauno konvencijos ratifikavimo ar prisijungimo prie konvencijos dokumentų deponavimo depozitarui datą;

b) į Keiptauno sąrašą įtraukti siūlomos valstybės pareiškimų kopija;

c) visa susijusi informacija apie Keiptauno konvencijos ir pareiškimų įsigaliojimo datą;

d) į Keiptauno sąrašą įtraukti siūlomos valstybės nuveiktų darbų Keiptauno konvencijai, įskaitant pareiškimus, įstatymuose ir kituose teisės aktuose įgyvendinti analizė, kuri būtina užtikrinant, kad Keiptauno konvencijos įsipareigojimai būtų tinkamai perkelti į nacionalinę teisę, ir

e) tinkamai užpildytas klausimynas, kurio forma pridėta šio priedėlio 2 priede (CTC klausimynas) ir kurį turi užpildyti bent viena advokatų kontora, turinti teisę teikti teisines konsultacijas dėl atitinkamos į Keiptauno sąrašą įtraukti siūlomos valstybės jurisdikcijos. Užpildytame CTC klausimyne nurodoma:

i) atsakymus rengiančios (-ių) advokatų kontoros (-ų) pavadinimas (-ai) ir adresas (-ai);

ii) atitinkama advokatų kontoros patirtis, pvz., teisinių ir konstitucinių procesų, susijusių su valstybės tarptautinių sutarčių įgyvendinimu, patirtis ir konkreti patirtis, susijusi su CTC klausimais, įskaitant patirtį konsultuojant Vyriausybes arba privatųjį sektorių dėl Keiptauno konvencijos įgyvendinimo ir vykdymo užtikrinimo arba kreditoriaus teisių vykdymo užtikrinimo į Keiptauno sąrašą įtraukti siūlomoje valstybėje;

iii) ar advokatų kontora yra susijusi ar ketina būti susijusi su sandoriais, kuriuos vykdant galima pasinaudoti sumažintomis minimaliomis priemokų normomis, jei valstybė būtų įtraukta į CTC sąrašą ([1]), ir

iv) CTC klausimyno užpildymo data.

43. Sekretoriatas per penkias darbo dienas išplatina OLIS pranešimą apie pasiūlymą.

([1]) Kartu su informacija apie dalyvavimą (pateikiama tinkamai atsižvelgus į konfidencialumo reikalavimus).

44. Bet kuri oficialią paramą dėl orlaivių teikianti dalyvė arba šalis, kuri nėra dalyvė, gali pasiūlyti valstybę išbraukti iš Keiptauno sąrašo, jei mano, kad tokia valstybė ėmėsi veiksmų, kurie neatitinka tos valstybės Keiptauno konvencijos įsipareigojimų, arba nesiėmė veiksmų Keiptauno konvencijos įsipareigojimams įvykdyti. Tokiu atveju dalyvė arba šalis, kuri nėra dalyvė, pasiūlyme valstybę išbraukti iš Keiptauno sąrašo pateikia išsamų aplinkybių, dėl kurių teikiamas pasiūlymas išbraukti, kaip antai valstybės veiksmai, kurie neatitinka Keiptauno konvencijos įsipareigojimų, arba pagal tos valstybės Keiptauno konvencijos įsipareigojimus netaikomi teisės aktai arba neužtikrinamas jų vykdymas, aprašymą. Pasiūlymą išbraukti iš Keiptauno sąrašo teikianti dalyvė arba šalis, kuri nėra dalyvė, pateikia visus turimus patvirtinamuosius dokumentus, o Sekretoriatas per penkias darbo dienas išplatina OLIS pranešimą apie tokį pasiūlymą.

45. Bet kuri oficialią paramą dėl orlaivių teikianti dalyvė arba šalis, kuri nėra dalyvė, gali pasiūlyti valstybę, kuri buvo išbraukta iš Keiptauno sąrašo, vėl į jį įtraukti, jei šį veiksmą galima pateisinti vėlesniais taisomaisiais veiksmais ar įvykiais. Prie tokio pasiūlymo pridedamas aplinkybių, dėl kurių valstybė buvo išbraukta iš sąrašo, aprašymas ir vėlesnių taisomųjų veiksmų ataskaita, kuria grindžiamas prašymas valstybę vėl įtraukti į sąrašą. Sekretoriatas per penkias darbo dienas išplatina OLIS pranešimą apie tokį pasiūlymą.

46. Dalyvės gali per 20 darbo dienų nuo pateikimo (1 laikotarpis) su pasiūlymu, pateiktu pagal šio priedėlio 42–45 straipsnius, sutikti arba jam paprieštarauti.

47. Jei 1 laikotarpio pabaigoje ir, jei taikomas šio priedėlio 44 straipsnis, jei pasiūlymą pateikusi dalyvė ar šalis, kuri nėra dalyvė, neatsiėmė pasiūlymo pateikdama taisomųjų veiksmų ar įvykių įrodymų, pasiūlymui neprieštaraujama, laikoma, kad visos dalyvės pritaria siūlomam Keiptauno sąrašo pakeitimui. Sekretoriatas Keiptauno sąrašą atitinkamai pataiso ir išsiunčia OLIS pranešimą per penkias darbo dienas. Atnaujintas Keiptauno sąrašas įsigalioja šio pranešimo dieną.

48. Jei dėl siūlomo Keiptauno sąrašo pateikiama prieštaravimų, jų pateikusi dalyvė ar dalyvės per 1 laikotarpį raštu pateikia juos pagrindžiantį paaiškinimą. EBPO sekretoriatui visoms dalyvėms išplatinus raštišką prieštaravimą dalyvės per kitą dešimties darbo dienų laikotarpį (2 laikotarpis) deda visas pastangas susitarti.

49. Dalyvės Sekretoriatui praneša apie savo diskusijų rezultatus. Jei susitariama per 2 laikotarpį, Sekretoriatas prireikus atnaujina Keiptauno sąrašą ir išsiunčia OLIS pranešimą per kitas penkias darbo dienas. Atnaujintas Keiptauno sąrašas įsigalioja šio pranešimo dieną.

50. Jei per 2 laikotarpį nesusitariama, šio Sektorių susitarimo dalyvių pirmininkas (toliau – pirmininkas) per dvidešimt darbo dienų (3 laikotarpis) iš karto po 2 laikotarpio deda visas pastangas, kad dalyvės susitartų. Jei 3 laikotarpio pabaigoje nesusitariama, galutinis sprendimas priimamas tokia tvarka:

    a) pirmininkas pateikia raštišką rekomendaciją dėl siūlomo Keiptauno sąrašo atnaujinimo. Pirmininko rekomendacijoje pateikiama daugumos nuomonė, nustatyta atvirai išreiškus požiūrį bent toms dalyvėms, kurios teikia oficialią paramą orlaivių eksportui. Jei nėra daugumos nuomonės, pirmininkas pateikia rekomendaciją, pagrįstą tik dalyvių išreikšta nuomone, ir raštu pagrindžia rekomendaciją, įskaitant, netinkamumo atveju, tinkamumo kriterijus, kurių nesilaikyta;

    b) pirmininko rekomendacijoje neatskleidžiama su dalyvių nuomone ar per šio priedėlio 42–51 straipsniuose nustatytas procedūras pareikštomis pozicijomis susijusi informacija;

    c) dalyvės priima pirmininko rekomendaciją.

51. Jei pagal šio priedėlio 42 straipsnį pateikus pasiūlymą dalyvės arba pirmininkas nustato, kad valstybė neatitinka įtraukimo į Keiptauno sąrašą kriterijų, dalyvė arba šalis, kuri nėra dalyvė, gali pateikti kitą pasiūlymą, kuriuo dalyves ragina iš naujo svarstyti valstybės tinkamumą. Siūlančioji dalyvė arba šalis, kuri nėra dalyvė, aptaria priežastis, kuriomis pagrįstas ankstesnis kriterijų neatitikimas. Siūlančioji dalyvė arba šalis, kuri nėra dalyvė, taip pat gauna ir pateikia atnaujintą CTC klausimyną. Naujas pasiūlymas svarstomas šio priedėlio 46–52 straipsniuose nustatyta tvarka.

52. Jei šio priedėlio 50 straipsnyje nustatyta tvarka pakeičiamas kriterijus atitinkančių šalių sąrašas, Sekretoriatas per penkias darbo dienas nuo tokio pasikeitimo išsiunčia OLIS pranešimą su atnaujintu Keiptauno sąrašu. Atnaujintas Keiptauno sąrašas įsigalioja šio pranešimo dieną.

53. Valstybės įtraukimas, pašalinimas arba įtraukimas iš naujo į Keiptauno sąrašą po orlaivio kredito išmokėjimo neturi poveikio tokiam orlaiviui nustatytoms MPR.

54. Taikydamos šio priedėlio 42–52 straipsniuose nustatytą tvarką dalyvės neatskleidžia jokios informacijos, susijusios su išreikšta nuomone ar pozicijomis.

55. Dalyvės stebi šio priedėlio 42–54 straipsnių įgyvendinimą ir jį peržiūri pirmąjį 2012 m. pusmetį ir vėliau kasmet arba dalyvės prašymu.

56. Naujiems ir naudotiems orlaiviams taikytinos minimalios priemokų normos gali būti koreguojamos taip:

a) oficialiai remiamiems sandoriams gali būtų taikomi penkių bazinių punktų (metinių skirtumų) arba 0,29 % (mokėjimo pradžioje) diskontas taikytinoms minimalioms priemokų normoms sąlyginio draudimo forma;

b) minimalios priemokų normos taikomos apdraustai pagrindinei sumai.

III. TURTU NEUŽTIKRINTI SANDORIAI

57. Neatsižvelgdamos į šio priedėlio 19 straipsnio a dalies nuostatas dalyvės gali teikti oficialiai remiamus eksporto kreditus turtu neužtikrintiems sandoriams, jei tenkinama viena iš šių sąlygų:

a) nevalstybinių sandorių atveju:

1) didžiausia oficialią paramą gaunančios eksporto sutarties vertė yra 15 mln. JAV dolerių;

2) grąžinimo laikotarpis yra ne ilgesnis kaip 10 metų;

3) jokia trečioji šalis neturi pirmumo teisės į finansuotiną turtą ir

4) pagal I poskirsnį nustatytoms minimalioms priemokų normoms taikomas minimalus 30 % papildomas mokestis;

b) valstybinių sandorių ar sandorių, užtikrintų neatšaukiama ir besąlygine valstybės garantija, atveju pagal I poskirsnį nustatytoms minimalioms priemokų normoms taikomas minimalus papildomas mokestis pagal 6 lentelę.

*6 lentelė*

| Rizikos kategorija | Papildomas mokestis (%) |
|---|---|
| 1 | 0 |
| 2 | 0 |
| 3 | 0 |
| 4 | 10 |
| 5 | 15 |
| 6 | 15 |
| 7 | 25 |
| 8 | 25 |

58. Šio priedėlio 37–53 straipsnių nuostatos netaikomos pagal šio priedėlio 57 straipsnį teikiamiems oficialiai remiamiems eksporto kreditams.

*3 SKIRSNIS*

***Minimalios priemokų normos prekėms ir paslaugoms, išskyrus naudotus orlaivius, kuriems taikoma šio Sektorių susitarimo 3 dalis***

59. Teikiant oficialią paramą visoms prekėms ir paslaugoms, išskyrus naudotus orlaivius, kuriems taikoma šio Sektorių susitarimo 3 dalis, taikomos šios minimalios priemokų normos:

a) turtu užtikrintų sandorių atveju minimalios priemokų normos yra lygios vyraujantiems minimaliems skirtumams, nustatytiems pagal I poskirsnį, o grynojo draudimo atveju – mokėjimo pradžios mokesčiams, konvertuotiems taikant perskaičiavimo modelį ir atitinkamą pradinį terminą;

b) turtu neužtikrintų sandorių atveju minimalios priemokų normos yra lygios vyraujantiems minimaliems skirtumams, nustatytiems pagal I poskirsnį, prie kurių pridedamas 30 % papildomas mokestis, o grynojo draudimo atveju – mokėjimo pradžios mokesčiams, konvertuotiems taikant perskaičiavimo modelį ir atitinkamą pradinį terminą.

60. Šio priedėlio 37–53 straipsnių nuostatos taikomos oficialiai paramai turtu užtikrintiems atsarginiams varikliams, kuriems taikomos šio Sektorių susitarimo 20 straipsnio a ir c dalys, ir pagal šio Sektorių susitarimo 21 straipsnio a dalies 1 punkto pirmą įtrauką teikiamai paramai.

61. Šio priedėlio 56 straipsnio nuostatos taip pat taikomos oficialiai paramai visoms prekėms ir paslaugoms, išskyrus naudotus orlaivius, kuriems taikoma šio Sektorių susitarimo 3 dalis.

*1 PRIEDAS*

**PAREIŠKIMAI**

1. II priedėlio 2 skirsnyje terminas „pareiškimai“ ir visos šio Sektorių susitarimo nuorodos į šį terminą reiškia, kad Keiptauno konvencijos susitariančioji šalis (toliau – susitariančioji šalis):

   a) padarė šio priedo 2 straipsnyje nurodytus pareiškimus ir

   b) nepadarė šio priedo 3 straipsnyje nurodytų pareiškimų.

2. Įgyvendinant šio priedo 1 straipsnio a dalį pareiškimai yra:

   a) dėl nemokumo: valstybė šalis pareiškia, kad ji taikys visą Orlaivių protokolo XI straipsnio A alternatyvą visų rūšių nemokumo procedūroms ir kad tos alternatyvos XI straipsnio 3 dalies tikslais laukimo laikotarpis neviršija 60 kalendorinių dienų;

   b) dėl išsiregistravimo: valstybė šalis pareiškia, kad ji taikys Orlaivių protokolo XIII straipsnį.

   c) dėl teisės pasirinkimo: valstybė šalis pareiškia, kad ji taikys Orlaivių protokolo VIII straipsnį;

   ir bent vienas iš toliau nurodytų (nors skatinama padaryti abu):

   d) dėl taisomųjų veiksmų taikymo metodo: valstybė šalis pareiškia pagal Konvencijos 54 straipsnio 2 dalį, kad visus taisomuosius veiksmus, kurių kreditoriui galima imtis pagal bet kurią Konvencijos nuostatą ir kuriems pagal susijusias nuostatas nereikia kreipimosi į teismą, gali būti vykdomi be teismo leidimo (rekomenduojama (bet ne privaloma), kad prieš žodžius „teismo leidimo“ būtų įterpta „be teisminių veiksmų ir“);

   e) dėl laiku taikomų taisomųjų veiksmų: valstybė šalis pareiškia, kad ji taikys visą Orlaivių protokolo X straipsnį (jo 5 skirsnis yra neprivalomas, tačiau skatinamas taikyti) ir kad laikantis Orlaivių protokolo X straipsnio 2 dalyje nurodytų terminų bus laikomasi nustatyto darbo dienų skaičiaus:

      1) dėl Konvencijos 13 straipsnio 1 dalies a, b ir c punktuose nustatytų taisomųjų veiksmų (orlaivių įrenginių ir jų vertės išsaugojimo; orlaivių įrenginių nuosavybės, kontrolės ar laikymo; orlaivių įrenginių imobilizacijos) – ne ilgiau nei dešimt kalendorinių dienų ir

      2) dėl Konvencijos 13 straipsnio 1 dalies d ir e punktuose nustatytų taisomųjų veiksmų (orlaivių įrenginių nuomos ar valdymo ir iš to gaunamų pajamų, pardavimo ir pajamų iš orlaivių įrangos pritaikymo) – ne ilgiau nei 30 kalendorinių dienų.

3. Šio priedo 1 straipsnio b dalyje nurodyti pareiškimai yra:

   a) dėl teismo skiriamos teisės gynimo priemonės, kol laukiama galutinio sprendimo. Valstybė šalis nepateikė pareiškimo pagal Konvencijos 55 straipsnį, išvengdama Konvencijos 13 ar 43 straipsnių; tačiau su sąlyga, kad jei valstybė šalis pateiktų šio priedo 2 straipsnio d dalyje nurodytus pareiškimus, pareiškimo pagal konvencijos 55 straipsnį pateikimas neapsaugotų nuo Keiptauno konvencijos diskonto taikymo;

   b) dėl Romos konvencijos: valstybė šalis nepateikė pareiškimo pagal Orlaivių protokolo XXXII straipsnį, išvengdama Orlaivių protokolo XXIV straipsnio, ir

   c) dėl nuomos taisomojo veiksmo: valstybė šalis nepateikė pareiškimo pagal konvencijos 54 straipsnio 1 dalį, apsisaugodama nuo nuomos kaip taisomojo veiksmo taikymo.

4. Dėl Orlaivių protokolo XI straipsnio Europos Sąjungos valstybių narių atžvilgiu laikoma, kad valstybė narė padarė šio priedo 2 straipsnio a dalyje nustatytą pareiškimą, jei šios valstybės narės nacionalinės teisės aktai buvo iš dalies pakeisti, kad būtų įtrauktos Orlaivių protokolo XI straipsnio A alternatyvos sąlygos (taikant ne ilgesnį kaip 60 kalendorinių dienų laukimo laikotarpį). Dėl šio priedo 2 straipsnio c ir e dalyse nurodytų pareiškimų, šiame Sektorių susitarime laikoma, kad jie padaryti, jei Europos Sąjungos ar susijusių valstybių narių teisės aktai yra pakankamai panašūs į šio priedo minėtame straipsnyje nustatytas sąlygas. Šio priedo 2 straipsnio c dalies atveju sutariama, kad Europos Sąjungos teisės aktai (Reglamentas (EB) Nr. 593/2008 dėl sutartinėms prievolėms taikytinos teisės) pakankamai panašūs į Orlaivių protokolo VIII straipsnį.

*2 PRIEDAS*

**KEIPTAUNO KONVENCIJOS KLAUSIMYNAS**

I. PIRMINĖ INFORMACIJA

Pateikite šią informaciją:

1) klausimyną pildančios advokatų kontoros pavadinimas ir adresas;

2) atitinkama advokatų kontoros patirtis, pvz., teisinių ir konstitucinių procesų, susijusių su valstybės tarptautinių sutarčių įgyvendinimu, patirtis ir konkreti patirtis, susijusi su CTC klausimais, įskaitant patirtį konsultuojant Vyriausybes arba privatųjį sektorių dėl Keiptauno konvencijos įgyvendinimo ir vykdymo užtikrinimo arba kreditoriaus teisių vykdymo užtikrinimo į Keiptauno sąrašą įtraukti siūlomoje valstybėje;

3) ar advokatų kontora yra susijusi ar ketina būti susijusi su sandoriais, kuriuos vykdant galima pasinaudoti sumažintomis minimaliomis priemokų normomis, jei valstybė būtų įtraukta į CTC sąrašą ([1]);

4) klausimyno užpildymo data.

II. KLAUSIMAI

1. ***Pareiškimai***

1.1. Ar valstybė ([2]) kiekvieną pareiškimą pateikė pagal Sektorių susitarimo dėl eksporto kreditų civiliniams orlaiviams (SSO) II priedėlio 1 priedo reikalavimus? Dėl pareiškimų, susijusių su taisomųjų veiksmų taikymo metodu [2 straipsnio d dalis] ir laiku taikomų taisomųjų veiksmų [2 straipsnio e dalis], patikslinkite, ar padarytas vienas iš šių pareiškimų, ar abu.

1.2. Aprašykite, kuo padaryti pareiškimai skiriasi, jei jie apskritai skiriasi, nuo 1.1 klausime nurodytų reikalavimų.

1.3. Patvirtinkite, kad valstybė nepadarė jokių SSO II priedėlio 1 priedo 3 straipsnyje išvardytų pareiškimų.

2. ***Ratifikavimas***

2.1. Ar valstybė ratifikavo, priėmė ar patvirtino Keiptauno konvenciją ir Orlaivių protokolą (toliau – Konvencija) arba prisijungė prie jų? Nurodykite ratifikavimo (prisijungimo) datą ir trumpai aprašykite valstybės prisijungimo prie Konvencijos ar jos ratifikavimo procesą.

2.2. Ar Konvencija ir padaryti pareiškimai galioja visoje valstybės teritorijoje be papildomo akto, įgyvendinimo teisės akto ar kito įstatymo ar teisės akto priėmimo?

2.3. Jei taip, trumpai paaiškinkite procesą, pagal kurį Konvencijai ir pareiškimams suteikta teisinė galia.

3. ***Nacionalinės ir vietos teisės poveikis***

3.1. Aprašykite ir išvardykite, jei įmanoma, įgyvendinimo teisės aktus ir kitus teisės aktus dėl Konvencijos ir kiekvieno valstybės padaryto pareiškimo.

([1]) Kartu su informacija apie dalyvavimą (pateikiama tinkamai atsižvelgus į konfidencialumo reikalavimus).

([2]) Šiame klausimyne valstybė yra šalis, kurią siūloma įtraukti į Keiptauno konvencijos sąrašą pagal ASU II priedėlio 2 skirsnio II dalį. Prireikus į šiuos klausimus taip pat reikia atsakyti dėl konkretaus valstybės teritorinio vieneto, kuriame įsikūręs susijęs orlaivio operatorius (ar kita susijusi institucija, kaip nurodyta II priedėlio 37 straipsnio b dalyje), įstatymų, o nacionaline teise tokiu atveju laikoma atitinkama vietos teisė.

3.2. Ar Konvencija ir padaryti pareiškimai, perkelti į nacionalinę teisę ([1]), būtų viršesnio pobūdžio ar turėtų pirmumo teisę prieštaraujančio nacionalinės teisės įstatymo ar kito teisės akto, įsakymo, teisinio precedento ar reglamentavimo tvarkos atveju. Jei taip, aprašykite procesą, pagal kurį taip atsitinka ([2]), o jei ne, pateikite išsamesnės informacijos.

3.3. Ar yra Konvencijos ir pareiškimų įgyvendinimo spragų? Jei taip, aprašykite jas ([3]).

4. ***Teismo ir administraciniai sprendimai***

4.1. Aprašykite visus klausimus, įskaitant teisinės, reglamentavimo ar administracinės praktikos, kurie, tikėtina, gali būti sprendžiami teismų, valdžios ar administracinių institucijų, dėl kurių negalima visapusiškai taikyti Konvencijos ir pareiškimų ([4]) ([5]).

4.2. Ar jums žinoma apie kokius nors teisinius ar administracinius vykdymo užtikrinimo veiksmus, kurių kreditorius ėmėsi pagal Konvenciją? Jei taip, aprašykite veiksmą ir nurodykite, ar jis buvo sėkmingai atliktas.

4.3. Ar jums žinoma apie atvejus, kai po ratifikavimo ir įgyvendinimo valstybės teismai būtų atsisakę užtikrinti skolininko ar garanto paskolos įsipareigojimų vykdymą valstybėje, priešingai Konvencijai ir pareiškimams?

4.4. Ar jums žinoma apie kitus klausimus, kurie gali turėti poveikio teismų ir administracinių institucijų veiksmams tais atvejais, kai jie turėtų elgtis pagal Konvenciją ir pareiškimus? Jei taip, pateikite šią informaciją.

---

([1]) Šiame klausimyne nacionalinė teisė reiškia visus valstybės nacionalinės teisės aktus, įskaitant Konstituciją ir jos pakeitimus, federalinius, valstybės ir rajono įstatymus ir kitus teisės aktus, bet jais neapsiribojant.

([2]) Pvz., kad i) sutartys yra viršesnės už kitus teisės aktus dėl konstitucinės ar panašios teisės sistemos X valstybėje, arba ii) teisės aktas būtinas X valstybėje ir vykdomas aiškiai suteikiant prioritetą Keiptauno sutarčiai ir (arba) pakeičiant tokį kitą teisės aktą, arba iii) Keiptauno sutartis ar jos įgyvendinimo teisės aktai yra a) konkretesni už kitus teisės aktus (*lex specialis derogat legi generali*) ir (arba) b) vėlesni už kitus tokius teisės aktus (*lex posterior derogat legi priori*), todėl dėl a ir (arba) b yra viršesni nei tie kiti teisės aktai.

([3]) Pvz., ar yra priežasčių, kodėl kreditoriams pagal Konvenciją, įskaitant pagal pareiškimus, suteiktos teisės ir taisomieji veiksmai nebūtų a) pripažinti veiksmingais arba b) pakankami, kad tokios teisės ir taisomieji veiksmai būtų teisėtai vykdomi valstybėje?

([4]) Tokio administracinio veiksmo pavyzdys galėtų būti valstybės nesugebėjimas nustatyti procedūrų ar skirti išteklių Konvencijos ar pareiškimo nuostatai įsigalioti. Kitas pavyzdys galėtų būti valstybės nesugebėjimas nustatyti tinkamų procedūrų orlaivių registre įrašyti IDERA.

([5]) Įtraukite į analizę bet kokius precedentus ar sprendimus, susijusius su kreditorių teisių, įskaitant ECA, pripažinimu, jei tinkama.

*III priedėlis*

**Minimalios palūkanų normos**

Oficialios finansavimo paramos teikimas neturi iš dalies ar visiškai padengti ar kompensuoti atitinkamos priemokos normos, kurią reikia mokėti už negrąžinimo riziką pagal II priedėlio nuostatas.

1. MINIMALIOS KINTAMOSIOS PALŪKANŲ NORMOS

a) Minimalios kintamosios palūkanų normos atitinkamai yra EURIBOR, BBSY (angl. *Bank Bill Swap Rate*), LIBOR (angl. *London Inter-Bank Offered Rate*), sudaryta Britanijos bankų asociacijos (BBA), kai valiuta ir terminai atitinka oficialiai remiamų eksporto kreditų palūkanų mokėjimo periodiškumą, arba CDOR (angl. *Canadian Dealer Offered Rate*), prie kurių pridedama pagal šio priedėlio 8 straipsnį apskaičiuota lyginamoji marža.

b) Kintamosios palūkanų normos nustatomos nelygu pasirinktas grąžinimo modelis:

1) kai pagrindinės sumos grąžinimas ir palūkanų mokėjimas sujungti į mokėjimus vienodomis dalimis, atitinkamos EURIBOR/BBSY/LIBOR/CDOR, galiojančios dvi darbo dienas iki paskolos mokėjimo dienos, atsižvelgiant į susijusią valiutą ir mokėjimo periodiškumą, naudojamos visam mokėjimų grafikui apskaičiuoti, tartum tai būtų fiksuotoji norma. Tuomet nustatomas pagrindinės sumos mokėjimo grafikas ir pirmasis palūkanų mokėjimas. Antrasis ir vėlesni palūkanų mokėjimai apskaičiuojami remiantis atitinkamomis EURIBOR/BBSY/LIBOR/CDOR, galiojančiomis dvi darbo dienas iki pradžioje nustatyto pagrindinės sumos likučio ankstesnio mokėjimo dienos;

2) kai pagrindinė suma grąžinama vienodomis dalimis, atitinkama EURIBOR/BBSY/LIBOR/CDOR, atsižvelgiant į susijusią valiutą ir mokėjimo periodiškumą, galiojanti dvi darbo dienas iki paskolos mokėjimo dienos ir iki kiekvienos mokėjimo dienos, naudojama tolesniam pagrindinės sumos likučio palūkanų mokėjimui apskaičiuoti.

c) Kai oficiali finansavimo parama teikiama kintamųjų palūkanų normų paskoloms, pirkėjams (paskolos gavėjams) gali būti suteikta galimybė nuo kintamosios palūkanų normos pereiti prie fiksuotosios palūkanų normos, jei laikomasi šių sąlygų:

1) ši galimybė susijusi tik su pakeitimu į apsikeitimo sandorių palūkanų normą;

2) galimybė pakeisti suteikiama tik gavus prašymą, tik vieną kartą, apie ją atitinkamai pranešama, naudojant pranešimo, kuris Sekretoriatui buvo siųstas pagal šio Susitarimo 24 straipsnį, formą.

2. MINIMALIOS FIKSUOTOSIOS PALŪKANŲ NORMOS

Minimalios fiksuotosios palūkanų normos yra:

a) apsikeitimo sandorių palūkanų norma, susijusi su atitinkama oficialiai remiamo eksporto kredito valiuta, kurios terminas yra pagal svertinį paskolos trukmės vidurkį interpoliuota dviejų artimiausių turimų metinių laikotarpių norma. Palūkanų norma nustatoma dvi darbo dienas iki kiekvieno mokėjimo dienos

ARBA

b) komercinių palūkanų orientacinė norma (CIRR), nustatyta pagal šio priedėlio 3–7 straipsnio nuostatas,

prie kurių abiem atvejais pridedama pagal šio priedėlio 8 straipsnio f dalį apskaičiuota lyginamoji marža.

3. CIRR NUSTATYMAS

a) CIRR nustatoma tinkamoms valiutoms, kurios nurodytos šio Sektorių susitarimo 9 straipsnyje, prie vieno iš toliau nurodytų trijų rūšių pajamingumo (bazinės normos) pridėjus 120 bazinių punktų fiksuotą maržą:

1) penkerių metų Vyriausybės obligacijų palūkanų normos, kurių grąžinimo laikotarpis yra iki devynerių metų imtinai;

2) septynerių metų Vyriausybės obligacijų palūkanų normos, kurių grąžinimo laikotarpis yra daugiau nei devyneri ir iki 12 su puse metų imtinai, arba

3) devynerių metų Vyriausybės obligacijų palūkanų normos, kurių grąžinimo laikotarpis yra daugiau nei 12 ir iki 15 su puse metų imtinai.

b) CIRR apskaičiuojama kiekvieną mėnesį, naudojant pirmesnio mėnesio duomenis ir apie ją Sekretoriatui pranešama ne vėliau kaip po penkių dienų po kiekvieno mėnesio pabaigos. Sekretoriatas nedelsdamas praneša visoms dalyvėms apie taikytinas normas ir jas viešai skelbia. CIRR įsigalioja kiekvieno mėnesio 15-ą dieną.

c) Dalyvė arba šalis, kuri nėra dalyvė, gali prašyti nustatyti šalies, kuri nėra dalyvė, valiutos CIRR. Pasitarę su šalimi, kuri nėra dalyvė, dalyvė arba Sekretoriatas tos šalies, kuri nėra dalyvė, vardu gali pateikti pasiūlymą dėl CIRR nustatymo ta valiuta, taikydami šio Sektorių susitarimo 28–33 straipsniuose nustatytą bendrosios linijos tvarką.

4. CIRR GALIOJIMO TERMINAS

a) CIRR galiojimas: sandoriui taikoma CIRR galioja ne ilgiau kaip šešis mėnesius nuo jos parinkimo (eksporto sutarties data ar taikymo pradžios data) iki kredito susitarimo dienos. Jei kredito susitarimas per tą laikotarpį nepasirašomas, o CIRR nustatoma iš naujo papildomiems šešiems mėnesiams, nauja CIRR nustatoma pagal CIRR, kuri galiojo tą dieną, kai ji nustatyta iš naujo.

b) Po kredito susitarimo dienos CIRR taikoma šešių mėnesių neviršijantiems mokėjimo laikotarpiams. Po pirmojo šešių mėnesių mokėjimo laikotarpio CIRR iš naujo nustatoma kitiems šešiems mėnesiams; nauja CIRR yra norma, kuri vyravo pirmąją naujo šešių mėnesių laikotarpio dieną, ji negali būti mažesnė nei pradžioje parinkta CIRR (šią procedūrą reikia kartoti kiekvieną kitą šešių mėnesių mokėjimo laikotarpį).

5. MINIMALIŲ PALŪKANŲ NORMŲ TAIKYMAS

Pagal kredito susitarimo nuostatas paskolos gavėjui neleidžiama oficialiai remiamo kintamųjų palūkanų normų finansavimo keisti į iš anksto parinktos CIRR finansavimą, taip pat neleidžiama iš anksto parinktos CIRR keisti į trumpalaikę rinkos normą, nustatytą bet kuriai palūkanų mokėjimo dienai per visą paskolos laikotarpį.

6. IŠANKSTINIS FIKSUOTŲJŲ PALŪKANŲ NORMŲ PASKOLŲ GRĄŽINIMAS

Jei paskolos gavėjas savanoriškai anksčiau termino grąžina fiksuotųjų palūkanų normų paskolą, kaip nustatyta šio priedėlio 2 straipsnyje, ar jos dalį arba jei pagal kredito susitarimą taikoma CIRR pakeičiama į kintamąją ar apsikeitimo sandorių palūkanų normą, jis kompensuoja oficialią finansavimo paramą suteikusiai institucijai visas išlaidas ir nuostolius, patirtus dėl tokių veiksmų, įskaitant valstybės institucijos išlaidas, patirtas dėl ankstyvo grąžinimo pakeitus pajamų iš fiksuotosios palūkanų normos dalį.

7. SKUBŪS PALŪKANŲ NORMŲ PAKEITIMAI

Jei dėl rinkos įvykių būtina pranešti apie CIRR pakeitimą mėnesio eigoje, pakeista norma pradedama taikyti po dešimties darbo dienų nuo tos dienos, kai Sekretoriatas gauna pranešimą apie šį pakeitimą.

8. LYGINAMOJI MARŽA

a) Trijų mėnesių lyginamoji LIBOR marža apskaičiuojama kiekvieną mėnesį pagal b dalį, naudojant Sekretoriato pagal c dalį pateiktus duomenis, ir įsigalioja kiekvieno mėnesio 15-ą dieną. Kai lyginamoji marža apskaičiuota, Sekretoriatas apie ją praneša dalyvėms ir viešai ją paskelbia.

b) Trijų mėnesių lyginamoji LIBOR marža yra norma, lygi vidurkiui mažiausių 50 % šių maržų: i) trijų mėnesių LIBOR, taikomos sandoriams su kintamosiomis palūkanų normomis, maržų, ir ii) trijų mėnesių LIBOR, interpoliuotos keičiant emisiją su fiksuotosiomis palūkanų normomis į ekvivalentą kintamosiomis palūkanų normomis, taikomomis sandoriams su fiksuotosiomis palūkanų normomis ar kapitalo rinkos emisijoms, maržų. Bet kuriuo atveju maržos, kurias atitinkamos dalyvės įtraukia į mėnesines lyginamųjų maržų ataskaitas, yra susijusios su trimis visais kalendoriniais mėnesiais iki a dalyje nurodytos įsigaliojimo datos. Sandoriai (emisijos), naudojami lyginamosioms maržoms apskaičiuoti, atitinka šias sąlygas:

1) 100 % besąlygiškų garantijų sandoriai JAV doleriais ir

2) oficiali parama, teikiama orlaiviui, kurio vertė yra 35 mln. JAV dolerių (ar atitinkama suma kita tinkama valiuta) ar didesnė.

c) Dalyvės apie maržą praneša tuo metu, kai apie ją tampa žinoma, ir ta marža lieka įtraukta į dalyvės lyginamųjų maržų ataskaitą tris visus kalendorinius mėnesius. Jei per vieną sandorį kainos nustatomos ne vieną kartą, jų negalima derinti prie *ex post* pranešimų.

d) Dalyvės praneša apie sandorius, taikydamos datą, kurią ilgalaikė marža pradedama taikyti. Sandorių, atliekamų pagal banko (įskaitant PEFCO) įgaliojimą, data, kurią marža pradedama taikyti, yra anksčiausia iš šių datų: i) data, kai dalyvė patvirtina galutinį įsipareigojimą, ii) data, kai marža nustatoma patvirtinus įsipareigojimą, iii) paskolos mokėjimo diena ir iv) data, kai po paskolos mokėjimo nustatoma ilgalaikė marža. Jei keli mokėjimai vykdomi pagal tą patį banko įgaliojimą, o marža yra vienoda, pranešama tik apie mokėjimą už pirmąjį orlaivį. Jei paskolos finansuojamos kapitalo rinkos emisija, data, kurią marža pradedama taikyti, yra data, kurią nustatoma ilgalaikė norma, paprastai – obligacijų emisijos data. Jei keli mokėjimai vykdomi pagal tą pačią obligaciją, o marža yra vienoda, pranešama tik apie mokėjimą už pirmąjį orlaivį.

e) Kintamųjų palūkanų normų sandoriui taikoma trijų mėnesių LIBOR lyginamoji marža, nustatoma tuo metu, kai patvirtinamas galutinis įsipareigojimas.

f) Sandoriams su fiksuotosiomis palūkanų normomis taikytina lyginamoji marža nustatoma pakeičiant trijų mėnesių LIBOR lyginamąją maržą lygiaverčiais skirtumais pagal taikytinas fiksuotąsias palūkanų normas, kaip nustatyta šio priedėlio 2 straipsnyje, tą dieną, kai patvirtinamas galutinis įsipareigojimas, ir ta marža galioja nuo tos dienos.

g) Dalyvės stebi lyginamąją maržą ir bet kurios iš dalyvių prašymu peržiūri jos nustatymo tvarką.

*IV priedėlis*

**Pranešimų forma**

a) ***Pagrindinė informacija***

1. Pranešančioji šalis
2. Pranešimo data
3. Pranešančiosios institucijos (įstaigos) pavadinimas
4. Identifikavimo numeris

b) ***Informacija apie pirkėją (paskolos gavėją, garantą)***

5. Pirkėjo pavadinimas ir šalis
6. Paskolos gavėjo pavadinimas ir šalis
7. Garanto pavadinimas ir šalis
8. Pirkėjo (paskolos gavėjo, garanto) statusas, pvz., valstybinis, privatus bankas, kitas privatus subjektas
9. Pirkėjo (paskolos gavėjo, garanto) rizikos kategorija

c) ***Finansinės sąlygos***

10. Kokia forma teikiama oficiali parama, pvz., grynasis draudimas, oficiali finansavimo parama
11. Jei teikiama oficiali finansavimo parama, ar tai tiesioginis kreditas (refinansavimas, palūkanų normų subsidijos)
12. Remiamo sandorio aprašymas, įskaitant gamintoją, orlaivio modelį ir orlaivio numerį; nuoroda, ar sandoris priskiriamas šio Susitarimo 39 straipsnio a arba b dalyse nustatytoms pereinamojo laikotarpio priemonėms
13. Galutinio įsipareigojimo data
14. Kredito valiuta
15. Kredito suma pagal toliau nurodytą skalę milijonais JAV dolerių:

| Kategorija | Kredito suma |
|---|---|
| I | 0–200 |
| II | 200–400 |
| III | 400–600 |
| IV | 600–900 |
| V | 900–1 200 |
| VI | 1 200–1 500 |
| VII | 1 500–2 000 (*) |

(*) Jei viršijama 2 000 mln. JAV dolerių riba, sumą nurodyti 300 mln. JAV dolerių kartotiniais.

16. Oficialios paramos procentinė dalis
17. Grąžinimo laikotarpis
18. Grąžinimo modelis ir periodiškumas, prireikus įskaitant vidutinę svertinę trukmę
19. Laikotarpis nuo kredito pradžios iki pirmosios pagrindinės sumos grąžinimo įmokos

20. Palūkanų normos:

— taikoma minimali palūkanų norma,

— taikoma lyginamoji marža.

21. Iš viso priemokų, taikomų kaip:

— mokėjimo pradžios mokesčiai (kredito sumos procentas) arba

— skirtumai (metiniai baziniai punktai virš taikomos palūkanų normos),

— kaip tinkama, atskirai nurodykite 15 % papildomą mokestį, taikomą pagal II priedėlio 20 straipsnio b dalį.

22. Tiesioginio kredito (finansavimo) atveju mokesčiai taikomi taip:

— susitarimo (struktūrizavimo) mokestis,

— įsipareigojimo (turimų priemokų) mokestis,

— administravimo mokestis.

23. Turimų priemokų laikotarpis

24. Grynojo draudimo atveju turimų priemokų mokestis

25. Sandorio struktūrizavimo sąlygos: rizikos mažinimo priemonės (taikomas priemokų papildomas mokestis)

26. Kaip tinkama, nuoroda apie Keiptauno konvencijos poveikį taikomai priemokų normai

*V priedėlis*

**Apibrėžtys**

**Visų sąnaudų atitiktis**: tiesioginio kredito priemokų normų, palūkanų normų sąnaudų ir mokesčių dabartinė vertė kaip tiesioginio kredito sumos procentinė dalis yra lygi grynojo draudimo priemokų normų, palūkanų normų sąnaudų ir mokesčių sumos grynajai vertei kaip kredito su grynuoju draudimu sumos procentinei daliai.

**Turtu užtikrintas**: II priedėlio 19 straipsnio a dalies sąlygas tenkinantis sandoris.

**Pirkėjas (paskolos gavėjas)**: priskiriami (bet jais neapsiribojama) komerciniai subjektai, kaip antai oro transporto bendrovės ir nuomotojai, taip pat valstybiniai subjektai (jei kitas subjektas, pirminis sandorio grąžinimo šaltinis).

**Pirkėjo pateikta įranga**: pirkėjo pateikta ir orlaivyje per gamybos (atnaujinimo) etapą pritaikyta įranga pristatymo dieną ar anksčiau, kaip matyti iš gamintojo pardavimą patvirtinančio dokumento.

**Keiptauno konvencija**: Keiptauno konvencija dėl tarptautinių interesų, susijusių su mobiliąja įranga, ir Konvencijos protokolas dėl specialių klausimų, susijusių su orlaivių įranga.

**Įsipareigojimas**: bet kurios formos pareiškimas, kuriuo pranešamas noras ar ketinimas teikti oficialią paramą pagalbą gaunančiai šaliai, pirkėjui, paskolos gavėjui, eksportuotojui ar finansų įstaigai, įskaitant (bet jais neapsiribojant) raštus dėl tinkamumo, raštus dėl rinkodaros.

**Bendroji linija**: dalyvių susitarimas dėl konkrečių oficialios paramos finansinių sąlygų konkrečiame sandoryje ar konkrečiomis aplinkybėmis. Tokia bendroji linija turi pirmumą susijusių šio Sektorių susitarimo nuostatų atžvilgiu tik bendrojoje linijoje nurodyto sandorio ar konkrečių aplinkybių atveju.

**Sąlyginis draudimas**: oficiali parama, kai neišmokėjimo dėl apibrėžtos rizikos atveju pagalbos gavėjui po apibrėžto laukimo laikotarpio suteikiama kompensacija; laukimo laikotarpiu pagalbos gavėjas neturi teisės gauti dalyvės mokėjimo. Mokėjimas pagal sąlyginį draudimą priklauso nuo pagrindinių dokumentų ir pagrindinio sandorio galiojimo ir išimčių.

**Techninis pertvarkymas**: didelis orlaivio tipo konstrukcijos pakeitimas, pertvarkant jį į kito tipo orlaivį (įskaitant keleivinių orlaivių techninį pertvarkymą į orlaivius gaisrams gesinti, krovininius orlaivius, paieškos ir gelbėjimo orlaivius, žvalgymo orlaivius ar verslo reikmėms naudojamus lėktuvus), patvirtinamas atsakingos civilinės aviacijos administracijos.

**Šalių rizikos kategorijos**: EBPO svetainėje skelbiamos Susitarimo dėl oficialiai remiamų eksporto kreditų dalyvių šalių esamos rizikos kategorijos.

**Kredito reitingų agentūra**: viena iš tarptautiniu mastu pripažintų reitingų agentūrų ar kita dalyvėms priimtina reitingų agentūra.

**Variklių dalių komplektai**: dalių, diegiant technologijas skirtų gerinti patikimumą, patvarumą ir variklio veiklą jo neišmontuojant, komplektas.

**Eksporto kreditas**: draudimas, garantija arba finansavimo susitarimas, kuriuo eksportuojamų prekių ir (arba) paslaugų užsienio pirkėjui sudaromos galimybės tam tikram terminui atidėti mokėjimą; eksporto kreditu gali būti eksportuotojo išplėstas tiekėjo kreditas arba pirkėjo kreditas, kai eksportuotojo bankas arba kita finansų įstaiga skolina pirkėjui (ar jo bankui).

**Galutinis įsipareigojimas**: galutinis įsipareigojimas įsigalioja, kai dalyvė dvišaliu susitarimu arba vienašaliu veiksmu įsipareigoja laikytis tikslių ir visapusiškų finansinių sąlygų.

**Griežta sutartis**: susitarimas tarp gamintojo ir asmens, kuris orlaivį ar variklį priima kaip pirkėjas arba, pardavimo ir atgalinės finansinės nuomos priemonės atveju, kaip nuomininkas ne mažesniam kaip penkerių metų nuomos laikotarpiui, kuriame nustatomas saistantis įsipareigojimas (išskyrus susijusius su pasirinkimo sandoriais be iš anksto nustatytos kainos), kai dėl nevykdymo numatomi baudžiamieji padariniai.

**Suinteresuotoji dalyvė**: dalyvė, kuri i) teikia oficialią paramą visiškai arba iš dalies jos teritorijoje pagamintam orlaivio korpusui ar orlaivio varikliams, ii) turi galiojančių komercinių interesų ar patirties su susijusiu pirkėju (paskolos gavėju), arba iii) gamintojas (eksportuotojas) jos paprašė susijusiam pirkėjui (paskolos gavėjui) teikti oficialią paramą.

**Palūkanų normų subsidijos**: gali būti taikomos Vyriausybės ar Vyriausybei atstovaujančios ar jos vardu veikiančios institucijos ir bankų ar kitų finansų įstaigų susitarimo forma, kai leidžiama finansuoti eksportą taikant susijusią minimalią fiksuotųjų palūkanų normą atitinkančias ar jas viršijančias fiksuotąsias palūkanų normas.

**Dideli pakeitimai (atnaujinimas)**: keleivinio ar krovininio orlaivio pertvarkymo ar atnaujinimo darbai.

**Grynoji kaina**: gaminio, kuriam gamintojas ar tiekėjas išrašo sąskaitą faktūrą, kaina, atsižvelgus į visas kainų nuolaidas ir kitus grynųjų pinigų kreditus, išskaičius visus kitus kreditus ir visų rūšių nuolaidas, susijusias su gaminiu ar jam tinkamai taikytinas, kaip nurodyta kiekvieno orlaivių ir variklių gamintojo saistančiame pareiškime (variklių gamintojo pareiškimas būtinas tik kai jis susijęs pagal pirkimo sutarties formą) ar paslaugos pardavėjo saistančiame pareiškime, priklausomai nuo atvejo, kuris pagrįstas dokumentais, būtinais oficialios paramos teikėjui grynajai kainai patvirtinti. Į grynąją kainą neįtraukiami jokie importo muitai ir mokesčiai (pvz., PVM).

**Naujas orlaivis**: žr. šio Sektorių susitarimo 8 straipsnio a dalį.

**Turtu neužtikrintas**: II priedėlio 19 straipsnio a dalies sąlygų netenkinantis sandoris.

**Nevalstybinis sandoris**: II priedėlio 57 straipsnio b dalies aprašymo neatitinkantis sandoris.

**Turimų priemokų laikotarpis**: remiantis II priedėlio 37 straipsnio b dalimi, laikotarpis (-iai), per kurį (-iuos) taikoma sandoriui pasiūlyta priemokų norma ir susijusios privalomos rizikos mažinimo priemonės; šis laikotarpis neviršija 18 mėnesių nuo nustatymo datos iki galutinio išmokėjimo.

**Priemokos normos perskaičiavimo modelis**: modelis, dėl kurio susitaria dalyvės ir jį naudoja pagal šį Sektorių susitarimą laikotarpio pradžioje mokamiems priemokų mokesčiams perskaičiuoti į skirtumus ir atvirkščiai, kai naudojama 4,6 % palūkanų norma ir diskonto norma; dalyvės šią normą reguliariai peržiūri.

**Išankstinis pranešimas**: pranešimas ne vėliau kaip likus dešimt kalendorinių dienų iki įsipareigojimo prisiėmimo, naudojant IV priedėlyje nustatytą pranešimų formą.

**Grynasis draudimas**: oficiali parama, kurią teikia Vyriausybė ar kuri teikiama Vyriausybės vardu, eksporto kredito garantijos ar tik draudimo forma, kuriems netaikoma oficiali finansavimo parama.

**Grąžinimo laikotarpis**: laikotarpis nuo kredito pradžios iki sutartinės pagrindinės sumos paskutinio grąžinimo dienos.

**Valstybinis sandoris**: II priedėlio 57 straipsnio b dalies aprašymą atitinkantis sandoris.

**Kredito pradžia**: kai parduodamas orlaivis, įskaitant sraigtasparnius, atsarginius variklius ir dalis, kredito pradžia vėliausiai yra ta diena, kai pirkėjas fiziškai pradeda valdyti prekes arba tai yra vidutinė svertinė diena, kai pirkėjas fiziškai pradeda valdyti prekes. Teikiant paslaugas, kredito pradžia vėliausiai yra ta diena, kai sąskaitos faktūros pateikiamos klientui arba kai klientas priima paslaugas.

**Apsikeitimo sandorių palūkanų norma**: pusės metų normai lygi fiksuotoji palūkanų norma skolai su kintamąja palūkanų norma apkeisti į skolą su fiksuotosiomis palūkanų normomis (pasiūlymo pusė), kurią bet kuris nepriklausomas rinkos indekso nustatytojas, kaip antai „Telerate“, „Bloomberg“, „Reuters“ ar pan., skelbia 11 val. Niujorko laiku, dvi darbo dienos iki paskolos mokėjimo dienos.

**Svertinė vidutinė trukmė**: laikotarpis, reikalingas grąžinti pusei pagrindinės kredito sumos; ji nustatoma apskaičiuojant visą trukmę (metais) nuo kredito pradžios iki visų pagrindinės sumos grąžinimo įmokų pagal kiekvieną grąžinimo dieną sumokėtos pagrindinės sumos dalį.

*IV PRIEDAS*

**SEKTORIŲ SUSITARIMAS DĖL EKSPORTO KREDITŲ ATSINAUJINANTIESIEMS ENERGIJOS IŠTEKLIAMS, KLIMATO KAITOS ŠVELNINIMUI IR PRISITAIKYMUI PRIE JOS, IR VANDENS PROJEKTAMS**

Šiuo Sektorių susitarimu siekiama sudaryti tinkamas finansines sąlygas tam tikrų sektorių projektams, kurie ir pagal tarptautines iniciatyvas įvardyti kaip labai padedantys švelninti klimato kaitą, įskaitant atsinaujinančiųjų energijos išteklių, šiltnamio efektą sukeliančių dujų mažinimo ir didelio energijos vartojimo efektyvumo, prisitaikymo prie klimato kaitos, taip pat vandens projektus. Šio Sektorių susitarimo dalyvės susitaria, kad Sektorių susitarimo, kuriuo papildomas Susitarimas, finansinės sąlygos būtų taikomos laikantis Susitarimo tikslo.

I SKYRIUS

**SEKTORIŲ SUSITARIMO TAIKYMO SRITIS**

1. TAIKYMO SRITIS, KURIAI PRISKIRIAMI ATSINAUJINANČIŲJŲ ENERGIJOS IŠTEKLIŲ SEKTORIŲ PROJEKTAI, TINKAMI PAGAL I PRIEDĖLĮ

a) Šiame Sektorių susitarime nustatomos finansinės sąlygos, taikomos oficialiai remiamiems eksporto kreditams, susijusiems su sutartimis tam tikruose tinkamuose sektoriuose, išvardytuose šio Sektorių susitarimo I priedėlyje, kurie skiriami:

1) atsinaujinančiųjų energijos išteklių elektrinių ar jų dalių, t. y. visų komponentų, įrenginių, medžiagų ir paslaugų, įskaitant darbuotojų mokymą, kurie tiesiogiai būtini statant ir perduodant eksploatuoti tokias elektrines, eksportui;

2) veikiančių atsinaujinančiųjų energijos išteklių elektrinių modernizavimui, jei tų elektrinių veikla gali būti pratęsta bent grąžinimo laikotarpiui. Jei projektas šio kriterijaus neatitinka, taikomos Susitarimo nuostatos.

b) Šis Sektorių susitarimas netaikomas objektams, kurie nėra elektrinės teritorijoje ir už kuriuos paprastai atsakingas pirkėjas, visų pirma vandens tiekimui, kuris nėra tiesiogiai susijęs su elektrine, sąnaudoms, susijusioms su žemės užstatymu, keliais, statybininkų miesteliais, elektros linijomis, skirstymo stotimi, taip pat sąnaudoms, patiriamoms pirkėjo šalyje dėl oficialaus patvirtinimo tvarkos (pvz., statybvietės ar statybos leidimo), išskyrus:

1) kai skirstymo stoties pirkėjas yra taip pat elektrinės pirkėjas, ir sutartis sudaroma dėl pirminės tos elektrinės skirstymo stoties, sąlygos pirminei skirstymo stočiai nėra palankesnės nei atsinaujinančiųjų energijos išteklių elektrinei, ir

2) kai sąlygos už atsinaujinančiųjų energijos išteklių elektrinės teritorijos ribų esančioms pastotėms, transformatoriams ir perdavimo linijoms, kurių minimali įtampos riba yra 60 kV, nėra palankesnės nei atsinaujinančiųjų energijos išteklių elektrinei.

2. TAIKYMO SRITIS, KURIAI PRISKIRIAMI KLIMATO KAITOS ŠVELNINIMO SEKTORIŲ PROJEKTAI, TINKAMI PAGAL II PRIEDĖLĮ

a) Šiame Sektorių susitarime nustatomos finansinės sąlygos, taikomos oficialiai remiamiems eksporto kreditams, susijusiems su sutartimis šio Sektorių susitarimo II priedėlyje nurodytuose sektoriuose. Šis sektorių sąrašas ir, kai tinkama, atitinkantys technologijų požiūriu neutralūs veiklos kriterijai, naudojami projekto tinkamumui apibrėžti, ilgainiui gali būti keičiami atsižvelgiant į šio Sektorių susitarimo 12 straipsnyje nustatytas peržiūros nuostatas.

b) Tokios sutartys susijusios su projektų ar jų dalių, t. y. visų komponentų, įrenginių, medžiagų ir paslaugų, įskaitant darbuotojų mokymą, kurie tiesiogiai būtini statant ir perduodant eksploatuoti pripažintą projektą, eksportu, jei:

1) projekto tikslas – anglies dioksido ($CO_2$) ar jo ekvivalento išmetimas turėtų sumažėti praktiškai iki nulio ir (arba) turėtų būti užtikrintas didelis energijos vartojimo efektyvumas;

2) projektas turėtų būti parengtas taip, kad atitiktų bent II priedėlyje nustatytus veiklos standartus, ir

3) nustatytos sąlygos išplečiamos tik sprendžiant konkrečius finansinius sunkumus, su kuriais susiduriama vykdant projektą, ir pagrindžiamos tik atskirais kiekvieno projekto finansiniais poreikiais ir konkrečiomis rinkos sąlygomis.

3. TAIKYMO SRITIS, KURIAI PRISKIRIAMI PRISITAIKYMO PRIE KLIMATO KAITOS PROJEKTAI, TINKAMI PAGAL III PRIEDĖLĮ

a) Šiame Sektorių susitarime nustatomos finansinės sąlygos, taikomos oficialiai remiamiems eksporto kreditams, susijusiems su šio Sektorių susitarimo III priedėlyje nustatytus kriterijus atitinkančių projektų sutartimis.

b) Tokios sutartys susijusios su projektų ar jų dalių, t. y. visų komponentų, įrenginių, medžiagų ir paslaugų, įskaitant darbuotojų mokymą, kurie tiesiogiai būtini vykdant ir perduodant eksploatuoti pripažintą projektą, eksportu, jei:

1) tenkinamos III priedėlyje nustatytos sąlygos;

2) nustatytos sąlygos išplečiamos tik sprendžiant konkrečius finansinius sunkumus, su kuriais susiduriama vykdant projektą, ir pagrindžiamos tik atskirais kiekvieno projekto finansiniais poreikiais ir konkrečiomis rinkos sąlygomis.

c) Šis Sektorių susitarimas taikomas esamų projektų modernizavimui, atsižvelgiant į prisitaikymo prie klimato kaitos aspektus, jei projekto trukmė gali būti pratęsta bent grąžinimo laikotarpiui. Jei projektas šio kriterijaus neatitinka, taikomos Susitarimo nuostatos.

4. TAIKYMO SRITIS, KURIAI PRISKIRIAMI VANDENS PROJEKTAI

Šiame Sektorių susitarime nustatomos finansinės sąlygos, taikomos oficialiai remiamiems eksporto kreditams, susijusiems su vandens tiekimo žmonėms ir nuotekų valymo įrenginių projektų ar jų dalių eksporto sutartimis:

a) geriamojo vandens tiekimo savivaldybėms, įskaitant namų ūkius ir mažas įmones, infrastruktūra, t. y. vandens valymas, kad būtų gautas geriamasis vanduo, ir vandens tiekimo tinklas (įskaitant hermetiškumo kontrolę);

b) nuotekų surinkimo ir valymo įrenginiai, t. y. buitinių ir pramoninių nuotekų ir kanalizacijos atliekų surinkimas, įskaitant su šia veikla tiesiogiai susijusį kartotinį vandens panaudojimą ir perdirbimą bei dumblo valymą;

c) tokių įrenginių modernizavimas, jei įrenginių veikla gali būti pratęsta bent grąžinimo laikotarpiui. Jei projektas šio kriterijaus neatitinka, taikomos Susitarimo nuostatos.

II SKYRIUS

**EKSPORTO KREDITŲ NUOSTATOS**

5. ILGIAUSIAS GRĄŽINIMO LAIKOTARPIS

a) Oficialiai remiamų eksporto kreditų, susijusių su I priedėlyje išvardytų sektorių sutartimis ir skirtų šio Sektorių susitarimo 4 straipsnyje nurodytiems vandens projektams, grąžinimo laikotarpis yra ne ilgesnis kaip 18 metų.

b) Oficialiai remiamų eksporto kreditų, susijusių su II priedėlyje išvardytų projektų kategorijų sutartimis, kurių vertė ne mažesnė kaip 10 mln. SST, grąžinimo laikotarpis yra:

1) A kategorijos projektų sutartims: 18 metų;

2) B ir C kategorijų projektų sutartims: 15 metų.

c) Oficialiai remiamų eksporto kreditų, susijusių su II priedėlyje išvardytų projektų kategorijų sutartimis, kurių vertė mažesnė kaip 10 mln. SST, ilgiausias grąžinimo laikotarpis yra:

1) I kategorijos šalims, kaip apibrėžta Susitarimo 11 straipsnyje, grąžinimo laikotarpis yra ne ilgesnis kaip penkeri metai, suteikiant galimybę susitarti dėl iki aštuonerių su puse metų, jei laikomasi šio Sektorių susitarimo 10 straipsnyje nustatytos išankstinių pranešimų tvarkos;

2) II kategorijos šalims grąžinimo laikotarpis yra ne ilgesnis kaip dešimt metų;

3) neatsižvelgiant į 1 ir 2 punktus, nebranduolinei elektrinei, kaip apibrėžta Susitarimo 13 straipsnyje, taikomas ne ilgesnis kaip 12 metų grąžinimo laikotarpis;

d) oficialiai remiamų eksporto kreditų, susijusių su pagal III priedėlį remiamų projektų sutartimis, kurių vertė ne mažesnė kaip 10 mln. SST, grąžinimo laikotarpis yra ne ilgesnis kaip 15 metų.

6. PAGRINDINĖS SUMOS GRĄŽINIMAS IR PALŪKANŲ MOKĖJIMAS

a) Dalyvės taiko 1 arba 2 punkte aprašytą pagrindinės sumos grąžinimo ir palūkanų mokėjimo modelį:

1) pagrindinė kredito suma grąžinama lygiomis dalimis;

2) pagrindinė kredito suma grąžinama ir palūkanos mokamos kartu lygiomis dalimis.

b) Pagrindinė eksporto kredito suma grąžinama ir palūkanos mokamos ne rečiau kaip kas šešis mėnesius, pirmąją pagrindinės sumos ir palūkanų įmoką sumokant ne vėliau kaip po šešių mėnesių nuo kredito pradžios.

c) Išskirtinėmis ir tinkamai pagrįstomis sąlygomis oficiali parama gali būti teikiama kitomis nei a ir b dalyse nustatytomis sąlygomis. Tokios paramos teikimas grindžiamas tuo, kad skolininkas laiku negauna lėšų ir negali laikytis kredito grąžinimo lygiomis dalimis kas šešis mėnesius grafiko, ir atitinka šiuos kriterijus:

1) viena ar kelios pagrindinės sumos grąžinimo įmokos per šešis mėnesius neviršija 25 % pagrindinės kredito sumos;

2) pagrindinė kredito suma grąžinama ne rečiau kaip kas 12 mėnesių. Pirmoji pagrindinės sumos grąžinimo įmoka sumokama ne vėliau kaip po 18 mėnesių nuo kredito pradžios, o praėjus tokiam laikotarpiui grąžinama ne mažiau kaip 2 % pagrindinės kredito sumos;

3) palūkanos mokamos ne rečiau kaip kas 12 mėnesių, pirmąją įmoką sumokant ne vėliau kaip po šešių mėnesių nuo kredito pradžios;

4) vidutinė grąžinimo laikotarpio svertinė trukmė yra ne didesnė kaip 60 % ilgiausio pradinio termino.

d) Nuo kredito pradžios mokėtinos palūkanos nekapitalizuojamos.

7. MINIMALIOS PALŪKANŲ NORMOS

Dalyvės, teikiančios oficialią finansavimo paramą paskolų su fiksuotosiomis palūkanų normomis forma, taiko šias minimalias palūkanų normas:

| Grąžinimo laikotarpis (metai) | Standartinės minimalios palūkanų normos | | Minimalios palūkanų normos ilgalaikių statybų projektams, t. y.<br>— naujų didelių hidroelektrinių projektams,<br>— II priedėlio A kategorijos projektams,<br>— III priedėlio prisitaikymo prie klimato kaitos projektams. | |
|---|---|---|---|---|
| | Vyriausybės obligacijos (metai) | Marža (baziniai punktai) | Vyriausybės obligacijos (metai) | Marža (baziniai punktai) |
| < 11 | Atitinkama CIRR pagal Susitarimo 20 straipsnį | | | |
| 11–12 | 7 | 100 | 7 | 100 |
| 13 | 7 | 120 | 8 | 120 |

| Grąžinimo laikotarpis (metai) | Standartinės minimalios palūkanų normos | | Minimalios palūkanų normos ilgalaikių statybų projektams, t. y.<br>— naujų didelių hidroelektrinių projektams,<br>— II priedėlio A kategorijos projektams,<br>— III priedėlio prisitaikymo prie klimato kaitos projektams. | |
|---|---|---|---|---|
| | Vyriausybės obligacijos (metai) | Marža (baziniai punktai) | Vyriausybės obligacijos (metai) | Marža (baziniai punktai) |
| 14 | 8 | 120 | 9 | 120 |
| 15 | 8 | 120 | 9 | 120 |
| 16 | 9 | 120 | 10 | 125 |
| 17 | 9 | 120 | 10 | 130 |
| 18 | 10 | 120 | 10 | 130 |

8. TINKAMA VALIUTA

Oficialiai finansavimo paramai tinkamos valiutos yra visiškai konvertuojamos valiutos, kurių duomenis galima gauti šio Sektorių susitarimo 7 straipsnyje nurodytoms minimalioms palūkanų normoms apskaičiuoti ir Susitarimo 20 straipsnyje nurodytoms normoms apskaičiuoti, kai grąžinimo laikotarpis yra trumpesnis nei 11 metų.

9. VIETOS IŠLAIDOS

a) Oficialiai remiamų eksporto kreditų, susijusių su sutartimis, kurių vertė ne mažesnė kaip 10 mln. SST, oficiali parama vietos išlaidoms neviršija 30 % eksporto sutarties vertės.

b) Oficialiai remiamų eksporto kreditų, susijusių su sutartimis, kurių vertė mažesnė kaip 10 mln. SST:

1) šio Sektorių susitarimo I priedėlyje išvardytuose sektoriuose oficiali parama vietos išlaidoms neviršija 45 % eksporto sutarties vertės;

2) šio Sektorių susitarimo II priedėlyje išvardytuose sektoriuose ir šio Sektorių susitarimo 4 straipsnyje apibrėžtiems vandens projektams oficiali parama vietos išlaidoms neviršija 30 % eksporto sutarties vertės.

c) Jei oficiali parama vietos išlaidoms viršija 15 % eksporto sutarties vertės, ši parama teikiama pagal šio Sektorių susitarimo 10 straipsnį gavus išankstinį pranešimą, kuriame nurodytas remiamų vietos išlaidų pobūdis.

III SKYRIUS

**TVARKA**

10. IŠANKSTINIS PRANEŠIMAS

a) Dalyvė, ketinanti teikti paramą pagal šio Sektorių susitarimo nuostatas, ne vėliau kaip likus dešimt kalendorinių dienų iki įsipareigojimo prisiėmimo pateikia išankstinį pranešimą pagal:

1) Susitarimo 48 straipsnį, jei parama teikiama pagal šio Sektorių susitarimo 1, 2 ar 4 straipsnius;

2) Susitarimo 47 straipsnį, jei parama teikiama pagal šio Sektorių susitarimo 3 straipsnį.

b) Dėl projektų, kurie priskirti šio Sektorių susitarimo II priedėlyje išvardytoms projektų kategorijoms, tokiuose pranešimuose projektas išsamiai aprašomas, kad būtų įrodyta, jog jis atitinka šio Sektorių susitarimo 2 straipsnio b dalyje nustatytus paramos kriterijus.

c) Dėl projektų, remiamų pagal šio Sektorių susitarimo III priedėlį, tokiuose pranešimuose:

1) projektas išsamiai aprašomas, kad būtų įrodyta, jog jis atitinka šio Sektorių susitarimo 3 straipsnio b dalyje nustatytus paramos kriterijus, ir

2) nurodoma, kaip susipažinti su nepriklausomos trečiosios šalies vertinimu, būtinu pagal III priedėlį, rezultatais.

d) Neatsižvelgiant į 1 dalies a punktą, jei pranešančioji dalyvė ketina teikti paramą nustatydama ilgesnį nei 15 metų grąžinimo laikotarpį ir (arba) pagal šio Sektorių susitarimo 6 straipsnio c dalį, ji pagal Susitarimo 47 straipsnį pateikia išankstinį pranešimą ne vėliau kaip likus dešimt kalendorinių dienų iki įsipareigojimo prisiėmimo.

e) Pasibaigus aptarimui, dalyvė praneša visoms kitoms dalyvėms savo galutinį sprendimą, kad sudarytų sąlygas įvertinti sukauptą patirtį.

IV SKYRIUS

**PERŽIŪRA IR STEBĖSENA**

11. NUMATOMI DARBAI

Dalyvės sutinka išnagrinėti šiuos klausimus:

a) pagal terminą koreguojamos rizikos priemokos;

b) mažataršių (didelio energijos vartojimo efektyvumo) iškastinio kuro elektrinių sąlygos, įskaitant pasirengimo anglies dioksido surinkimui ir saugojimui apibrėžtis;

c) pastatai, kuriuos eksploatuojant galutinis suvartojamos energijos kiekis lygus nuliui;

d) kuro elementų projektai.

12. PERŽIŪRA IR STEBĖSENA

a) Sekretoriatas kasmet praneša apie šio Sektorių susitarimo įgyvendinimą.

b) Dalyvės periodiškai, bet ne vėliau kaip iki 2017 m. pabaigos, peržiūri šio Sektorių susitarimo taikymo sritį ir kitas nuostatas.

c) Šio Sektorių susitarimo II priedėlis peržiūrimas reguliariai, taip pat dalyvei paprašius, kad būtų nustatyta, ar reikia tą priedėlį papildyti nauja projektų kategorija ir (arba) rūšimi, arba jas išbraukti, ar reikia pakeisti tame priedėlyje nustatytus ribinius dydžius. Prie pasiūlymų įtraukti naują projektų kategoriją ir (arba) rūšį pateikiama informacija apie tai, kaip tokios kategorijos (rūšies) projektai atitiktų šio Sektorių susitarimo 2 straipsnio b dalyje nustatytus kriterijus ir jo IV priedėlyje nustatytą metodiką.

d) Dalyvės atlieka šio Sektorių susitarimo III priedėlyje nurodytą peržiūrą ne vėliau kaip 2018 m. birželio 30 d., kad įvertintų tarptautines iniciatyvas, susijusias su prisitaikymu prie klimato kaitos, rinkos sąlygomis ir patirtimi, sukaupta teikiant pranešimus, kad būtų galima nustatyti, ar reikėtų toliau taikyti apibrėžtis, projektų kriterijus ir sąlygas, ar juos reikia iš dalies keisti.

e) Po 2018 m. gruodžio 31 d. su III priedėliu susijusios sąlygos nebetaikomos, nebent dalyvės susitartų kitaip.

*I priedėlis*

**Atsinaujinančiųjų energijos išteklių sektoriai**

Toliau išvardyti atsinaujinančiųjų energijos išteklių sektoriai laikomi tinkamais taikyti šiame Sektorių susitarime nustatytas finansines sąlygas, jei jų poveikis įvertinamas pagal 2012 m. Rekomendaciją dėl bendrųjų oficialiai remiamų eksporto kreditų ir aplinkos principų bei socialinio išsamaus patikrinimo [1] (kurią vėliau iš dalies pakeitė EBPO eksporto kreditų ir kreditų garantijų darbo grupės (ECG) narės ir patvirtino EBPO Taryba):

a) vėjo energija [2];

b) geoterminė energija;

c) potvynių ir potvynių bangų energija;

d) bangų energija;

e) osmosinė energija;

f) saulės fotovoltų energija;

g) saulės terminė energija;

h) vandenynų terminė energija;

i) bioenergija: visos tausios sąvartynų dujos, kanalizacijos atliekų valymo įrenginių dujos ir biodujų energijos ar iš biomasės gauto kuro energijos įrenginiai. Biomasė – biologiškai skaidoma produktų, atliekų ir žemės ūkio (įskaitant augalines ir gyvūnines medžiagas), miškininkystės ir susijusių sektorių atliekų dalis, taip pat biologiškai skaidoma pramoninių ir buitinių atliekų dalis;

j) hidroenergija;

k) energijos vartojimo efektyvumas atsinaujinančiųjų energijos išteklių projektuose.

---

[1] Įtraukite į analizę bet kokius precedentus ar sprendimus, susijusius su kreditorių teisių, įskaitant ECA, pripažinimu, jei tinkama.
[2] Susitariama, kad 2012 m. rekomendacija vienodai taikoma projektams, kurie nelaikomi tinkamais taikyti šias finansines sąlygas.

*II priedėlis*

**Klimato kaitos švelninimo sektoriai**

| PROJEKTO KATEGORIJA | APIBRĖŽTIS | PAGRINDIMAS | TAIKOMI STANDARTAI | GRĄŽINIMO LAIKOTARPIS |
|---|---|---|---|---|
| **A KATEGORIJOS PROJEKTAI: SURINKIMAS IR SAUGOJIMAS** | | | | |
| **1 RŪŠIS.**<br><br>**Iškastinio kuro elektrinės su veikiančia $CO_2$ surinkimo ir saugojimo (CCS) sistema** | Procesas, kai $CO_2$ atskiriamas nuo iškastinio kuro elektrinių išmetalų ir perkeliamas į saugojimo aikštelę nuolatiniam geologiniam saugojimui nekenkiant aplinkai. | Mažinti iškastinio kuro elektrinių sukeliamą taršą anglies dioksidu. | Taršos anglies dioksidu intensyvumas turi būti toks, kad į atmosferą būtų išleidžiama ne daugiau kaip 350 metrinių tonų $CO_2$/GWh [1],<br><br>ARBA<br><br>visiems projektams – surinkimo ir saugojimo norma, pagal kurią gamyklos anglies dioksido išmetalų kiekis būtų sumažintas 65 % ar daugiau,<br><br>ARBA<br><br>surinkimo norma turi būti ne mažesnė kaip 85 % $CO_2$, išmetamo įrenginių, kurie įtraukti į prašymą suteikti oficialiai remiamą eksporto kreditą. 85 % norma taikytina įprastomis veikimo sąlygomis. | 18 metų |
| **2 RŪŠIS.**<br><br>**CCS projektai** | Procesas, kai $CO_2$ atskiriamas nuo pramoninių ar energijos gamybos išteklių ir perkeliamas į saugojimo aikštelę nuolatiniam geologiniam saugojimui nekenkiant aplinkai. | Gerokai sumažinti anglies dioksido išmetalų kiekį iš esamų šaltinių. | Visiems projektams – surinkimo ir saugojimo norma, pagal kurią pramonės ir energijos gamybos anglies dioksido išmetalų kiekis būtų sumažintas 65 % ar daugiau,<br><br>ARBA<br><br>surinkimo norma turi būti ne mažesnė kaip 85 % $CO_2$, išmetamo įrenginių, kurie įtraukti į prašymą suteikti oficialiai remiamą eksporto kreditą. 85 % norma taikytina įprastomis veikimo sąlygomis. | 18 metų |
| **B KATEGORIJOS PROJEKTAI: IŠKASTINIO KURO PAKAITALAI** | | | | |
| **1 RŪŠIS.**<br><br>**Energija iš atliekų** | Įrenginys, skirtas energijai gaminti terminiu būdu (įskaitant dujinimą) apdorojant mišraus srauto kietąsias atliekas. | Mažinti iš įprastinių elektrinių išmetamų ŠESD kiekį ir mažinti ŠESD, kaip antai metano, paprastai išsiskiriančio iš atliekų, kiekį ateityje. | Jei naudojamas garų ciklas, boilerio (arba garų generatoriaus) energijos keitimo efektyvumas ne mažesnis kaip 75 %, remiantis apatiniu šilumingumu (LHV) [2].<br><br>Jei naudojamas dujinimas, dujinimo įrenginio efektyvumas ne mažesnis kaip 65 % LHV [3]. | 15 metų |

| PROJEKTO KATEGORIJA | APIBRĖŽTIS | PAGRINDIMAS | TAIKOMI STANDARTAI | GRĄŽINIMO LAIKOTARPIS |
|---|---|---|---|---|
| **2 RŪŠIS.**<br><br>**Hibridinės elektrinės** | Elektrinė, elektros energiją gaminanti tiek iš atsinaujinančiųjų energijos išteklių, tiek iš iškastinio kuro. | Kad elektrinė atitiktų paklausos reikalavimus, tiems laikotarpiams, kai iš atsinaujinančiųjų energijos išteklių gaminamos elektros nėra ar jos nepakanka, reikalingi iškastinio kuro ištekliai. Iškastinio kuro ištekliai leidžia hibridinėse elektrinėse naudoti atsinaujinančiosios energijos išteklius, taip žymiai sumažinant anglies dioksido išmetalų kiekį, palyginti su standartinėmis iškastinio kuro elektrinėmis. | 1 modelis.<br><br>Du atskiri gamybos šaltiniai: vienas atsinaujinančiosios energijos išteklius ir vienas iškastinio kuro išteklius.<br><br>Projektas parengiamas taip, kad ne mažiau kaip 50 % numatyto viso metinio energijos kiekio būtų pagaminta naudojant atsinaujinantįjį energijos išteklių.<br><br>2 modelis.<br><br>Vienas gamybos šaltinis, kai kartu naudojami atsinaujinantieji ištekliai ir iškastinis kuras. Projektas parengiamas taip, kad ne mažiau kaip 75 % naudingos energijos būtų gauta iš atsinaujinančiojo energijos ištekliaus. | 15 metų |
| **C KATEGORIJOS PROJEKTAS: ENERGIJOS VARTOJIMO EFEKTYVUMAS** | | | | |
| **1 RŪŠIS.**<br><br>**Bendros šilumos ir elektros energijos gamybos projektai** | Įvairių formų energijos (elektros, mechaninės ir šluminės) gamyba tuo pačiu metu vienoje integruotoje sistemoje.<br><br>BŠE elektrinėje gaminama elektros arba mechaninė energija ir šiluma komerciniam pramoninam ir (arba) gyventojų naudojimui. | Beveik du trečdaliai pirminės energijos, naudojamos elektros energijai gaminti įprastose šiluminėse elektrinėse, prarandami šilumos pavidalu. Todėl bendra šilumos ir elektros energijos (BŠE) gamyba gali veiksmingai padėti mažinti ŠESD. BŠE galima gaminti visais šilumą gaminančiais įrenginiais ir naudojant visų rūšių kurą (įskaitant biomasę ir saulės šluminę energiją) nuo kelių kW galingumo elektrinėse iki 1 000 MW garų kondensacinėse elektrinėse ([4]). | Bendras vartojimo efektyvumas – bent 75 %, remiantis apatiniu šilumingumu (LHV) ([5]). | 15 metų |
| **2 RŪŠIS.**<br><br>**Centralizuotas šildymas ir (arba) vėsinimas** | Tinklas, kuriame šilumos energija perduodama (paskirstoma) iš energijos gamybos įrenginių galutiniam panaudojimui. | Gerinti rajonų šildymo efektyvumą tiesiant vamzdynų tinklus garui ir (arba) karštam vandeniui, kurių šluminis efektyvumas būtų didelis, tiek mažinant vamzdynų ir konverterių nuostolius, tiek daugiau naudojant iš atliekų pagaminamą šilumą. | Centralizuoto vamzdyno šilumos laidumas mažesnis nei 80 % atitinkamo šilumos laidumo, nustatyto Europos standartu EN 253:2009 (*patikslinti, kai standartas bus atnaujintas*). | 15 metų |

| PROJEKTO KATEGORIJA | APIBRĖŽTIS | PAGRINDIMAS | TAIKOMI STANDARTAI | GRĄŽINIMO LAIKOTARPIS |
|---|---|---|---|---|
| | | Centralizuotas vėsinimas yra integracinė technologija, kurią naudojant galima labai sumažinti anglies dioksido išmetalų kiekį ir oro taršą apskritai bei padidinti energijos tiekimo saugumą, pvz., pakeičiant pavienius oro kondicionierius. | | |
| **3 RŪŠIS.**<br><br>**Pažangieji elektros energijos tinklai** | Integruoti, technologiškai pažangūs elektros energijos tinklai, kuriems būdingi patobulinti dinaminiai pajėgumai stebėti ir kontroliuoti visų jų sudedamųjų techninių dalių sąnaudas ir produkciją (pvz., susijusių su elektros energijos gamyba, tinklų valdymo sprendimais, aukštos įtampos nuolatinės srovės(AĮNS) keitikliais ir sistemomis, lanksčiosiomis kintamosios srovės perdavimo sistemomis (FACTS), specialiosiomis energijos sistemomis (SPS), perdavimu, paskirstymu, saugojimu, pažangiųjų tinklų galios valdymo elektroniniais įtaisais, vartojimo mažinimu, matavimu, paskirstytaisiais energijos ištekliais).<br><br>IRT pagal tarptautiniu mastu sutartus pramonės standartus, pvz., NIST, SGIP ir ETSI, CEN, Cenelec. | Siekiant sudaryti sąlygas tinklų, perdavimo ir paskirstymo sistemų operatoriams, tinklų naudotojams, saugojimo įrenginių savininkams, matavimo operatoriams, programinės įrangos ir paslaugų teikėjams ar elektros energijos biržų platformų operatoriams kurti ekonomiškas, aplinką tausojančias, subalansuotas ir tvarias elektros energijos sistemas su mažesniais energijos perdavimo nuostoliais ir užtikrinti optimalaus lygio tiekimo kokybę, saugą, tinklų stabilumą, patikimumą, atsinaujinantį energijos kaupimą ir ekonominį veiksmingumą, remiant tiekimo sutartis, pagal kurias būtų daugiausia eksportuojamos pažangiausios ir inovatyvios technologijos bei paslaugos. | Laikomasi 1, 2 (a arba b) ir 3 standartų.<br><br>1. Į projekto bendrąsias sąnaudas įtraukiama bent 20 % reikalavimus atitinkančiam informacinių ir ryšių technologijų (IRT) naujovinimui.<br><br>2a. Numatyta, kad dėl projekto ar prietaikos iškastinio kuro $CO_2$ išmetalų kiekis sumažės bent 10 %, arba<br><br>2b. įrodoma, kad bus sudarytos sąlygos smarkiai sumažinti $CO_2$ išmetalų kiekį vienu iš šių būdu:<br><br>— dėl pažangiojo elektros energijos tinklo prietaikos ar projekto konkretaus elektros energijos tinklo patiriami energijos nuostoliai sumažės bent 5 %, arba<br><br>— vartotojų, aptarnaujamų pažangiojo elektros energijos tinklo prietaika arba vykdant pažangiojo elektros energijos tinklo projektą, bendras elektros energijos suvartojimas sumažės bent 5 %, arba<br><br>— trūkus atsinaujinančiosios energijos tiekimas, įskaitant iš žemesnės įtampos linijų, į tinklą, kuriame taikomos pažangiojo elektros energijos tinklo technologijos, papildomai padidės bent 10 % nuo bendro tiekiamos energijos kiekio. | 15 metų |

| PROJEKTO KATEGORIJA | APIBRĖŽTIS | PAGRINDIMAS | TAIKOMI STANDARTAI | GRĄŽINIMO LAIKOTARPIS |
|---|---|---|---|---|
| | | | 3. Prieš suteikiant leidimą nepriklausoma ir tinkamai kvalifikuota trečioji šalis atliks projekto peržiūrą ir parengs ataskaitą, kurioje aprašomi siūlomo pažangiojo elektros energijos tinklo prietaikos ar projekto bruožai ir patikrinama, ar projektas arba prietaika atitiks 1 ir 2 (a arba b) standartus. Jei projekte naudojamasi 2b standarto nuostatomis, ataskaitoje nurodoma, kiek, kaip numatoma, įgyvendinus projektą sumažės $CO_2$ išmetalų kiekis. Šia ataskaita pasidalijama su dalyvėmis prieš suteikiant bet kokį leidimą skirti finansinę paramą, o leidimas priklausys nuo to, ar ataskaitoje patvirtinama, kad siūlomas pažangiojo elektros energijos tinklo projektas ar prietaika atitiks 1 ir 2 (a arba b) standartus.<br><br>Atitiktis standartams bus vertinama lyginant numatomą išmetalų kiekį ar energijos suvartojimą tinklo aptarnaujamoje teritorijoje tuo atveju, jei siūlomos pažangiojo elektros energijos tinklo technologijos taikomos, ir išmetalų kiekį ar energijos suvartojimą toje pačioje teritorijoje jų netaikant.<br><br>Dalyvės minėtus standartus persvarstys ne vėliau kaip 2017 m. birželio 30 d., kad įvertintų pagal juos finansuojamus projektus ir, jei reikia, nuspręstų, ar apibrėžtis, pagrindimą ar projektų kriterijus reikėtų taikyti toliau ir (arba) ar juos reikėtų iš dalies keisti. | |

(1) Jei gamykla kūrenama gamtinėmis dujomis, tikimasi užtikrinti daug mažesnį taršos anglies dioksidu intensyvumą.
(2) Boilerio (arba garų generatoriaus) energijos keitimo efektyvumas = (grynoji garo atiduodama šiluma/kuro šilumingumas [LHV]) (× 100 %).
(3) Dujinimo įrenginio efektyvumas (dujų šilumingumas 1 kg kuro/1 kg kuro vidutinis grynasis šilumingumas (LHV)) (× 100 %).
(4) Tarpvyriausybinės klimato kaitos komisijos ketvirtoji vertinimo ataskaita. Klimato kaita 2007 m., http://www.ipcc.ch/publications_and_data/ar4/wg3/en/ch4s4-3-5.html.
(5) Bendras BŠE sistemos efektyvumas ($\eta_o$) – grynos naudingos energijos išeigos ($W_E$) ir grynos naudingos šiluminės išeigos ($\Sigma Q_{TH}$) suma, padalinta iš visų kuro sąnaudų ($Q_{FUEL}$), kaip nurodyta toliau:

$$\eta_o = \frac{W_E + \sum Q_{TH}}{Q_{FUEL}}$$

*III priedėlis*

**Prisitaikymo prie klimato kaitos projektų tinkamumo kriterijai**

Projektas laikomas tinkamu taikyti šiame Sektorių susitarime nustatytas finansines sąlygas, jei:

a) prisitaikymas prie klimato kaitos yra pagrindinis projekto tikslas ir tai aiškiai nurodyta ir paaiškinta projekto plane ir patvirtinamuosiuose dokumentuose, nurodant, kad prisitaikymas prie klimato kaitos – esminis projekto struktūros elementas;

b) projekto pasiūlyme nurodoma konkreti ir svarbi su klimato kaita susijusi rizika ir pažeidžiamumas, taip pat jų analizė ir kaip siūlomomis priemonėmis ar technologijomis šios problemos bus tiesiogiai sprendžiamos;

c) projektą įvertino nepriklausoma trečioji šalis ir tas vertinimas, atskirai ar kartu su projekto planu, yra paviešintas, pvz., paskelbtas nacionalinės valdžios institucijos interneto svetainėje. Vertinime įvertinama konkreti ir svarbi su klimato kaita susijusi rizika ir pažeidžiamumas, ir kaip projekte siūlomomis priemonėmis šios problemos bus tiesiogiai sprendžiamos;

d) projekto naudinga trukmė ilgesnė nei 15 metų.

*IV priedėlis*

**Metodika, taikoma nustatant sektorių, susijusių su šio Sektoriaus susitarimo 2 straipsniu, tinkamumą**

Dalyvės, siūlydamos į šio Sektorių susitarimo II priedėlį įtraukti naują projekto kategoriją ar rūšį, pateikia išsamų siūlomos projekto kategorijos ar rūšies aprašymą ir informaciją apie šių projektų atitiktį šio Sektorių susitarimo 2 straipsnio b dalyje nustatytiems kriterijams; nurodoma, be kita ko:

a) tiesioginio tos kategorijos ar rūšies projekto indėlio švelninant klimato kaitą vertinimas, įskaitant sektorių veiklos palyginimą, pagrįstą išmatuojamais duomenimis, susijusiais su anglies ar $CO_2$ ekvivalento išmetimu ir (arba) dideliu energijos vartojimo efektyvumu, taikant įprastinius ir naujesnius technologinius metodus; toks palyginimas visais atvejais turi būti pagrįstas kiekybiniais vienetais, kaip antai sumažėjęs išmetalų kiekis vienam pagamintam vienetui;

b) siūlomos kategorijos ar rūšies projekto techninių ir veiklos standartų aprašymas, įskaitant informaciją apie visus susijusius taikomus geriausius prieinamus gamybos būdus (GPGB); prireikus paaiškinama, kaip technologija gali pagerinti esamus GPGB;

c) siūlomos kategorijos ar rūšies projekto finansinių kliūčių aprašymas, įskaitant visus finansinius poreikius ir rinkos sąlygas, ir nurodant nuostatas pagal šį Sektorių susitarimą, pagal kurias, kaip tikimasi, tokius projektus būtų galima įgyvendinti.

*V priedėlis*

**Apibrėžtys**

**Tinklo aptarnaujama teritorija** – sinchronizuotų energijos tiekėjų ir vartotojų sistema, sujungta perdavimo ir skirstymo linijomis ir eksploatuojama vieno (ar kelių) valdymo centro (-ų).

**Geriausi prieinami gamybos būdai:** kaip nustatyta ES direktyvoje 96/61/EB (2 straipsnio 1 dalis), geriausi prieinami gamybos būdai yra veiksmingiausia ir pažangiausia veiklos ir jos vykdymo metodų plėtojimo pakopa, kuri rodo, ar tam tikras gamybos būdas praktiškai iš esmės gali būti pagrindu nustatant išmetamų teršalų ribines vertes, skirtas teršalų išmetimo prevencijai, o jei tai neįmanoma, – bendrai mažinti teršalų išmetimą ir jų poveikį visai aplinkai:

a) „gamybos būdas“ yra tiek naudojama technologija, tiek ir būdas, kuriuo įrenginys suprojektuotas, pastatytas, aptarnaujamas, eksploatuojamas ir uždaromas;

b) „prieinamas“ gamybos būdas yra gamybos būdas, išplėtotas tokiu mastu, kuris leidžia jį įgyvendinti atitinkamame pramonės sektoriuje, esant ekonomiškai ir techniškai tinkamoms sąlygoms, atsižvelgiant į kaštus ir pranašumą nepaisant to, ar tas gamybos būdas naudojamas arba kuriamas konkrečioje valstybėje narėje ar ne, jei tik jis yra prieinamas veiklos vykdytojui;

c) „geriausias“ yra veiksmingiausias, siekiant aukšto visos aplinkos apsaugos lygio.

**Šiltnamio efektą sukeliančios dujos:** šiltnamio efektą sukeliančioms dujoms priskiriamas anglies dioksidas, metanas, diazoto oksidas, hidrofluorangliavandeniliai, perfluorangliavandeniliai ir sieros heksafluoridas.

**Didelis hidroenergijos projektas:** atitinka Tarptautinio didelių užtvankų komiteto (ICOLD) apibrėžtį. ICOLD didelę užtvanką apibrėžia kaip 15 m nuo pamato ar aukštesnę užtvanką. 5–15 m aukščio užtvankos, kurių vandens saugyklos tūris yra daugiau kai 3 mln. $m^3$, taip pat laikomos didelėmis užtvankomis.

*V PRIEDAS*

**SEKTORIŲ SUSITARIMAS DĖL EKSPORTO KREDITŲ GELEŽINKELIŲ INFRASTRUKTŪRAI**

Šio Sektorių susitarimo dalyvės susitaria, kad Sektorių susitarimo, kuriuo papildomas Susitarimas, finansinės sąlygos būtų taikomos laikantis Susitarimo tikslo.

I SKYRIUS

**SEKTORIŲ SUSITARIMO TAIKYMO SRITIS**

1. TAIKYMO SRITIS

Šiame Sektorių susitarime nustatomos finansinės sąlygos, taikomos oficialiai remiamiems eksporto kreditams, susijusiems su geležinkelių infrastruktūros turto, būtino traukiniams eksploatuoti, įskaitant geležinkelių kontrolę (pvz., signalizavimo ir kitų geležinkelių IT), elektrifikavimą, bėgių kelius, riedmenis ir susijusius statybos darbus, sandoriais.

II SKYRIUS

**EKSPORTO KREDITŲ NUOSTATOS**

2. ILGIAUSIAS GRĄŽINIMO LAIKOTARPIS

a) Oficialiai remiamų eksporto kreditų, susijusių su sutartimis, kurioms taikomas šis Sektorių susitarimas, ilgiausias grąžinimo laikotarpis yra:

1) sutartims I kategorijos šalyse (kaip nustatyta Susitarimo 11 straipsnyje) – 12 metų;

2) sutartims II kategorijos šalyse (kaip nustatyta Susitarimo 11 straipsnyje) – 14 metų.

b) Kad būtų galima taikyti a dalyje nustatytas grąžinimo sąlygas, turi būti tenkinami šie reikalavimai:

1) sandoris susijęs su sutartimi, kurios bendra vertė didesnė nei 10 mln. SST, ir

2) grąžinimo sąlygos neviršija finansuojamo geležinkelio infrastruktūros turto naudojimo trukmės ir

3) sandoriams I kategorijos šalyse – sandoriui priskiriami (būdingi) šie elementai:

— sindikuotosios paskolos teikimas kartu su privačiomis finansų įstaigomis, kurioms neteikiama oficiali eksporto kreditų parama, kai:

i) dalyvė yra smulkioji partnerė, turinti *pari passu* statusą per visą paskolos laikotarpį, ir

ii) dalyvių teikiama oficiali eksporto kreditų parama sudaro mažiau nei 50 % sindikuotosios paskolos,

— oficialios paramos priemokų normos nemažina turimų privačios rinkos finansavimo galimybių ir yra proporcingos atitinkamoms palūkanoms, kurias nustato privačios sindikate dalyvaujančios finansų įstaigos.

c) Dalyvė gali prašyti netaikyti 3 dalies b punkte nustatytos sąlygos, pagal Susitarimo 58–63 straipsnių nuostatas pasinaudodama bendrąja linija. Tokiais atvejais bendrąją liniją siūlanti dalyvė siūlomoje bendrojoje linijoje arba kiekviename tolesniame sandoryje, apie kurį pranešama, išsamiai paaiškina paramą, taip pat nurodydama konkrečius kainodaros duomenis ir pagrįsdama poreikį netaikyti 3 dalies b punkto nuostatų.

3. PAGRINDINĖS SUMOS IR PALŪKANŲ GRĄŽINIMAS

Pagrindinė suma ir palūkanos grąžinamos pagal Susitarimo 14 straipsnį, išskyrus tuos atvejus, kai ilgiausia svertinė vidutinė grąžinimo trukmė pagal to straipsnio 4 dalies d punktą yra:

a) sandoriams I kategorijos šalyse – šešeri metai ir trys mėnesiai ir

b) sandoriams II kategorijos šalyse – septyneri metai ir trys mėnesiai.

4. MINIMALIOS FIKSUOTOSIOS PALŪKANŲ NORMOS

Dalyvės, teikiančios oficialią finansavimo paramą paskolų su fiksuotosiomis palūkanų normomis forma, taiko šias minimalias palūkanų normas:

a) grąžinimo laikotarpiui iki 12 metų imtinai – atitinkamas komercines palūkanų orientacines normas (CIRR), nustatytas pagal Susitarimo 20 straipsnį;

b) ilgesniam nei 12 metų grąžinimo laikotarpiui – atitinkamas komercines palūkanų orientacines normas (CIRR), nustatytas pagal Susitarimo 20 straipsnį, prie kurių (visoms valiutoms) pridedamas 20 bazinių punktų papildomas mokestis.

III SKYRIUS

**TVARKA**

5. IŠANKSTINIS PRANEŠIMAS

a) Dalyvė, ketinanti teikti paramą sandoriui I kategorijos šalyje, ne vėliau kaip likus dešimt kalendorinių dienų iki įsipareigojimo prisiėmimo pateikia išankstinį pranešimą pagal Susitarimo 47 straipsnį. Pranešime oficiali parama išsamiai paaiškinama, taip pat pateikiami konkretūs kainodaros duomenys.

b) Dalyvė ne vėliau kaip likus dešimt kalendorinių dienų iki įsipareigojimo prisiėmimo pateikia išankstinį pranešimą pagal Susitarimo 48 straipsnį, jei ji ketina teikti paramą:

1) sandoriui II kategorijos šalyje arba

2) sandoriui, remiamam pagal bendrąją liniją, nustatytą pagal šio Sektorių susitarimo 2 straipsnio c dalį. Toks išankstinis pranešimas gali būti pateikiamas kartu su bendrosios linijos pasiūlymu ir galioja ją patvirtinus.

6. BENDRŲJŲ LINIJŲ GALIOJIMAS

Neatsižvelgiant į Susitarimo 63 straipsnio a dalį, visos sutartos bendrosios linijos nustoja galioti 2018 m. gruodžio 31 d., nebent dalyvės sutartų toliau taikyti šį Sektorių susitarimą pagal šio Sektorių susitarimo 7 straipsnio d dalį.

IV SKYRIUS

**PERŽIŪRA IR STEBĖSENA**

7. PERŽIŪRA IR STEBĖSENA

a) Sekretoriatas kasmet praneša apie šio Sektorių susitarimo įgyvendinimą.

b) Po 2017 m. gruodžio 31 d. ir laikantis c dalies šio Sektorių susitarimo 2 straipsnio b dalies 3 punkto pirmos įtraukos ii papunktyje nustatytas mažesnės nei 50 % sindikuotosios paskolos reikalavimas pakeičiamas didžiausios 35 % sindikuotosios paskolos dalies reikalavimu, nebent dalyvės susitartų kitaip.

c) Dalyvės atlieka šio Sektorių susitarimo peržiūrą ne vėliau kaip 2017 m. birželio 30 d., kad įvertintų rinkos sąlygas ir kitus veiksnius ir nustatytų, ar reiktų toliau taikyti šias sąlygas, ar jas iš dalies keisti.

d) Po 2017 m. gruodžio 31 d. šio Sektorių susitarimo sąlygos nebetaikomos, nebent dalyvės susitartų kitaip.

*VI PRIEDAS*

**SEKTORIŲ SUSITARIMAS DĖL EKSPORTO KREDITŲ, SKIRTŲ ANGLIMIS KŪRENAMŲ ELEKTRINIŲ ELEKTROS GAMYBOS PROJEKTAMS**

Šio Sektorių susitarimo dalyvės susitaria, kad šio Sektorių susitarimo, kuriuo papildomas Susitarimas, finansinės sąlygos būtų taikomos laikantis Susitarimo tikslo.

I SKYRIUS

**SEKTORIŲ SUSITARIMO TAIKYMO SRITIS**

1. TAIKYMO SRITIS

a) Šiame Sektorių susitarime nustatomos finansinės sąlygos, taikomos oficialiai remiamiems eksporto kreditams, susijusiems su anglimis kūrenamų elektrinių elektros gamybos projektų sutartimis dėl:

1) naujų anglimis kūrenamų elektrinių ar jų dalių, skirtų tinklo ar pramonės reikmėms ir naudojamų elektrinėse be veikiančios $CO_2$ surinkimo ir saugojimo sistemos ar $CO_2$ surinkimo ir panaudojimo sistemos, t. y. visų komponentų, įrenginių, medžiagų ir paslaugų (įskaitant darbuotojų mokymą), kurie tiesiogiai būtini tokioms elektrinėms statyti ir perduoti eksploatuoti, eksporto. Jei esama elektrinė papildoma nauju anglimis kūrenamu elektros gamybos įrenginiu, tai laikoma nauja anglimis kūrenama elektrine;

2) esamų anglimis kūrenamų elektrinių modernizavimo ar įrangos tiekimo tokioms elektrinėms tinklo ar pramonės reikmėms.

b) Šis Sektorių susitarimas netaikomas objektams, kurie nėra anglimis kūrenamų elektrinių elektros gamybos projekto teritorijoje ir už kuriuos paprastai atsakingas pirkėjas, visų pirma vandens tiekimui, kuris nėra tiesiogiai susijęs su elektrine; sąnaudoms, susijusioms su žemės užstatymu, keliais, statybininkų miesteliais, elektros linijomis, skirstymo stotimi; taip pat sąnaudoms, patiriamoms pirkėjo šalyje dėl oficialaus patvirtinimo tvarkos (pvz., statybvietės ar statybos leidimo), išskyrus:

1) kai skirstymo stoties pirkėjas yra taip pat elektrinės pirkėjas ir sutartis sudaroma dėl pirminės tos elektrinės skirstymo stoties, sąlygos pirminei skirstymo stočiai nėra palankesnės nei anglimis kūrenamų elektrinių elektros gamybos projektui ir

2) kai sąlygos už anglimis kūrenamų elektrinių elektros gamybos projekto teritorijos ribų esančioms pastotėms, transformatoriams ir perdavimo linijoms, kurių minimali įtampos riba yra 100 kV, nėra palankesnės nei anglimis kūrenamų elektrinių elektros gamybos projektui.

c) Jei anglimis kūrenamų elektrinių elektros gamybos projektui taikomas Sektorių susitarimo dėl eksporto kreditų atsinaujinantiesiems energijos ištekliams, klimato kaitos švelninimui ir prisitaikymui prie jos, ir vandens projektams II priedėlis ir tas projektas atitinka šio priedėlio sąlygas, jam taikomos būtent tame Sektorių susitarime nustatytos finansinės sąlygos.

II SKYRIUS

**EKSPORTO KREDITŲ NUOSTATOS**

2. ILGIAUSIAS GRĄŽINIMO LAIKOTARPIS

a) Oficialiai remiamų eksporto kreditų prekėms ir paslaugoms, kurioms taikomos šio Sektorių susitarimo 1 straipsnio a dalies 1 punkto nuostatos, ilgiausias grąžinimo laikotarpis nustatytas toliau 1 lentelėje:

*1 lentelė*

**Ilgiausias grąžinimo laikotarpis**

| ELEKTRINĖS ELEKTROS ENERGIJO GAMYBOS ĮRENGINIO DYDIS (bendroji įrengtoji galia) | > 500 MW | ≥ 300–500 MW | < 300 MW |
|---|---|---|---|
| Ultrasuperkritinis (t. y. garo slėgis > 240 barų, o garo temperatūra ≥ 593 °C) ARBA<br>išmetalai – < 750 g $CO_2$/kWh | 12 metų ([1]) | 12 metų ([1]) | 12 metų ([1]) |

| ELEKTRINĖS ELEKTROS ENERGIJO GAMYBOS ĮRENGINIO DYDIS (bendroji įrengtoji galia) | > 500 MW | ≥ 300–500 MW | < 300 MW |
|---|---|---|---|
| Superkritinis (t. y. garo slėgis > 221 baras, o garo temperatūra > 550 °C) ARBA išmetalai nuo 750 iki 850 g $CO_2$/kWh | Netinkama | 10 metų ir tik šalyse, tinkamose gauti TPA finansavimą [1] [2] [3] | 10 metų ir tik šalyse, tinkamose gauti TPA finansavimą [1] [2] [3] |
| Subkritinis (t. y. garo slėgis < 221 baras) ARBA išmetalai – > 850 g $CO_2$/kWh | Netinkama | Netinkama | 10 metų ir tik šalyse, tinkamose gauti TPA finansavimą [1] [3] |

[1] Jei projektas tinkamas oficialiai paramai, jo finansavimo sandoriams, atitinkantiems tolesnę d dalį, grąžinimo laikotarpį galima pratęsti papildomais dvejais metais, laikantis VII priedo 2 straipsnio ilgiausio grąžinimo termino nuostatų.

[2] Siekiant padėti spręsti energijos nepritekliaus problemą, visose šalyse, kurių nacionalinis elektrifikacijos lygis tuo metu, kai gaunamas atitinkamas užpildytas eksporto kredito prašymas, ne didesnis kaip 90 % (remiantis naujausiais TEA „Pasaulio energetikos apžvalgos“ Prieigos prie elektros energijos duomenų bazės duomenimis) gali būti teikiama dešimties metų eksporto kreditų parama.

[3] Šalyse, netinkamose gauti TPA finansavimą, eksporto kreditų parama gali būti teikiama geografiškai atskirtoms vietovėms, kuriose 1) remiantis šio Sektoriaus susitarimo 4 straipsnio b dalies 1 punkte nurodyta alternatyvų analize nustatoma, kad mažiau anglies dioksido išskiriančios alternatyvos neperspektyvios ir 2) dėl fizinių (geografinių) ir esamo tinklo ypatybių (įskaitant tai, kad nėra galimybių prisijungti prie didesnio tinklo) siūlomo projekto veiksmingumo kategorija pateisinama kaip priskirtina geriausiam prieinamam gamybos būdui. Jei projekto vieta nėra fiziškai egzistuojanti sala, suinteresuotoji dalyvė turi gauti visų dalyvių sutikimą Susitarimo 58–63 straipsniuose nustatyta bendrosios linijos tvarka.

b) Įgyvendinant pirmiau pateiktos 1 lentelės nuostatas:

1) kalbant apie tinkamus subkritinius įrenginius, oficiali parama teikiama ne daugiau kaip dviem vienoje vietoje įrengtiems vienos elektrinės įrenginiams, kurių suminė bendroji įrengtoji galia ne didesnė kaip 500 MW, išskyrus tuos atvejus, jei šio Sektoriaus susitarimo 4 straipsnio b dalies 1 punkte nurodytoje alternatyvų analizėje išnagrinėjama galimybė įrengti vieną didesnį aukštesnės veiksmingumo kategorijos įrenginį ir įrodoma, kad šis būdas neperspektyvus; tokiu atveju oficiali parama teikiama ne daugiau kaip dviem įrenginiams, kurių suminė bendroji įrengtoji galia ne didesnė kaip 600 MW;

2) kalbant apie tinkamus superkritinius įrenginius, oficiali parama teikiama ne daugiau kaip dviem vienoje vietoje įrengtiems vienos elektrinės įrenginiams, išskyrus tuos atvejus, jei šio Sektoriaus susitarimo 4 straipsnio b dalies 1 punkte nurodytoje alternatyvų analizėje išnagrinėjama galimybė pasiekti tokią pačią galią naudojant vieną ar du didesnius įrenginius ir įrodoma, kad šis būdas neperspektyvus;

3) šalys, tinkamos gauti TPA finansavimą, yra šalys, tinkamos gauti Tarptautinės plėtros agentūros (TPA) išteklių (įskaitant tik TPA ir mišraus pobūdžio šalis) tuo metu, kai gaunamas atitinkamas užpildytas eksporto kredito prašymas.

c) Oficialiai remiamų eksporto kreditų prekėms ir paslaugoms, kurioms taikomos šio Sektorių susitarimo 1 straipsnio a dalies 2 punkto nuostatos, ilgiausias grąžinimo laikotarpis nustatomas pagal Susitarimo 12 straipsnį.

d) Projekto finansavimo sandoriai yra sandoriai dėl prekių ir paslaugų, kurioms taikomas šis Sektorių susitarimas, ir kurie taip pat atitinka VII priedo I priedėlyje nustatytus kriterijus. Dalyvė, šiems sandoriams taikanti atitinkamą šio Sektoriaus susitarimo 1 lentelėje nustatytą grąžinimo laikotarpį, jiems taip pat taiko kitas VII priede nustatytas sąlygas, laikydamasi šio Sektoriaus susitarimo 3 straipsnio nuostatų.

3. PAGRINDINĖS SUMOS IR PALŪKANŲ GRĄŽINIMAS

a) Laikantis tolesnės b dalies nuostatų pagrindinė suma ir palūkanos grąžinamos pagal:

1. Susitarimo 14 straipsnį arba

2. vykdant sandorius dėl prekių ir paslaugų, kurioms taikomas šis Sektorių susitarimas, ir kurie taip pat atitinka VII priedo I priedėlyje nustatytus kriterijus, – to priedo 3 straipsnį.

b) Svertinė vidutinė remiamo grąžinimo laikotarpio trukmė neviršija pusės grąžinimo laikotarpio ir metų ketvirtadalio sumos.

III SKYRIUS

**TVARKA**

4. IŠANKSTINIS PRANEŠIMAS

a) Dalyvė, kuri ketina teikti paramą pagal šio Sektorių susitarimo nuostatas, ne vėliau kaip likus dešimt kalendorinių dienų iki įsipareigojimo prisiėmimo pagal Susitarimo 48 straipsnį pateikia išankstinį pranešimą.

b) Šiame pranešime:

1) nurodoma, kad mažiau anglies dioksido išskiriančios alternatyvos įvertintos ir įrodyta, kad jos neperspektyvios, ir

2) įrodoma, kad projektas dera su priimančiosios šalies nacionaline energetikos politika ir klimato kaitos švelninimo politika ir strategija, kurios remiamos tiksline platesnio atsinaujinančiųjų energijos išteklių naudojimo ir (arba) energijos vartojimo efektyvumo didinimo politika;

3) jei projektas tenkina 2 išnašos sąlygas, paaiškinama, kaip remiamu projektu padedama spręsti energijos nepritekliaus problemą.

c) Dalyvė, teikianti pranešimą apie sandorį pagal „Projektų finansavimo“ nuostatas ir šio Sektorių susitarimo 2 straipsnio d dalį, be pirmiau nurodytos informacijos, taip pat pateikia VII priede reikalaujamą informaciją.

IV SKYRIUS

**STEBĖSENA, PERŽIŪRA IR TIKSLINIMAS**

5. STEBĖSENA

Sekretoriatas kasmet praneša apie šio Sektorių susitarimo įgyvendinimą.

6. PERŽIŪRA IR STEBĖSENA

a) Šis Sektorių susitarimas peržiūrimas ne vėliau kaip 2019 m. birželio 30 d., siekiant dar labiau sustiprinti jo nuostatas, kurios galios antruoju etapu, prasidėsiančiu ne vėliau kaip 2021 m. sausio 1 d., siekiant prisidėti prie bendro tikslo – spręsti klimato kaitos problemą, toliau mažinti oficialią paramą anglimis kūrenamoms elektrinėms ir taip pat siekti, kad mažiau veiksmingos anglimis kūrenamos elektrinės būtų naudojamos kuo mažiau.

b) Atliekant peržiūrą atsižvelgiama į:

1) naujausias klimatologijos ataskaitas ir tolesnio siekio suvaldyti visuotinį atšilimą, kad temperatūra nepakiltų daugiau nei 2 °C, palyginti su ikipramoninio laikotarpio lygiu, poveikį pasauliniams infrastruktūros investicijų sprendimams;

2) su anglimis kūrenamomis elektrinėmis susijusių technologijų, įskaitant integruoto dujinimo kombinuoto ciklo technologijas, pažangą;

3) tai, ar yra prieinamų $CO_2$ surinkimo ir saugojimo technologijų;

4) anglimis kūrenamų elektrinių reglamentavimo sistemos raidą eksportuojančiosiose ir perkančiosiose šalyse;

5) rinkos sąlygų raidą įvairiose šalyse, įskaitant įvairių anglimis kūrenamų elektrinių technologijų komercinį perspektyvumą ir eksploatavimo patirtį;

6) EBPO nepriklausančių šalių, visų pirma eksportuojančių daug anglimis kūrenamų elektrinių, eksporto kreditų finansavimo politikos ir praktikos pokyčius, pripažįstant svarbų vaidmenį, kuris gali tekti dalyvėms skatinant EBPO nepriklausančias šalis dalyvauti šios srities veikloje, ir

7) kokį poveikį šis Sektorių susitarimas turėjo energijos nepritekliui ir nacionaliniam elektrifikacijos lygiui.

7. PEREINAMOJO LAIKOTARPIO PRIEMONĖS

Šio Sektorių susitarimo sąlygos taikytinos galutiniams įsipareigojimams dėl prekių ir paslaugų, kurioms taikomas šis Sektorių susitarimas, nuo 2017 m. sausio 1 d., išskyrus projektus, dėl kurių prašymas teikti pasiūlymus paskelbtas iki 2017 m. sausio 1 d., remiantis visiškai baigta techninių galimybių studija ir poveikio aplinkai ir socialinio poveikio vertinimu, su sąlyga, kad eksporto kredito paramos prašymas dėl šio projekto pateiktas ir su juo susijusių veiksmų imamasi greitai.

*VII PRIEDAS*

**PROJEKTŲ FINANSAVIMO SANDORIAMS TAIKYTINOS SĄLYGOS**

I SKYRIUS

**BENDROSIOS NUOSTATOS**

1. TAIKYMO SRITIS

a) Šiame priede nustatytos projektų finansavimo sandorių sąlygos, kurias dalyvės gali remti, jei sandoriai atitinka 1 priedėlyje nustatytus tinkamumo kriterijus.

b) Jei šiame priede nėra atitinkamos nuostatos, taikomos Susitarimo sąlygos.

II SKYRIUS

**FINANSINĖS SĄLYGOS** ([1])

2. ILGIAUSIAS GRĄŽINIMO LAIKOTARPIS

Ilgiausias grąžinimo laikotarpis yra 14 metų, laikantis Sektorių susitarimo dėl eksporto kreditų, skirtų anglimis kūrenamų elektrinių elektros gamybos projektams, nuostatų, jei projektai patenka į jo taikymo sritį.

3. PAGRINDINĖS SUMOS GRĄŽINIMAS IR PALŪKANŲ MOKĖJIMAS

Pagrindinė eksporto kredito suma gali būti grąžinama nelygiomis dalimis, o pagrindinė suma kartu su palūkanomis gali būti mokama rečiau kaip kas šešis mėnesius, jei laikomasi šių reikalavimų:

a) viena ar kelios pagrindinės sumos grąžinimo įmokos per šešis mėnesius neviršija 25 % pagrindinės kredito sumos;

b) pirmoji pagrindinės sumos grąžinimo įmoka sumokama ne vėliau kaip po 24 mėnesių nuo kredito pradžios, o praėjus tokiam laikotarpiui grąžinama ne mažiau kaip 2 % pagrindinės kredito sumos;

c) palūkanos mokamos ne rečiau kaip kas 12 mėnesių, pirmąją įmoką sumokant ne vėliau kaip po šešių mėnesių nuo kredito pradžios;

d) grąžinimo laikotarpio vidutinė svertinė trukmė neturi būti didesnė nei septyneri metai ir trys mėnesiai;

e) dalyvė pateikia išankstinį pranešimą pagal šio priedo 5 straipsnį.

4. MINIMALIOS FIKSUOTOSIOS PALŪKANŲ NORMOS

Jei dalyvės teikia oficialią paskolų su fiksuotosiomis palūkanų normomis finansavimo paramą:

a) grąžinimo laikotarpiui iki 12 metų imtinai dalyvės taiko atitinkamas komercines palūkanų orientacines normas (CIRR), nustatytas pagal Susitarimo 20 straipsnį;

b) grąžinimo laikotarpiui nuo 12 metų visoms valiutoms taikomas 20 bazinių punktų CIRR papildomas mokestis.

([1]) a) 2 straipsnyje ir 3 straipsnio d dalyje nustatytos finansinės sąlygos taikomos sandoriams, dėl kurių galutinis įsipareigojimas priimtas iki 2017 m. gruodžio 31 d. imtinai.
b) Po 2017 m. gruodžio 31 d. 2 straipsnyje ir 3 straipsnio d dalyje nustatytos finansinės sąlygos nebetaikomos, nebent dalyvės susitartų kitaip.
c) Jei sąlygos nebetaikomos, 2 straipsnio ir 3 straipsnio d dalies nuostatos pakeičiamos taip:
2 straipsnis: grąžinimo laikotarpis yra ne ilgesnis kaip 14 metų, išskyrus tuos atvejus, kai dalyvių teikiama oficiali eksporto kreditų parama sudaro daugiau nei 35 % sindikuotosios paskolos sumos projektui dideles pajamas gaunančioje EBPO šalyje – tuomet ilgiausias grąžinimo laikotarpis yra ne ilgesnis kaip dešimt metų.
3 straipsnio d dalis: vidutinė svertinė grąžinimo laikotarpio trukmė yra ne ilgesnė kaip septyneri metai ir trys mėnesiai, išskyrus tuos atvejus, kai dalyvių teikiama oficiali eksporto kreditų parama sudaro daugiau nei 35 % sindikuotosios paskolos sumos projektui dideles pajamas gaunančioje EBPO šalyje – tuomet vidutinė svertinė grąžinimo laikotarpio trukmė yra ne ilgesnė kaip penkeri metai ir trys mėnesiai.

III SKYRIUS

**TVARKA**

5. IŠANKSTINIAI PRANEŠIMAI APIE PROJEKTŲ FINANSAVIMO SANDORIUS

Dalyvė praneša visoms dalyvėms apie savo ketinimą suteikti paramą pagal šiame priede nustatytas sąlygas ne vėliau kaip likus dešimt kalendorinių dienų iki įsipareigojimo prisiėmimo. Pranešimas pateikiamas pagal Susitarimo VIII priedą. Jei per šį laikotarpį kuri nors dalyvė prašo paaiškinti teikiamos paramos sąlygas, pranešančioji dalyvė prisiima įsipareigojimą dar po dešimties kalendorinių dienų.

*1 priedėlis*

**Projektų finansavimo sandorių tinkamumo kriterijai**

I. PAGRINDINIAI KRITERIJAI

Sandoriui priskiriami (būdingi) šie elementai:

a) konkretaus ekonominio vieneto finansavimas, kurį teikdamas skolintojas sutinka, kad to ekonominio vieneto pinigų srautai ir pajamos yra lėšų šaltinis, iš kurio bus grąžinama paskola, o ekonominio vieneto turtas laikomas paskolos užstatu;

b) eksporto sandorių su (teisiškai ir finansiškai) nepriklausoma projektų įmone finansavimas, pvz., specialios paskirties įmone, įplaukas duodantiems investiciniams projektams;

c) tinkamas projekto partnerių rizikos pasidalijimas, įskaitant tinkamą projekto partnerių akcinį kapitalą, pvz., privačių ar kreditingų viešųjų akcininkų, eksportuotojų, kreditorių, produkcijos gavėjų;

d) projektų pinigų srautai per visą kredito grąžinimo laikotarpį, kurių pakanka išorės fondų veiklos sąnaudoms ir skolos aptarnavimo sąnaudoms padengti;

e) pirmiausia iš projekto pajamų išskaitomos veiklos sąnaudos ir skolos aptarnavimo sąnaudos;

f) nevalstybinis pirkėjas (paskolos gavėjas), neturintis valstybės garantijos kredito grąžinimui (išskyrus veiklos garantijas, pvz., pradiniams produkcijos gavimo susitarimams);

g) turtu užtikrintos garantijos projekto lėšoms (turtui), pvz., teisių perleidimai, užstatai, lėšų sąskaitos;

h) ribojamas arba neleidžiamas atgręžtinis reikalavimas privačiojo sektoriaus akcininkų (projekto) rėmėjams projektui pasibaigus.

II. PAPILDOMI PROJEKTŲ FINANSAVIMO SANDORIŲ DIDELES PAJAMAS GAUNANČIOSE EBPO ŠALYSE KRITERIJAI

Sandoriui priskiriami (būdingi) šie elementai:

a) Sindikuotosios paskolos teikimas kartu su privačiomis finansų įstaigomis, kurioms neteikiama oficiali eksporto kreditų parama, kai:

   1) dalyvė yra smulkioji partnerė, turinti *pari passu* statusą per visą paskolos laikotarpį, ir

   2) dalyvių teikiama oficiali eksporto kreditų parama sudaro mažiau nei 50 % sindikuotosios paskolos.

b) Oficialios paramos priemokų normos nemažina turimų privačios rinkos finansavimo galimybių ir yra proporcingos atitinkamoms palūkanoms, kurias nustato privačios sindikate dalyvaujančios finansų įstaigos.

*VIII PRIEDAS*

**PRANEŠIMUOSE PATEIKIAMA INFORMACIJA**

Toliau I skirsnyje nurodyta informacija pateikiama visuose pagal Susitarimą, įskaitant jo priedus, rengiamuose pranešimuose. Be to, atsižvelgiant į konkretų pranešimo pobūdį, prireikus pateikiama II skirsnyje nurodyta informacija.

I. INFORMACIJA, KURIĄ REIKIA PATEIKTI VISUOSE PRANEŠIMUOSE

a) ***Pagrindinė informacija***

1. Pranešančioji šalis
2. Pranešimo data
3. Pranešančiosios institucijos (įstaigos) pavadinimas
4. Identifikacinis numeris
5. Pirminis pranešimas arba ankstesnio pranešimo patikslinimas (jeigu būtina, patikslinimo numeris)
6. Išmokėjimo dalies numeris (jeigu būtina)
7. Identifikacinis kredito linijos numeris (jeigu būtina)
8. Susitarimo straipsnis (-iai), pagal kurį (-iuos) rengiamas pranešimas
9. Identifikacinis suderinamo pranešimo numeris (jeigu būtina)
10. Suderinamos paramos apibūdinimas (jeigu būtina)
11. Paskirties šalis

b) ***Informacija apie pirkėją (paskolos gavėją, garantą)***

1. Pirkėjo šalis
2. Pirkėjo pavadinimas
3. Pirkėjo adresas
4. Pirkėjo statusas
5. Paskolos gavėjo šalis (jei skiriasi nuo pirkėjo)
6. Paskolos gavėjo pavadinimas (jei skiriasi nuo pirkėjo)
7. Paskolos gavėjo adresas (jei skiriasi nuo pirkėjo)
8. Paskolos gavėjo statusas (jei skiriasi nuo pirkėjo)
9. Garanto šalis (jeigu būtina)
10. Garanto pavadinimas (jeigu būtina)
11. Garanto adresas (jeigu būtina)
12. Garanto statusas (jeigu būtina)

c) ***Informacija apie eksportuojamas prekes ir (arba) paslaugas ir projektą***

1. Eksportuojamų prekių ir (arba) paslaugų aprašas
2. Projekto aprašas (jeigu būtina)

3. Projekto vieta (jeigu būtina)

4. Konkurso pabaigos data (jeigu būtina)

5. Kredito linijos galiojimo pabaigos data (jeigu būtina)

6. Remiamos (-ų) sutarties (-ių) vertė: faktinė vertė (nurodoma pasirinktinai visoms kredito linijoms ir projektų finansavimo sandoriams arba visiems atskiriems sandoriams) arba vertė pagal šią SST (milijonais) skalę:

| Kategorija | Nuo | Iki |
|---|---|---|
| I | 0 | 1 |
| II | 1 | 2 |
| III | 2 | 3 |
| IV | 3 | 5 |
| V | 5 | 7 |
| VI | 7 | 10 |
| VII | 10 | 20 |
| VIII | 20 | 40 |
| IX | 40 | 80 |
| X | 80 | 120 |
| XI | 120 | 160 |
| XII | 160 | 200 |
| XIII | 200 | 240 |
| XIV | 240 | 280 |
| XV | 280 | (*) |

(*) Jei vertė didesnė nei 280 mln. SST, ji nurodoma pridėjus 40 mln. SST kartotinius, pvz., 410 mln. SST vertė priskiriama XV + 3 kategorijai.

7. Sutarties (-ių) valiuta

d) ***Oficialiai remiamų eksporto kreditų finansinės sąlygos***

1. Kredito vertė; faktinė vertė, jei pranešimai susiję su kredito linijomis ir projektų finansavimo sandoriais arba su atskirais sandoriais (savanoriškai), arba taikant SST skalę

2. Kredito valiuta

3. Pradinė įmoka (visos remiamų sutarčių vertės procentinė dalis)

4. Vietos išlaidos (visos remiamų sutarčių vertės procentinė dalis)

5. Kredito pradžios data ir nuoroda į taikomą 10 straipsnio punktą

6. Grąžinimo laikotarpis

7. Palūkanų normos bazė

8. Palūkanų norma ar marža

II. PAPILDOMA INFORMACIJA, KURIĄ REIKIA ATITINKAMAI PATEIKTI PRANEŠIMUOSE DĖL KONKREČIŲ NUOSTATŲ

a) ***Susitarimo 14 straipsnio d dalies 5 punktas***

1. Grąžinimo modelis
2. Grąžinimo įmokų periodiškumas
3. Laikotarpis nuo kredito pradžios iki pirmosios pagrindinės sumos grąžinimo įmokos
4. Iki kredito pradžios kapitalizuota palūkanų suma
5. Grąžinimo laikotarpio vidutinė svertinė trukmė
6. Atsisakymo teikti paramą pagrindimas pagal 14 straipsnio a–c dalis

b) ***Susitarimo 24, 27, 30 ir 31 straipsniai***

1. Skolininko šalies rizikos kategorija
2. Skolininko pasirinkta pirkėjo rizikos kategorija
3. Išmokėjimo terminas
4. Draudimo nuo politinės (šalies) rizikos procentinė dalis
5. Draudimo nuo komercinės (pirkėjo) rizikos procentinė dalis
6. Draudimo produkto kokybė (už standartą mažesnė, standartinė, už standartą didesnė)
7. Skolininko šalies rizikos kategorija pagrįsta MPR be trečiosios šalies garantijos, daugiašalės (regioninės) institucijos dalyvavimo, rizikos mažinimo ir (arba) pirkėjo rizikos papildymo
8. Taikytina MPR
9. Taikoma faktinė priemokos norma (išreikšta MPR forma kaip pagrindinės sumos procentinė dalis)

c) ***Susitarimo 24 straipsnio c dalis***

1. Akredituotos CRA skolininkui (garantui) suteiktas užsienio valiutos reitingas (-ai)
2. Akredituotos CRA valstybei suteiktas užsienio valiutos reitingas (-ai)
3. Atitinkama TCMB MPR, pagrįsta geriausiu akredituotos CRA skolininkui (garantui) suteiktu užsienio valiutos reitingu
4. Atitinkama TCMB MPR, pagrįsta geriausiu akredituotos CRA valstybei suteiktu užsienio valiutos reitingu, jei siūloma skolininko (garanto) rizikos kategorija lygi arba viršija geriausią akredituotos CRA valstybei suteiktą reitingą
5. Jei skolininkui (garantui) priskiriamas kategorijai pagal reitingą, kuris geresnis nei geriausias akredituotos CRA reitingas arba lygus ar viršija geriausią akredituotos CRA valstybei suteiktą reitingą, priskyrimas pagrindžiamas pranešime
6. Sindikuotosios paskolos (garantijos) kainodaros atveju – išsamus metodikos, taikytos priemokai nustatyti, pagrįstą visa kainodara, aprašymas
7. Paskolos lyginamojo dydžio atveju – išsamus metodikos, taikytos priemokai nustatyti, pagrįstą visa kainodara, aprašymas
8. Konkretaus pavadinimo obligacijų arba CDS kainodaros atveju – išsamus metodikos, taikytos kainodarai nustatyti, aprašymas, išsami informacija apie tai, kodėl kainodara yra tinkama, įskaitant tai, ar kainodara susijusi su faktiniu skolininku ar su susijusiu subjektu, ir, pastaruoju atveju, aprašas, kaip įvykdyti susijusiam subjektui taikomi kriterijai

d) ***Susitarimo 27 straipsnio e dalis***

1. Skolininko pasirinkta pirkėjo rizikos kategorija

2. Akredituotos CRA užsienio valiutos reitingas (-ai)

3. Pagrindimas, kodėl pirkėjo rizikos kategorija yra geresnė nei akredituotos CRA reitingas

e) ***Susitarimo 30 straipsnis***

1. Taikyta šalies rizikos mažinimo priemonė

2. Patvirtinimas, kad laikomasi XIII priede išvardytų kriterijų

3. 1 priemonės atveju – panaudojus priemonę taikytina šalies rizikos kategorija

4. 2 priemonės atveju:

— naudota vietinė valiuta,

— taikyto LCF vertė.

f) ***Susitarimo 31 straipsnis***

1. Taikytas (-i) BRCE

2. Kiekvienam kredito papildymui taikytas CEF

3. Iš viso taikytinų CEF

g) ***Susitarimo 49 ir 50 straipsniai***

1. Sąlygotosios pagalbos forma (t. y. parama vystymuisi, mišrus kreditas ar susijęs finansavimas)

2. Bendra sąlygotosios pagalbos ir iš dalies nesąlygotosios pagalbos finansavimo lengvatų dalis, apskaičiuojama pagal 40 straipsnį

3. Lengvatų dalies apskaičiavimui taikoma DDR

4. Grynųjų pinigų mokėjimų traktavimas apskaičiuojant lengvatų dalį

5. Kredito linijų naudojimo apribojimai

h) ***I priedo 5 straipsnio e dalis***

1. Nurodykite:

— pirmojo palūkanų mokėjimo dieną, jei vėliau nei šeši mėnesiai nuo kredito pradžios,

— palūkanų mokėjimo periodiškumą, jei rečiau nei kas šešis mėnesius.

i) ***II priedo 8 straipsnis***

1. Išsamus eksporto sutarties aprašymas, t. y. nauja branduolinė elektrinė, veikiančios branduolinės elektrinės modernizavimas, branduolinio kuro tiekimas ir sodrinimas arba panaudoto kuro tvarkymo užtikrinimas.

2. Pagrindinės sumos grąžinimas ir palūkanų mokėjimas pagal: II priedo 3 straipsnio a dalies 1 punktą, 3 straipsnio a dalies 2 punktą arba 3 straipsnio c dalį.

3. Kai oficiali parama teikiama pagal II priedo 3 straipsnio c dalį, nurodykite:

— grąžinimo modelį,

— grąžinimo įmokų periodiškumą,

— laikotarpį nuo kredito pradžios iki pirmosios pagrindinės sumos grąžinimo įmokos,

— iki kredito pradžios kapitalizuotą palūkanų sumą,

— grąžinimo laikotarpio vidutinę svertinę trukmę,

— atsisakymo teikti paramą pagal II priedo 3 straipsnio a ir b dalis paaiškinimą.

4. Minimalios palūkanų normos, taikomos pagal II priedo 4 straipsnį.

j) ***IV priedo 10 straipsnis***

1. Išsamus projekto aprašymas:

— nauja atsinaujinančiųjų energijos išteklių ir vandens elektrinė arba veikiančios atsinaujinančiųjų energijos išteklių ir vandens elektrinės modernizavimas, įskaitant konkrečius IV priedo I priedėlyje išvardytus sektorius, arba

— dėl hidroenergijos projekto – ar tai naujas didelis hidroenergijos projektas (kaip apibrėžta IV priedo IV priedėlyje), arba

— dėl IV priedo II priedėlio projektų kategorijoms priskiriamų projektų – informacija apie tai, ar projektas atitinka paramos kriterijus, nustatytus IV priedo 2 straipsnio b dalyje, arba

— dėl pagal IV priedo III priedėlį remiamų projektų:

— projektas išsamiai aprašomas, kad būtų įrodyta, jog jis atitinka IV priedo 3 straipsnio b arba c dalyse nustatytus paramos kriterijus, ir

— nurodoma, kaip susipažinti su nepriklausomos trečiosios šalies vertinimo, būtino pagal IV priedo III priedėlį, rezultatais.

2. Pagrindinės sumos grąžinimo modelis ir palūkanų mokėjimas pagal: IV priedo 6 straipsnio a dalies 1 punktą, 6 straipsnio a dalies 2 punktus ar 6 straipsnio c dalį.

3. Kai oficiali parama teikiama pagal IV priedo 6 straipsnio c dalį, nurodykite:

— grąžinimo modelį,

— grąžinimo įmokų periodiškumą,

— laikotarpį nuo kredito pradžios iki pirmosios pagrindinės sumos grąžinimo įmokos,

— iki kredito pradžios kapitalizuotą palūkanų sumą,

— grąžinimo laikotarpio vidutinę svertinę trukmę,

— atsisakymo teikti paramą pagal IV priedo 6 straipsnio a ir b dalis paaiškinimą.

4. Minimalios palūkanų normos, taikomos pagal IV priedo 7 straipsnį.

k) ***V priedo 5 straipsnis***

1. Išsamus suteiktos oficialios paramos sąlygų paaiškinimas, įskaitant:

— paaiškinimą, kodėl taikomos geležinkelių infrastruktūros sąlygos;

— kaip grąžinimo sąlygos neviršija finansuojamo geležinkelio infrastruktūros turto naudojimo trukmės.

2. Dėl sandorių I kategorijos šalyse:

— bendra projekto sindikuotosios paskolos suma, įskaitant valstybinius ir privačius kreditorius,

— bendra privačių kreditorių sindikuotosios paskolos suma,

— dalyvių teikiamos sindikuotosios paskolos procentinė dalis,

— patvirtinimas, kad dalyvė susijusi su sindikuotąja paskola, teikiama kartu su privačiomis finansų įstaigomis, kurioms netaikoma oficiali eksporto kreditų parama, ir i) dalyvė yra smulkioji partnerė, turinti *pari passu* statusą per visą paskolos laikotarpį, ir ii) dalyvių teikiama oficiali eksporto kreditų parama sudaro mažiau nei 50 % sindikuotosios paskolos,

— konkretūs kainodaros duomenys, kuriais paaiškinama, kad oficialios paramos priemokų normos nemažina turimų privačios rinkos finansavimo galimybių ir yra proporcingos atitinkamoms palūkanoms, kurias nustato privačios sindikate dalyvaujančios finansų įstaigos.

l) ***VI priedo 4 straipsnis***

1. Nurodoma, kad mažiau anglies dioksido išskiriančios alternatyvos įvertintos ir įrodyta, kad jos neperspektyvios.

2. Įrodoma, kad projektas dera su priimančiosios šalies nacionaline energetikos politika ir klimato kaitos švelninimo politika ir strategija, kurios remiamos tiksline platesnio atsinaujinančiųjų energijos išteklių naudojimo ir (arba) energijos vartojimo efektyvumo didinimo politika.

3. Jei projektai tenkina VI priedo 2 išnašos sąlygas, paaiškinama, kaip remiamu projektu padedama spręsti energijos nepritekliaus problemą.

m) ***VII priedo 5 straipsnis***

1. Paaiškinimas, kodėl nustatomos projekto finansavimo sąlygos

2. Sutarties vertė, palyginti su užbaigtu projektu, subrangos sutarčių dalimi ir kt.

3. Išsamus projekto aprašas

4. Iki kredito pradžios taikyto draudimo tipas

5. Iki kredito pradžios taikyto draudimo nuo politinės rizikos procentinė dalis

6. Iki kredito pradžios taikyto draudimo nuo komercinės rizikos procentinė dalis

7. Nuo kredito pradžios taikyto draudimo tipas

8. Nuo kredito pradžios taikyto draudimo nuo politinės rizikos procentinė dalis

9. Nuo kredito pradžios taikyto draudimo nuo komercinės rizikos procentinė dalis

10. Nustatymo terminas (jei būtina)

11. Išmokėjimo terminas

12. Grąžinimo laikotarpio vidutinė svertinė trukmė

13. Grąžinimo modelis

14. Grąžinimo įmokų periodiškumas

15. Laikotarpis nuo kredito pradžios iki pirmosios pagrindinės sumos grąžinimo įmokos

16. Iki kredito termino vidurio grąžintos pagrindinės sumos procentinė dalis

17. Iki kredito pradžios kapitalizuota palūkanų suma

18. Kiti ECA gauti mokesčiai, pvz., įsipareigojimo mokesčiai (pasirinktinai, išskyrus kai sandoriai sudaromi su pirkėjais dideles pajamas gaunančiose EBPO šalyse)

19. Priemokų norma (pasirinktinai, išskyrus projektus dideles pajamas gaunančiose EBPO šalyse)

20. Patvirtinimas (ir, prireikus, paaiškinimas), kad sandoriui priskiriami ir jo pobūdį nurodo šie elementai:

— konkretaus ekonominio vieneto finansavimas, kurį teikdamas skolintojas sutinka, kad to ekonominio vieneto pinigų srautai ir pajamos yra lėšų šaltinis, iš kurio bus grąžinama paskola, o ekonominio vieneto turtas laikomas paskolos užstatu,

— eksporto sandorių su (teisiškai ir finansiškai) nepriklausoma projektų įmone finansavimas, pvz., specialios paskirties įmone, įplaukas duodantiems investiciniams projektams,

— tinkamas rizikos pasidalijimas, įskaitant tinkamą projekto partnerių akcinį kapitalą, pvz., privačių ar kreditingų viešųjų akcininkų, eksportuotojų, kreditorių, produkcijos gavėjų,

— projektų pinigų srautai per visą kredito grąžinimo laikotarpį, kurių pakanka išorės fondų veiklos sąnaudoms ir skolos aptarnavimo sąnaudoms padengti,

— pirmiausia iš projekto pajamų išskaitomos veiklos sąnaudos ir skolos aptarnavimo sąnaudos,

— nevalstybinis pirkėjas (paskolos gavėjas), neturintis valstybės grąžinimo garantijos,

— turtu užtikrintos garantijos projekto lėšoms (turtui), pvz., teisių perleidimai, užstatai, lėšų sąskaitos,

— ribojamas arba neleidžiamas atgręžtinis reikalavimas privačiojo sektoriaus akcininkų (projekto) rėmėjams projektui pasibaigus.

n) ***VII priedo 5 straipsnis dėl projektų dideles pajamas gaunančiose EBPO šalyse***

1. Bendra projekto sindikuotosios paskolos suma, įskaitant valstybinius ir privačius kreditorius

2. Bendra privačių kreditorių sindikuotosios paskolos suma

3. Dalyvių teikiamos sindikuotosios paskolos procentinė dalis

4. Patvirtinimas, kad:

— jei sindikuotoji paskola teikiama kartu su privačiomis finansų įstaigomis, kurioms netaikoma oficiali eksporto kreditų parama, dalyvė yra smulkioji partnerė, turinti *pari passu* statusą per visą paskolos laikotarpį,

— pirmesnės m dalies 19 punkte nurodytos priemokų normos nemažina turimų privačios rinkos finansavimo galimybių ir yra proporcingos atitinkamoms palūkanoms, kurias nustato privačios sindikate dalyvaujančios finansų įstaigos.

*IX PRIEDAS*

**MINIMALIŲ PRIEMOKŲ NORMŲ APSKAIČIAVIMAS**

**MPR formulė**

Formulė, kuri taikoma apskaičiuojant MPR, taikytiną eksporto kreditui, su kuriuo susijęs skolininkas (garantas) 1–7 šalių rizikos kategorijoms priskiriamoje šalyje, yra ši:

**MPR = {[($a_i$ * HOR + $b_i$) * max (PCC, PCP)/0,95] * (1 – LCF) + [$c_{in}$ * PCC/0,95 * HOR * (1 – CEF)]} * $QPF_i$ * $PCF_i$ * BTSF**

*kai:*

— $a_i$ = šalies rizikos koeficientas šalies rizikos kategorijoje *i* (*i* = 1 – 7)

— $c_{in}$ = pirkėjo rizikos koeficientas pirkėjo kategorijai n (n = SOV+, SOV/CCO, CC1–CC5) šalies rizikos kategorijoje *i* (*i* = 1 – 7)

— $b_i$ = konstanta šalies rizikos kategorijai *i* (*i* = 1 – 7)

— HOR = rizikos perspektyva

— PCC = draudimo nuo komercinės (pirkėjo) rizikos procentinė dalis

— PCP = draudimo nuo politinės (šalies) rizikos procentinė dalis

— CEF = kredito papildymo veiksnys

— $QPF_i$ = produkto veiksnio kokybė šalies rizikos kategorijoje *i* (*i* = 1 – 7)

— $PCF_i$ = draudimo veiksnio procentinė dalis šalies rizikos kategorijoje *i* (*i* = 1 – 7)

— BTSF = geresnis nei valstybinis veiksnys

— LCF = vietinės valiutos veiksnys

**Taikytina šalių rizikos kategorija**

Taikytina šalių rizikos kategorija nustatoma pagal Susitarimo 24 straipsnio e dalį, po to nustatomas šalies rizikos koeficientas ($a_i$) ir konstanta ($b_i$), kurie gaunami iš šios lentelės:

| | 1 | 2 | 3 | 4 | 5 | 6 | 7 |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| a | 0,090 | 0,200 | 0,350 | 0,550 | 0,740 | 0,900 | 1,100 |
| b | 0,350 | 0,350 | 0,350 | 0,350 | 0,750 | 1,200 | 1,800 |

**Tinkamos pirkėjo rizikos kategorijos pasirinkimas**

Tinkama pirkėjo rizikos kategorija pasirenkama iš toliau pateiktos lentelės, kurioje nurodyti nustatyti šalies ir pirkėjo rizikos kategorijų deriniai, sutartas pirkėjo rizikos kategorijų CC1–CC5 ir akredituotų CRA kategorijų atitikmuo. Siekiant palengvinti skolininkų (ir garantų) klasifikavimą parengtas kokybinis kiekvienos pirkėjo rizikos kategorijos (nuo SOV+ iki CC5) aprašymas, pateiktas XII priede.

| Šalies rizikos kategorija | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|
| 1 | 2 | 3 | 4 | 5 | 6 | 7 |
| SOV+ | SOV+ | SOV+ | SOV+ | SOV+ | SOV+ | SOV+ |
| SOV/CC0 | SOV/CC0 | SOV/CC0 | SOV/CC0 | SOV/CC0 | SOV/CC0 | SOV/CC0 |

| Šalies rizikos kategorija | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|
| 1 | 2 | 3 | 4 | 5 | 6 | 7 |
| CC1 nuo AAA iki AA- | CC1 nuo A+ iki A- | CC1 nuo BBB+ iki BBB- | CC1 nuo BB+ iki BB | CC1 BB- | CC1 B+ | CC1 B |
| CC2 nuo A+ iki A- | CC2 nuo BBB+ iki BBB- | CC2 nuo BB+ iki BB | CC2 BB- | CC2 B+ | CC2 B | CC2 B-arba žemesnė |
| CC3 nuo BBB+ iki BBB- | CC3 nuo BB+ iki BB | CC3 BB- | CC3 B+ | CC3 B | CC3 B-arba žemesnė | |
| CC4 nuo BB+ iki BB | CC4 BB- | CC4 B+ | CC4 B | CC4 B-arba žemesnė | | |
| CC5 BB- arba žemesnė | CC5 B+ arba žemesnė | CC5 B arba žemesnė | CC5 B-arba žemesnė | | | |

Pagal pasirinktą pirkėjo rizikos kategoriją, kartu su taikytina šalies rizikos kategorija, nustatomas pirkėjo rizikos koeficientas ($c_{in}$), kuris gaunamas iš šios lentelės:

| Pirkėjo rizikos kategorija | Šalies rizikos kategorija | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | 1 | 2 | 3 | 4 | 5 | 6 | 7 |
| **SOV+** | 0,000 | 0,000 | 0,000 | 0,000 | 0,000 | 0,000 | 0,000 |
| **SOV/CC0** | 0,000 | 0,000 | 0,000 | 0,000 | 0,000 | 0,000 | 0,000 |
| **CC1** | 0,110 | 0,120 | 0,110 | 0,100 | 0,100 | 0,100 | 0,125 |
| **CC2** | 0,200 | 0,212 | 0,223 | 0,234 | 0,246 | 0,258 | 0,271 |
| **CC3** | 0,270 | 0,320 | 0,320 | 0,350 | 0,380 | 0,480 | netaikoma |
| **CC4** | 0,405 | 0,459 | 0,495 | 0,540 | 0,621 | netaikoma | netaikoma |
| **CC5** | 0,630 | 0,675 | 0,720 | 0,810 | netaikoma | netaikoma | netaikoma |

**Rizikos perspektyva (HOR)**

Rizikos perspektyva (HOR) apskaičiuojama taip:

standartiniams grąžinimo modeliams (t. y. pagrindinės sumos grąžinimas lygiomis dalimis kas šeši mėnesiai):

$$HOR = (\text{išmokėjimo terminas} \times 0,5) + \text{grąžinimo laikotarpis}$$

nestandartiniams grąžinimo modeliams:

$$HOR = (\text{išmokėjimo terminas} \times 0,5) + (\text{grąžinimo laikotarpio vidutinė svertinė trukmė} - 0,25)/0,5$$

Šiose formulėse laiko matavimo vienetas – metai.

**Draudimo nuo komercinės (pirkėjo) rizikos (PCC) ir politinės (šalies) rizikos (PCP) procentinė dalis**

MPR formulėje draudimo (PCC ir PCP) procentinė dalis išreikšta dešimtųjų verte (t. y. 95 % išreikšti kaip 0,95).

**Pirkėjo rizikos kredito papildymas**

Kredito papildymo veiksnio (CEF) vertė sandoriui, kuriam netaikomas pirkėjo rizikos kredito papildymas, yra 0. CEF vertė sandoriams, kuriems taikomas pirkėjo rizikos kredito papildymas, nustatoma pagal XIII priedą (laikantis Susitarimo 31 straipsnio c dalies apribojimų ir neviršijant 0,35).

**Produkto veiksnio kokybė (QPF)**

QPF gaunama iš šios lentelės:

| Produkto kokybė | Šalies rizikos kategorija | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | 1 | 2 | 3 | 4 | 5 | 6 | 7 |
| Už standartą mažesnė | 0,9965 | 0,9935 | 0,9850 | 0,9825 | 0,9825 | 0,9800 | 0,9800 |
| Standartinė | 1,0000 | 1,0000 | 1,0000 | 1,0000 | 1,0000 | 1,0000 | 1,0000 |
| Už standartą didesnė | 1,0035 | 1,0065 | 1,0150 | 1,0175 | 1,0175 | 1,0200 | 1,0200 |

**Draudimo veiksnio procentinė dalis (PCF)**

PCF nustatoma taip:

(max(PCC, PCP) ≤ 0,95, PCF = 1)

(max(PCC, PCP) > 0,95, PCF = 1 + ((max(PCC, PCP) − 0,95)/0,05) × (draudimo koeficiento procentinė dalis))

Draudimo koeficiento procentinė dalis gaunama iš šios lentelės:

| | Šalies rizikos kategorija | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | 1 | 2 | 3 | 4 | 5 | 6 | 7 |
| Draudimo koeficiento procentinė dalis | 0,00000 | 0,00337 | 0,00489 | 0,01639 | 0,03657 | 0,05878 | 0,08598 |

**Geresnis nei valstybinis veiksnys (BTSF)**

Kai skolininkas priskiriamas „geresnei nei valstybinė“ (SOV+) pirkėjo rizikos kategorijai, BTSF = 0,9, kitais atvejais BTSF = 1.

**Vietinės valiutos veiksnys (LCF)**

Sandoriams, kuriuose naudojama vietinės valiutos šalies rizikos mažinimo priemonė, LCF vertė negali viršyti 0,2. LCF vertė visiems kitiems sandoriams yra 0.

*X PRIEDAS*

**RINKOS LYGINAMIEJI DYDŽIAI SANDORIAMS NULINĖS KATEGORIJOS ŠALYSE**

**Nedrausta eksporto kreditų dalis arba ne ECA drausta sindikuotosios paskolos dalis**

Privačių bankų (įstaigų) nurodyta susijusios nedraustos eksporto kredito dalies (arba kartais ne ECA draustos sindikuotosios paskolos dalies) kaina gali būti geriausias ECA draudimo atitikmuo. Tokių nedraustų dalių kainos turėtų būti nustatomos tik jei jos taikomos komercinėmis sąlygomis (pvz., išskaitant IFI finansuojamas dalis).

**Konkretaus pavadinimo bendrovių obligacijos**

Bendrovių obligacijos rodo konkretaus pavadinimo kredito riziką. Reikėtų atsargiai derinti ECA sutarčių elementus, kaip antai terminus, valiutą ir kredito papildymus. Jei naudojamos pirminės bendrovių obligacijos (t. y. viso pajamingumo išleidus) ar antrinės bendrovių obligacijos (t. y. pasirinkimo sandorių kainos korekciją parodanti premijos kreivė, kuri paprastai yra susijusi su valiutų apsikeitimo sandorių kreive), pirmiausia turėtų būti naudojamos tos, kurios skirtos skolininkui; jei neįmanoma, gali būti naudojamos susijusių subjektų pirminės arba antrinės bendrovių obligacijos.

**Konkretaus pavadinimo kredito įsipareigojimų neįvykdymo apsikeitimo sandoriai**

Kredito įsipareigojimų neįvykdymo apsikeitimo sandoriai (CDS) yra apsaugos nuo įsipareigojimų nevykdymo forma. CDS skirtumai yra suma, kurią CDS pirkėjas sumoka per tam tikrą laikotarpį kaip tariamosios pagrindinės sumos procentinę dalį ir paprastai išreiškiama baziniais punktais. CDS pirkėjas iš tikrųjų perka draudimą nuo įsipareigojimų nevykdymo, mokėdamas CDS pardavėjui apsikeitimo sandorių laikotarpiu arba iki kredito. Pirmiausia turėtų būti naudojama CDS kreivė skolininkui; jei neįmanoma, gali būti naudojamos susijusių subjektų CDS kreivės.

**Paskolų lyginamieji dydžiai**

Pirminės paskolos lyginamieji dydžiai (t. y. emisijos kainodara) arba antrinės paskolos lyginamieji dydžiai (t. y. einamasis paskolos pajamingumas, kurio tikisi paskolą iš kitos finansų įstaigos perkanti finansų įstaiga). Nustatant pirminės paskolos lyginamuosius dydžius turi būti žinomi visi mokesčiai, kad būtų apskaičiuotas bendras pajamingumas. Jei naudojami paskolos lyginamieji dydžiai, pirmiausia reikėtų naudoti skirtuosius skolininkui; jei neįmanoma, gali būti naudojami susijusių subjektų paskolos lyginamieji dydžiai.

**Lyginamosios rinkos kreivės**

Lyginamosios rinkos kreivės rodo viso sektoriaus ar pirkėjų klasės riziką. Ši rinkos informacija gali būti svarbi, kai nėra informacijos, susijusios su konkrečiu pavadinimu. Apskritai, šioms rinkoms būdingos informacijos kokybė priklauso nuo rinkų likvidumo. Bet kuriuo atveju reikėtų ieškoti rinkos priemonių, kuriomis galima užtikrinti geriausią ECA sutarčių elementų, kaip antai datos, kredito reitingo, termino ir valiutos, suderinamumą.

*XI PRIEDAS*

**TREČIOSIOS ŠALIES GRĄŽINIMO GARANTIJOS TAIKYMO IR DAUGIAŠALIŲ AR REGIONINIŲ INSTITUCIJŲ KLASIFIKAVIMO KRITERIJAI IR SĄLYGOS**

TIKSLAS

Šiame priede nustatyti trečiosios šalies grąžinimo garantijų, įskaitant tam tikrai kategorijai priskirtos daugiašalės ar regioninės institucijos grąžinimo garantijų pagal Susitarimo 24 straipsnio e dalį, taikymo kriterijai ir sąlygos. Čia taip pat pateikti kriterijai, kuriais remiantis reikėtų vertinti daugiašales ar regionines institucijas, norint nustatyti, ar instituciją reikia priskirti tam tikrai kategorijai pagal Susitarimo 28 straipsnį.

TAIKYMAS

*1 atvejis. Garantija visai rizikuojamai sumai*

Kai subjektas suteikia užstatą kaip grąžinimo garantiją visai rizikuojamai sumai (t. y. pagrindinei sumai ir palūkanoms), gali būti taikoma garanto šalies rizikos kategorija ir pirkėjo rizikos kategorija, jei laikomasi šių kriterijų:

— garantija suteikiama visam kredito laikotarpiui,

— garantija yra neatšaukiama, besąlyginė ir, paprašius, gaunama,

— garantija teisiškai galioja ir gali būti taikoma garanto šalies jurisdikcijoje,

— garantas yra kreditingas, palyginti su garantuojamos skolos suma,

— garantui taikoma pinigų kontrolė ir šalies, kurioje jis yra, teisės aktai dėl lėšų pervedimo.

Tam tikrai kategorijai priskirtoms daugiašalėms ar regioninėms institucijoms, veikiančioms kaip garantas, taikomi šie kriterijai:

— garantija suteikiama visam kredito laikotarpiui,

— garantija yra neatšaukiama, besąlyginė ir, paprašius, gaunama,

— garantas yra teisiškai įsipareigojęs visai kredito sumai,

— grąžinama tiesiogiai kreditoriui.

Jei garantas yra garantuojamo subjekto patronuojamoji (patronuojančioji) bendrovė, dalyvės kiekvienu konkrečiu atveju nustato: 1) ar vertinant patronuojamosios (patronuojančiosios) bendrovių ryšį ir patronuojančiosios bendrovės teisinio įsipareigojimo mastą, patronuojamoji (patronuojančioji) bendrovė teisiškai ir finansiškai yra nepriklausoma ir galėtų vykdyti mokėjimo įsipareigojimus; 2) ar patronuojamajai (patronuojančiajai) bendrovei galėtų daryti poveikį vietiniai įvykiai arba teisės aktai ar valstybės kišimasis ir 3) ar įsipareigojimų neįvykdymo atveju pagrindinė buveinė prisiimtų atsakomybę.

*2 atvejis. Garantija ne visai sumai*

Kai subjektas suteikia užstatą kaip grąžinimo garantiją ne visai rizikuojamai sumai (t. y. pagrindinei sumai ir palūkanoms), tai kredito sumos daliai, kuriai taikoma garantija, gali būti taikoma garanto šalies rizikos kategorija ir pirkėjo rizikos kategorija, jei laikomasi visų 1 atvejo kriterijų.

Negarantuojamai sumos daliai taikytina skolininko šalies rizikos kategorija ir pirkėjo rizikos kategorija.

*Daugiašalių ar regioninių institucijų klasifikavimas*

Daugiašalės ir regioninės institucijos gali būti klasifikuojamos, jei institucijai paprastai netaikoma pinigų kontrolė ir šalies, kurioje ji įsikūrusi, teisės aktai dėl lėšų pervedimo. Tokios institucijos klasifikuojamos pagal atskirų šalių 0–7 skirtingas rizikos kategorijas, įvertinus kiekvienos šalies riziką, remiantis faktinėmis aplinkybėmis ir šiais dalykais:

— ar institucija yra teisiškai ir finansiškai nepriklausoma,

— ar visas institucijos turtas yra apsaugotas nuo nacionalizavimo ar konfiskavimo,

— ar institucija gali visiškai laisvai pervesti ir konvertuoti lėšas,

— ar institucijai netaikomos šalies, kurioje ji įsikūrusi, valstybės kišimos priemonės,

— ar institucija yra atleista nuo mokesčių ir

— ar visos jos valstybės narės įsipareigojusios suteikti papildomą kapitalą, kad institucija galėtų vykdyti savo įsipareigojimus.

Vertinant taip pat reikėtų atsižvelgti į ankstesnius mokėjimus, tokius kaip šalies skolinių įsipareigojimų nevykdymas šalyje, kurioje institucija įsikūrusi, arba skolininko šalyje, ir kitus veiksnius, kurie gali būti svarbūs atliekant vertinimą.

Daugiašalių ir regioninių institucijų klasifikacijos sąrašas nėra galutinis ir bet kuri dalyvė, remdamasi pirmiau nurodytais veiksniais, gali pasiūlyti instituciją svarstymui. Dalyvės skelbia daugiašalių ir regioninių institucijų kategorijas.

*XII PRIEDAS*

**PIRKĖJO RIZIKOS KATEGORIJŲ KOKYBINIS APRAŠYMAS**

**Geresnė nei valstybinė (SOV+)**

Tai išskirtinė kategorija. Šiai kategorijai priskiriamo subjekto kreditingumo reitingai labai aukšti ir galima tikėtis, kad šis subjektas įvykdys mokėjimo įsipareigojimus valstybės įsiskolinimo laikotarpiu ar net įsipareigojimų neįvykdymo atveju. Tarptautinės kredito reitingų agentūros periodiškai skelbia ataskaitas, kuriose išvardija įmonių ir sandorio šalių reitingus, kurie viršija valstybės užsienio valiutos reitingą. Išskyrus tuos atvejus, kai valstybės rizika taikant valstybės rizikos vertinimo metodiką įvertinama kaip gerokai didesnė už šalies riziką, dalyvės, siūlančios subjekto riziką priskirti geresnei nei valstybinė kategorijai, savo rekomendacijas pagrindžia nuorodomis į tokius reitingus. Tam, kad subjektas būtų priskirtas geresnei nei jo šalies valstybės rizikos kategorija, jam turėtų būti būdingos kelios arba paprastai dauguma šių savybių arba jų atitikmenų:

— aukštas kreditingumo reitingas,

— didelės pajamos užsienio valiuta, palyginti su jo valiutos įsiskolinimo lygiu,

— patronuojamųjų bendrovių ar įmonių užsienyje, ypač aukšto valstybės reitingo šalyse, t. y. daugiašalių įmonių gamybos įrenginiai ir grynųjų pinigų srautų sukūrimas,

— užsienio kilmės savininkas ar strateginis partneris, kuriuo galima pasitikėti kaip finansinės paramos šaltiniu, kai nėra oficialios garantijos,

— subjektui valstybėje taikyta lengvatinė tvarka, įskaitant atleidimą nuo perleidimo ir konvertabilumo apribojimų ir nuo eksporto pajamų nuolaidų reikalavimų, taip pat įskaitant lengvatinį apmokestinimą,

— aukštų reitingų tarptautinių bankų suteiktos kredito linijos, ypač kredito linijos be esminio neigiamo pokyčio (MAC) sąlygos, pagal kurias bankai gali atsiimti įsipareigojimus dėl paslaugų valstybės krizės atveju arba įvykus kitam rizikos įvykiui, ir

— turtas saugomas užsienyje, ypač likvidusis turtas, dažnai dėl taisyklių, pagal kurias eksportuotojams leidžiama kaupti ir saugoti grynųjų pinigų, turimų skolos tvarkymui, likučius užsienyje.

Paprastai SOV+ pirkėjo rizikos kategorija netaikoma:

— valstybiniams subjektams ir įmonėms, valstybinio pavaldumo įstaigoms, kaip antai šakinėms ministerijoms, regionų valdžios institucijoms ir pan.,

— valstybės jurisdikcijoje įsisteigusioms finansų įstaigoms ir

— subjektams, kurie produktą pirmiausia parduoda vidaus rinkoje vietos valiuta.

**Valstybinė (SOV)**

Valstybiniai skolininkai (garantai) – subjektai, kurie aiškiai teisiškai įpareigojami prisiimti skolos mokėjimo įsipareigojimą valstybės vardu, paprastai finansų ministerijos ar centriniai bankai ([1]). Valstybės rizika vadinama rizika, kai:

— skolininkas (garantas) teisiškai įpareigojamas prisiimti skolos mokėjimo įsipareigojimą valstybės vardu ir taip teikia sąžiningą ir užtikrintą valstybės garantiją, ir

— valstybės riziką restruktūrizuojant susijusi skola įtraukiama į restruktūrizavimo ir mokėjimo įsipareigojimus, kuriuos restruktūrizuodama prisiima valstybė.

**Atitinkanti valstybinę (CC0): išskirtinai gera kredito kokybė**

Kategorijai „atitinkanti valstybinę“ priskiriami dviejų pagrindinių rūšių skolininkai (garantai):

— viešieji subjektai, kai po išsamaus patikrinimo nustatoma, kad arba pirkėjui valstybė teikia sąžiningą ir užtikrintą visišką garantiją (paramą), arba kad labai tikėtina valstybinė likvidumo ir mokumo parama, tiek susijusi su atsigavimo perspektyva, tiek su įsipareigojimų neįvykdymo rizika. Nevalstybiniams viešiesiems subjektams, lygiaverčiams valstybiniams, taip pat priskiriamos bendrovės, kurios priklauso Vyriausybei, ir sektoriuje (pvz., elektros energijos, naftos, dujų) veikia monopoliniu arba beveik monopoliniu pagrindu,

([1]) Paprastai ji tenka centriniam bankui ar finansų ministerijai; centrinės valdžios institucijos, išskyrus finansų ministeriją, išsamiai tikrinamos, kad būtų užtikrinta, jog institucija teikia sąžiningą ir užtikrintą valstybės garantiją.

— korporaciniai subjektai, kurių itin aukštas kreditingumo reitingas, pasižymi tokiomis nemokumo ir atsigavimo perspektyvos savybėmis, kurios rodo, kad jų rizika gali būti vertinama kaip atitinkanti valstybės riziką. Jiems galima priskirti stiprias saugių investicijų bendroves arba labai svarbius bankus, kurių atveju labai tikėtina valstybinė likvidumo ir mokumo parama.

Išskirtinai gera kredito kokybė reiškia, kad mokėjimo sustabdymo rizika yra praktiškai nežymi ir kad subjektas turi išskirtinai geras galimybes grąžinti kreditą, be to, nepanašu, kad šioms galimybėms numatomi įvykiai galėtų turėti poveikio. Kredito kokybę paprastai rodo kelių (jei ne visų) subjekto verslo ar finansinio modelio savybių derinys:

— grynųjų pinigų ir pajamų uždarbis išskirtinai geras arba labai geras,

— likvidumo lygis išskirtinai aukštas arba labai aukštas,

— įsiskolinimas išskirtinai nedidelis arba labai nedidelis,

— puikūs arba labai geri verslo rodikliai, įrodyti ir labai stiprūs valdymo įgūdžiai.

Be to, subjektas teikia aukštos kokybės finansinius ar nuosavybės duomenis, nebent yra didelė tikimybė, kad patronuojančioji (ar valstybinė) bendrovė, kurios pirkėjo rizikos kategorija yra tokia pati arba geresnė, nei šio pirkėjo rizikos kategorija, skirs paramą.

Priklausomai nuo šalies, kurioje įsikūręs skolininkas (garantas) kategorijos, CC0 pirkėjo rizikos kategorijai priskirtam skolininkui (garantui) akredituotos CRA veikiausiai nustatytų reitingą nuo AAA (1 šalies kategorija) iki B (7 šalies kategorija).

**Labai gera kredito kokybė (CC1)**

Rizika, kad mokėjimai bus sustabdyti, yra maža arba labai maža. Skolininkas (garantas) turi labai geras galimybes grąžinti kreditą ir nepanašu, kad šioms galimybėms galėtų turėti poveikio numatomi įvykiai. Tikimybė, kad skolininkui (garantui) aplinkybių ir ekonominių sąlygų pasikeitimai turėtų neigiamų pasekmių, yra nedidelė arba labai nedidelė. Kredito kokybę paprastai rodo kelių (jei ne visų) verslo ar finansinio modelio savybių derinys:

— grynųjų pinigų ir pajamų uždarbis labai geras arba geras,

— likvidumo lygis labai aukštas arba aukštas,

— įsiskolinimas labai nedidelis arba nedidelis,

— labai geri verslo rodikliai, įrodyti valdymo įgūdžiai.

Be to, subjektas teikia aukštos kokybės finansinius ar nuosavybės duomenis, nebent yra didelė tikimybė, kad patronuojančioji (ar valstybinė) bendrovė, kurios pirkėjo rizikos kategorija yra tokia pati arba geresnė, nei šio pirkėjo rizikos kategorija, skirs paramą.

Priklausomai nuo šalies, kurioje įsikūręs skolininkas (garantas) kategorijos, CC1 pirkėjo rizikos kategorijai priskirtam skolininkui (garantui) akredituotos CRA veikiausiai nustatytų reitingą nuo AAA (1 šalies kategorija) iki B (7 šalies kategorija).

**Gera arba gana gera kredito kokybė, geresnė nei vidutinė (CC2)**

Rizika, kad mokėjimai bus sustabdyti, yra maža. Skolininkas (garantas) turi geras arba gana geras galimybes grąžinti kreditą ir nepanašu, kad šioms galimybėms galėtų turėti poveikio numatomi įvykiai. Tikimybė, kad skolininkui (garantui) aplinkybių ir ekonominių sąlygų pasikeitimai turėtų neigiamų pasekmių, yra nedidelė. Kredito kokybę paprastai rodo kelių (jei ne visų) verslo ar finansinio modelio savybių derinys:

— grynųjų pinigų ir pajamų uždarbis geras arba gana geras,

— likvidumo lygis aukštas arba gana aukštas,

— įsiskolinimas nedidelis arba gana nedidelis,

— gana geri verslo rodikliai, įrodyti valdymo įgūdžiai.

Be to, subjektas teikia aukštos kokybės finansinius ar nuosavybės duomenis, nebent yra didelė tikimybė, kad patronuojančioji (ar valstybinė) bendrovė, kurios pirkėjo rizikos kategorija yra tokia pati arba geresnė, nei šio pirkėjo rizikos kategorija, skirs paramą.

Priklausomai nuo šalies, kurioje įsikūręs skolininkas (garantas) kategorijos, CC2 pirkėjo rizikos kategorijai priskirtam skolininkui (garantui) akredituotos CRA veikiausiai nustatytų reitingą nuo A+ (1 šalies kategorija) iki B- ar prastesnį (7 šalies kategorija).

**Vidutinė kredito kokybė (CC3)**

Rizika, kad mokėjimai bus sustabdyti, yra vidutinė arba vidutiniškai maža. Skolininko (garanto) galimybės grąžinti kreditą yra vidutinės arba vidutiniškai geros. Yra tikimybė, kad kredito rizika atsiras, kai skolininkas (garantas) susidurs su dideliais einamaisiais neaiškumais ar neigiamomis verslo, finansinėmis ar ekonominėmis sąlygomis, dėl kurių gali nepakakti pajėgumų laiku vykdyti mokėjimus. Tačiau gali atsirasti verslo ar finansinių sprendimų finansiniams įsipareigojimams vykdyti. Kredito kokybę paprastai rodo kelių (jei ne visų) verslo ar finansinio modelio savybių derinys:

— grynųjų pinigų ir pajamų uždarbis vidutiniškai geras arba vidutinis,

— likvidumo lygis vidutiniškai aukštas arba vidutinis,

— įsiskolinimas vidutiniškai nedidelis arba vidutinis,

— vidutiniai verslo rodikliai, įrodyti valdymo įgūdžiai.

Subjektui taip pat būdingas tinkamos kokybės finansinių ar nuosavybės duomenų atskleidimas, nebent yra didelė tikimybė, kad patronuojančioji (ar valstybinė) bendrovė, kurios pirkėjo rizikos kategorija yra tokia pati arba geresnė, nei šio pirkėjo rizikos kategorija, skirs paramą.

Priklausomai nuo šalies, kurioje įsikūręs skolininkas (garantas) kategorijos, CC3 pirkėjo rizikos kategorijai priskirtam skolininkui (garantui) akredituotos CRA veikiausiai nustatytų reitingą nuo BBB+ (1 šalies kategorija) iki B- ar prastesnį (6 šalies kategorija).

**Vidutiniškai prasta kredito kokybė, prastesnė nei vidutinė (CC4)**

Rizika, kad mokėjimai bus sustabdyti, yra vidutiniškai maža. Skolininko (garanto) galimybės grąžinti kreditą yra vidutinės arba vidutiniškai silpnos. Yra tikimybė, kad kredito rizika atsiras, kai skolininkas (garantas) susidurs su dideliais einamaisiais neaiškumais ar neigiamomis verslo, finansinėmis ar ekonominėmis sąlygomis, dėl kurių gali nepakakti pajėgumų laiku vykdyti mokėjimus. Tačiau gali atsirasti verslo ar finansinių sprendimų finansiniams įsipareigojimams vykdyti. Kredito kokybę paprastai rodo kelių (jei ne visų) verslo ar finansinio modelio savybių derinys:

— grynųjų pinigų ir pajamų uždarbis vidutinis arba vidutiniškai nedidelis,

— likvidumo lygis vidutinis arba vidutiniškai žemas,

— įsiskolinimas vidutinis arba vidutiniškai didelis,

— vidutiniškai prasti verslo rodikliai, labai nedaug valdymo įgūdžių.

Subjektui taip pat būdingas tinkamos kokybės finansinių ar nuosavybės duomenų atskleidimas, nebent yra didelė tikimybė, kad patronuojančioji (ar valstybinė) bendrovė, kurios pirkėjo rizikos kategorija yra tokia pati arba geresnė, nei šio pirkėjo rizikos kategorija, skirs paramą.

Priklausomai nuo šalies, kurioje įsikūręs skolininkas (garantas) kategorijos, CC4 pirkėjo rizikos kategorijai priskirtam skolininkui (garantui) akredituotos CRA veikiausiai nustatytų reitingą nuo BB+ (1 šalies kategorija) iki B- ar prastesnį (5 šalies kategorija).

**Prasta kredito kokybė (CC5)**

Rizika, kad mokėjimai bus sustabdyti, yra didelė arba labai didelė. Skolininko (garanto) galimybės grąžinti kreditą yra gana prastos arba prastos. Šiuo metu skolininkas (garantas) turi galimybių grąžinti kreditą, tačiau išlieka tam tikras

nesaugumas. Vis dėlto yra tikimybė, kad iškils mokėjimo problemų, nes tolesni mokėjimai priklauso nuo tvarios, palankios verslo ir ekonominės aplinkos. Neigiamos verslo, finansinės ar ekonominės sąlygos veikiausiai sukliudys grąžinti kreditą ar turės poveikio pasirengimui grąžinti kreditą. Kredito kokybę paprastai rodo kelių (jei ne visų) verslo ar finansinio modelio savybių derinys:

— grynųjų pinigų ir pajamų uždarbis gana prastas, prastas arba labai prastas,

— vidutiniškai žemas ar žemas likvidumo lygis,

— gana didelis arba didelis įsiskolinimas,

— prasti verslo rodikliai, labai nedaug valdymo įgūdžių arba jų apskritai nėra.

Subjektui taip pat būdingas prastos kokybės finansinių ar nuosavybės duomenų atskleidimas, nebent yra didelė tikimybė, kad patronuojančioji (ar valstybinė) bendrovė, kurios pirkėjo rizikos kategorija yra tokia pati arba geresnė, nei šio pirkėjo rizikos kategorija, skirs paramą.

Priklausomai nuo šalies, kurioje įsikūręs skolininkas (garantas) kategorijos, CC5 pirkėjo rizikos kategorijai priskirtam skolininkui (garantui) akredituotos CRA veikiausiai nustatytų reitingą nuo BB- (1 šalies kategorija) iki B- ar prastesnį (4 šalies kategorija).

*XIII PRIEDAS*

**ŠALIES RIZIKOS MAŽINIMO PRIEMONIŲ IR PIRKĖJO RIZIKOS KREDITO PAPILDYMŲ TAIKYMO KRITERIJAI IR SĄLYGOS**

TIKSLAS

Šiame priede pateikiama išsami informacija apie Susitarimo 30 straipsnio a dalyje išvardytų šalies rizikos mažinimo priemonių ir Susitarimo 31 straipsnio a dalyje išvardytų pirkėjo rizikos kredito papildymų naudojimą; be to, aptariami kriterijai, sąlygos ir konkrečios aplinkybės, kurios taikomos juos naudojant, taip pat poveikis MPR.

ŠALIES RIZIKOS MAŽINIMO PRIEMONĖS

1. ***Užsienio ateities sandorių pinigų srautų sistema ir užsienio sąlyginio deponavimo sąskaita***

*Apibrėžtis*

Rašytinis dokumentas, pvz., aktas, turto perdavimo dokumentas ar patikos susitarimas, paženklintas antspaudu ir pristatytas trečiajai šaliai – subjektui, kuris nėra dokumento šalis, kad tas subjektas jį saugotų kol bus įgyvendintos tam tikros sąlygos ir tada pristatytų kitai šaliai, kad dokumentas galiausiai įsigaliotų. Jei toliau nurodytų kriterijų laikomasi atsižvelgiant į papildomus išvardytus veiksnius, lėšų pervedimo riziką, dažniausiai kylančią didesnės rizikos kategorijos šalyse, galima sumažinti ar pašalinti.

*Kriterijai*

— Sąlyginio deponavimo sąskaita yra susijusi su lėšas užsienio valiuta gaunančiu projektu, o lėšos šiai sąskaitai gaunamos iš paties projekto ir (arba) kitų užsienio eksporto debitorių sąskaitų.

— Sąlyginio deponavimo sąskaita yra užsienio šalyje, t. y. ne projekto šalyje, kurioje labai nedidelė lėšų pervedimo ar kitokia šalies rizika (t. y. dideles pajamas gaunančioje EBPO šalyje arba dideles pajamas gaunančioje euro zonos šalyje).

— Sąlyginio deponavimo sąskaita yra laikoma aukščiausios kategorijos banke, kuris nėra tiesiogiai ar netiesiogiai valdomas skolininko interesų arba skolininko šalies.

— Sąskaitos finansavimas užtikrintas ilgalaikėmis ar kitokiomis tinkamomis sutartimis.

— Įvairūs sąskaitoje tvarkomi skolininko lėšų (t. y. gaunamų iš paties projekto ir (arba) kitų šaltinių) šaltiniai yra tvirta valiuta, ir galima pagrįstai tikėtis, kad visų šių lėšų pakaks skolai grąžinti per visą kredito laikotarpį ir kad jos bus gaunamos iš vieno ar kelių kreditingų užsienio vartotojų, esančių mažesnės rizikos šalyse nei projekto šalis (t. y. paprastai dideles pajamas gaunančioje EBPO šalyje arba dideles pajamas gaunančioje euro zonos šalyje).

— Skolininkas duoda neatšaukiamą nurodymą užsienio vartotojams mokėti lėšas tiesiogiai į šią sąskaitą (t. y. lėšos nepervedamos per skolininkui priklausančią sąskaitą ar jo šalį).

— Sąskaitoje turi būti laikoma suma, kurios pakaktų bent šešių mėnesių skolos grąžinimo įmokoms. Kai pagal projekto finansavimo modelį grąžinimo terminai lankstūs, sąskaitoje turi būti laikoma faktinė šešių mėnesių skolos grąžinimo įmokų suma pagal tokias lanksčias sąlygas; ši suma ilgainiui gali keistis, atsižvelgiant į skolos grąžinimo modelį.

— Skolininkas gali ribotai naudotis sąskaita (t. y. tik sumokėjus kredito grąžinimo įmokas).

— Sąskaitoje laikomos lėšos visam kredito laikotarpiui teisiškai perleidžiamos kreditoriui, kuris yra tiesioginis jų gavėjas.

— Kad būtų galima atidaryti sąskaitą, turi būti gauti visi reikalingi vietos ir kitų atitinkamų institucijų teisiniai leidimai.

— Sąlyginio deponavimo sąskaita ir sutartinės nuostatos negali būti sąlyginės ir (arba) atšaukiamos ir (arba) ribotos trukmės.

*Papildomi veiksniai, į kuriuos reikia atsižvelgti*

Taikant šiuos metodus kiekvienu konkrečiu atveju apsvarstomi minėtieji reikalavimai ir, *inter alia*, šie dalykai:

— šalis, skolininkas (t. y. viešasis ar privatusis subjektas), sektorius, eksportuojamų prekių ar paslaugų pažeidžiamumas, įskaitant galimybę jas gauti per visą kredito laikotarpį, vartotojai,

— teisinės sistemos, pvz., ar sistema yra pakankamai apsaugota nuo skolininko ar jo šalies įtakos,

— kaip šie metodai priklauso nuo valdžios institucijų įsikišimo, ar gali būti atnaujinti ar atšaukiami,

— ar sąskaita būtų pakankamai apsaugota nuo rizikos, susijusios su projektu,

— suma, kuri bus pervesta į sąskaitą, ir tinkamo jos skyrimo pratęsimo sistema,

— su Paryžiaus klubu susijusios sąlygos (pvz., galimos išimtys),

— galimas šalies rizikos, išskyrus lėšų pervedimo riziką, poveikis,

— apsauga nuo šalies, kurioje yra sąskaita, rizikos,

— sutartys su vartotojais, įskaitant sutarčių pobūdį ir terminą, ir

— bendra numatomų pajamų užsienyje suma, palyginti su visa kredito suma.

*Poveikis MPR*

Pritaikius šią šalies rizikos mažinimo priemonę gali būti viena kategorija pagerinta sandoriui taikytina šalies rizikos kategorija, išskyrus sandorius 1 rizikos kategorijos šalyse.

2. ***Finansavimas vietine valiuta***

*Apibrėžtis*

Sutartis ir finansavimas, dėl kurių susitarta konvertuojamomis ir turimomis vietinėmis valiutomis, išskyrus tvirtą valiutą, finansuojama vietos lygmeniu, taip išvengiant lėšų pervedimo rizikos ar ją apribojant. Pirmųjų dviejų šalies kredito rizikos lygių buvimas iš esmės neturėtų poveikio pagrindiniam skoliniam įsipareigojimui vietine valiuta.

*Kriterijai*

— Įsipareigojimų ECA ir reikalavimų apmokėjimas arba mokėjimai tiesioginiam kreditoriui yra išreikšti (atliekami) vietine valiuta.

— Paprastai nėra lėšų pervedimo ECA rizikos.

— Įprastomis sąlygomis nereikalaujama konvertuoti indėlių vietine valiuta į indėlius tvirta valiuta.

— Paskolos gavėjo skolos grąžinimas jo šalies valiuta jo šalyje yra priimtinas skolinio įsipareigojimo vykdymas.

— Jei paskolos gavėjo pajamos yra vietine valiuta, jis yra apsaugotas nuo neigiamo valiutų keitimo kurso svyravimų poveikio.

— Paskolos gavėjo šalies taisyklės dėl lėšų pervedimo neturėtų daryti poveikio paskolos gavėjo grąžinimo įsipareigojimams, kurie liktų vietine valiuta.

*Papildomi veiksniai, į kuriuos reikia atsižvelgti*

Tokie metodai taikomi pasirinktinai konvertuojamoms ir perleidžiamoms valiutoms, jei pagrindinės šalies ekonominė padėtis yra gera. ECA dalyvė privalėtų vykdyti savo įsipareigojimus apmokėti reikalavimus, skaičiuojamus jos šalies valiuta, jei ECA prisiėmus įsipareigojimą ta vietinė valiuta nebėra „perkeliama“ ar „konvertuojama“. (Tačiau tokie pokyčiai daro poveikį tiesioginiam kreditoriui).

*Poveikis MPR*

Pritaikius šią rizikos mažinimo priemonę gali būti ne daugiau kaip 20 % sumažinta MPR šalies kredito rizikos dalis (t. y. vietinės valiutos veiksnio [LCF] vertė ne didesnė kaip 0,2).

PIRKĖJO RIZIKOS KREDITO PAPILDYMAS

Šioje lentelėje pateikiamos pirkėjo rizikos kredito papildymų, kuriuos galima taikyti, apibrėžtys ir didžiausias tokių papildymų poveikis CEF taikytinoms minimalioms priemokų normoms MPR formulėje.

| Kredito papildymas | Apibrėžtis | Didžiausias CEF (1–7 šalies rizikos kategorijos) | Didžiausias CEF (rinkos lyginamasis dydis) |
|---|---|---|---|
| **Sutarties pajamų ar gautinų sumų perdavimas** | Jei paskolos gavėjas turi sutarčių su patikimais produkcijos gavėjais (užsienio ar vietos), teisiškai įvykdomas sutarties perdavimas suteikia teisių užtikrinti paskolos gavėjo sutarčių vykdymą ir (arba) priimti sprendimus pagal pagrindines sutartis vietoje paskolos gavėjo skolos įsipareigojimų neįvykdymo atveju. Tiesioginis susitarimas su trečiąja šalimi vykdant sandorį (vietos valdžios institucija kasybos ar energetikos sandorio atveju) leidžia skolintojams kreiptis į Vyriausybę ir išieškoti nuostolius, patirtus dėl nusavinimo ar kito sutartinių teisių, susijusių su sandoriu, pažeidimo.<br>Bendrovė, veikianti sudėtingoje rinkoje ar sektoriuje, gali turėti pajamų, susijusių su produkcijos pardavimu bendrovei ar bendrovėms, kurios įsikūrę stabilesnėje aplinkoje. Paprastai pajamos būtų gaunamos tvirta valiuta, bet gali būti nesusijusios su konkrečiais sutartiniais santykiais. Tokių pajamų perdavimas užtikrintų turto apsaugą paskolos gavėjo sąskaitose, o skolintojui būtų užtikrinta lengvatinė tvarka dėl paskolos gavėjo sukurto grynųjų pinigų srauto. | 0,10 | Netaikoma |
| **Turtu užtikrintas garantas** | Turto kontrolė, įrodoma:<br>1) lengvai kilnojamojo ir vertingo nuosavybės vieneto įkeitimu ir<br>2) nuosavybe, kurios visa vertė yra ta nuosavybė.<br>Turtu užtikrintas garantas – toks garantas, kurį galima palyginti lengvai vėl įsigyti, kaip antai lokomotyvas, medicininė įranga ar statybos įranga. Nustatydama tokio garanto vertę ECA turėtų atkreipti dėmesį į teisinį atgavimo paprastumą. Kitaip tariant, vertė didesnė, kai turto garantas užtikrinamas pagal galiojančią teisinę sistemą, ir mažesnė, kai teisinės galimybės atgauti turtą yra abejotinos. Tikslią turtu užtikrinto garanto vertę nustato rinka – susijusi rinka yra didesnė už vietinę rinką, nes turtą galima perkelti į kitą jurisdikciją. Pastaba. Turtu užtikrinto garanto kredito papildymas taikomas pirkėjo rizikai, kai turtu užtikrintas garantas laikomas šalyje, kurioje vyksta sandoris. | 0,25 | 0,15 |

| Kredito papildymas | Apibrėžtis | Didžiausias CEF (1–7 šalies rizikos kategorijos) | Didžiausias CEF (rinkos lyginamasis dydis) |
|---|---|---|---|
| **Ilgalaikiu turtu užtikrintas garantas** | Ilgalaikiu turtu užtikrintas garantas paprastai yra įranga, kuriai galima taikyti fizinius apribojimus, kaip antai turbina ar surinkimo linijai priklausantis gamybos įrenginys. Ilgalaikiu turtu užtikrino garanto tikslas ir vertė – ECA suteikti daugiau teisių paskolos nemokėjimo atveju išskaitant nuostolius naudoti turtą. Ilgalaikiu turtu užtikrino garanto vertė skiriasi priklausomai nuo ekonominių, teisinių, rinkos ir kitų veiksnių. | 0,15 | 0,10 |
| **Sąlyginio deponavimo sąskaita** | Sąlyginio deponavimo sąskaitos susijusios su skolos tvarkymo rezervo sąskaitomis ar kitų formų gautinų grynųjų pinigų gautinų sumų sąskaitomis, kurias šalis, kurios nekontroliuoja pirkėją (skolintoją) kontroliuojantis subjektas ar kurios nuosavybės teisės nėra tokios pačios kaip pirkėjo (skolininko), laiko kaip garantą skolintojui. Sąlyginio deponavimo sumos turi būti deponuotos arba sąlyginai deponuotos iš anksto. Tokio garanto vertė beveik visada yra 100 % nominalios sumos tokiose grynųjų pinigų sąskaitose. Jis leidžia geriau kontroliuoti grynųjų pinigų naudojimą, užtikrina, kad skolos palūkanos būtų sumokėtos prieš diskrecines išlaidas. Pastaba. Sąlyginio deponavimo sąskaitos kredito papildymas taikomas pirkėjo rizikai, kai sąlyginio deponavimo sąskaita laikoma šalyje, kurioje vyksta sandoris. Garantas grynaisiais pinigais labai sumažina draustų kredito grąžinimo sumų nemokėjimo riziką. | Sąlyginio deponavimo suma kaip kredito procentinė dalis, neviršijanti 0,10. | Sąlyginio deponavimo suma kaip kredito procentinė dalis, neviršijanti 0,10 |

*XIV PRIEDAS*

**KONTROLINIS ATITIKTIES VYSTYMOSI KRITERIJAMS KOKYBĖS SĄRAŠAS**

KONTROLINIS PROJEKTŲ, KURIEMS SKIRIAMA FINANSINĖ PAGALBA, ATITIKTIES VYSTYMOSI KRITERIJAMS KOKYBĖS SĄRAŠAS

Pastaraisiais metais DAC suformulavo keletą kriterijų, skirtų užtikrinti, kad besivystančių šalių projektais, kurie visi ar iš dalies finansuojami oficialia parama vystymuisi (OPV), būtų prisidedama prie vystymosi tikslų. Jie iš esmės išdėstyti šiuose dokumentuose:

— „DAC Principles for Project Appraisal“ („DAC projektų vertinimo principai“) (1988 m.),

— „DAC Guiding Principles for Associated Financing and Tied and Partially Untied Official Development Assistance“ („DAC pagrindiniai principai dėl susieto finansavimo ir sąlygotosios bei iš dalies nesąlygotosios oficialios paramos vystymuisi“) (1987 m.) ir

— „Good Procurement Practices for Official Development Assistance“ („Oficialios paramos vystymuisi geroji pirkimų patirtis“) (1986 m.).

PROJEKTO ATITIKTIS BENDRIEMS PAGALBĄ GAUNANČIOS ŠALIES INVESTICIJŲ PRIORITETAMS (PROJEKTŲ ATRANKA)

Ar projektas yra investicijų ir valstybės išlaidų programų, jau patvirtintų pagalbą gaunančios šalies centrinės finansinės ir planavimo institucijos, dalis?

(Nurodyti politikos dokumentą, kuriame minimas projektas, pvz., pagalbą gaunančios šalies valstybės investicijų programą).

Ar projektą bendrai finansuoja kuri nors tarptautinė vystymosi finansavimo įstaiga?

Ar yra įrodymų, kad projektą svarstė ir atmetė kokia nors tarptautinė vystymosi finansavimo įstaiga ar kita DAC narė dėl to, kad jis nėra svarbus vystymosi tikslams?

Jei tai privačiojo sektoriaus projektas, ar jį patvirtino pagalbą gaunančiosios šalies Vyriausybė?

Ar projektui taikoma tarpvyriausybinė sutartis, pagal kurią numatomas didesnis pagalbą teikiančios šalies su pagalba susijusios veiklos mastas pagalbą gaunančioje šalyje?

PROJEKTŲ RENGIMAS IR VERTINIMAS

Ar projektas parengtas, sudarytas ir įvertintas pagal standartus ir kriterijus, kurie daugeliu atvejų atitinka DAC projektų vertinimo principus (PVP)? Atitinkami principai susiję su projekto vertinimu pagal:

a) ekonominius aspektus (PVP 30–38 punktai);

b) techninius aspektus (PVP 22 punktas);

c) finansinius aspektus (PVP 23–29 punktai).

Tuo atveju, jei įgyvendinant projektą gaunamos įplaukos, ypač jei įplaukų skiriama konkurencinei rinkai, ar paramos finansavimo lengvatų dalis perduodama galutiniam lėšų naudotojui? (PVP 25 punktas).

a) Institucinis vertinimas (PVP 40–44 punktai).

b) Socialinė ir pasiskirstymo analizė (PVP 47–57 punktai).

c) Poveikio aplinkai vertinimas (PVP 55–57 punktai).

VIEŠŲJŲ PIRKIMŲ TVARKA

Kuris iš toliau pateikiamų viešųjų pirkimų būdų bus taikomas? (Žr. apibrėžtis dokumento „Good Procurement Practices for ODA“ („Oficialios paramos vystymuisi geroji pirkimų patirtis“) principuose.)

a) Tarptautinis konkursas (III viešųjų pirkimų principas ir 2 priedas: minimalios veiksmingo tarptautinio konkurso sąlygos).

b) Nacionalinis konkursas (IV viešųjų pirkimų principas).

c) Neoficiali konkurencija ar tiesioginės derybos (V A arba B viešųjų pirkimų principai).

Ar numatoma tikrinti išteklių kainą ir kokybę (PVP 63 punktas)?

*XV PRIEDAS*

**APIBRĖŽTYS**

Toliau pateikiamos Susitarime vartojamų terminų apibrėžtys.

a) **Įsipareigojimas** – bet kurios formos pareiškimas, kuriuo gaunančiajai šaliai ar pirkėjui, paskolos gavėjui, eksportuotojui ar finansų įstaigai pranešama apie norą ar ketinimą teikti oficialią paramą.

b) **Bendroji linija** – dalyvių susitarimas dėl konkrečiam sandoriui ar ypatingomis aplinkybėmis taikomų konkrečių oficialios paramos finansinių sąlygų. Sutartų bendrųjų linijų taisyklės yra viršesnės už Susitarimo taisykles tik konkrečiam sandoriui arba aplinkybėmis, nurodytomis bendrojoje linijoje.

c) **Sąlygotosios pagalbos lengvatų dalis** – teikiant subsidijas lengvatų dalis yra 100 %. Teikiant paskolas lengvatų dalis yra paskolos nominaliosios vertės ir būsimų paskolos palūkanų mokėjimų, kuriuos atliks paskolos gavėjas, diskontuotos dabartinės vertės skirtumas. Šis skirtumas išreiškiamas paskolos nominaliosios vertės procentine dalimi.

d) **Eksploatacijos nutraukimas** – branduolinės elektrinės uždarymas arba išmontavimas.

e) **Eksporto sutarties vertė** – visa suma, kurią turi sumokėti eksportuojamų prekių ir (arba) paslaugų pirkėjas arba kurią reikia sumokėti jo vardu, t. y. išskyrus toliau apibrėžtas vietos išlaidas; nuomos atveju į šią vertę neįtraukiama palūkanoms lygiavertė nuomos mokesčio dalis.

f) **Galutinis įsipareigojimas:** sudarant eksporto kredito sandorį (atskirą sandorį ar kredito liniją), galutinis įsipareigojimas prisiimamas, kai dalyvė įsipareigoja tiksliai laikytis visų finansinių sąlygų, patvirtindama tarpusavio susitarimą ar vienašalį dokumentą.

g) **Pradinis kuro krovinys:** pradinį kuro krovinį sudaro ne daugiau kaip įrengta pradinė branduolinė aktyvioji zona ir du paskesni pakartotini kroviniai, kurie abu sudaro iki dviejų branduolinės aktyviosios zonos trečdalių.

h) **Palūkanų normų subsidijos** – Vyriausybės, bankų ar kitų finansų įstaigų susitarimas, kuriuo leidžiama finansuoti eksporto kreditus taikant fiksuotąsias palūkanų normas, lygias arba viršijančias CIRR.

i) **Kredito linija** – bet kokia eksporto kreditavimo sistema, taikoma keletui sandorių, kurie gali būti susiję arba nesusiję su konkrečiu projektu.

j) **Vietos išlaidos** – išlaidos prekėms ir paslaugoms pirkėjo šalyje, būtinos eksportuotojo sutarčiai vykdyti ar projektui, kurio dalis yra eksportuotojo sutartis, užbaigti. Šioms išlaidoms nepriskiriami komisiniai, mokami eksportuotojo atstovui perkančioje šalyje.

k) **Sandoris, kuriam taikomas rinkos lyginamasis dydis** – sandoris, kuriame dalyvauja 0 kategorijos šalių, dideles pajamas gaunančių EBPO šalių ir dideles pajamas gaunančių euro zonos šalių galutiniai skolininkai (garantai).

l) **Minimali aktuarinė priemoka** – metinis įsipareigojimų neįvykdymo vidurkis (išvedamas iš suvestinių įsipareigojimų neįvykdymo normų, kurias skelbia pagrindinės akredituotos CRA), apskaičiuojamas konkrečiam reitingui ir visam terminui (viso sandorio vidutinei svertinei trukmei (WAL)) ir koreguojamas atsižvelgiant į tariamus nuostolius, jei įsipareigojimai nebūtų įvykdyti, ir įvairių išlaidų veiksnį pagal dalyvių sutartas taisykles.

m) **Konkretaus pavadinimo obligacija arba kredito įsipareigojimų neįvykdymo apsikeitimo sandoris (CDS):** konkretaus pavadinimo obligacija arba kredito įsipareigojimų neįvykdymo apsikeitimo sandoris (CDS) yra susiję tik su tomis rinkos lyginamųjų dydžių priemonėmis, kurios priklauso skolininkui (garantui), tapačiam remiamo sandorio skolininkui (garantui).

n) **Grynasis draudimas** – oficiali parama, kurią teikia Vyriausybė ar kuri teikiama Vyriausybės vardu, eksporto kredito garantijos ar tik draudimo forma, kuriems netaikoma oficiali finansavimo parama.

o) **Susijęs subjektas:** susijusiam subjektui taikomos susijusio paskolos gavėjo, o ne remiamo sandorio tapataus paskolos gavėjo lyginamųjų dydžių priemonės. Tuo atveju, kai skolininkas neturi kotiruojamų obligacijų arba CDS, o skolininko organizacinėje struktūroje yra patronuojančioji, patronuojamoji arba susijusi bendrovė, turinti konkretaus pavadinimo obligacijų arba CDS, neapmokėtų rinkoje, tuomet, atsižvelgiant į 24 straipsnio c dalį, tos konkretaus pavadinimo obligacijos arba CDS gali būti naudojami taip pat, kaip ir tuo atveju, jei juos būtų išleidęs pats skolininkas, jei:

1) patronuojančioji, patronuojamoji arba susijusi bendrovė turi tokį patį emitento CRA reitingą kaip ir skolininkas (garantas) arba

2) tenkinami visi šie kriterijai:

i) dalyvės skolininko (garanto) vidaus reitingas atitinka susijusio subjekto CRA reitingą;

ii) skolininkas (garantas) yra patronuojančiosios (kontroliuojančiosios) bendrovės pagrindinė veiklą vykdanti bendrovė, svarbiausia ir neatsiejama grupės verslo dalis;

iii) CRA reitingas pagrįstas esminiu grupės verslu;

iv) skolininko (garanto) pajamos sudaro didelę dalį grupės pajamų, nes jis teikia dalį esminių grupės produktų arba paslaugų esminiams klientams arba jiems teikia savo produktus ar paslaugas, arba jam priklauso didžioji patronuojančiosios bendrovės turto dalis, kurią jis ir valdo;

v) labai sunku įsivaizduoti grupės skolininko (garanto) pardavimo galimybę, o jo netekus bendra grupės forma labai pasikeistų;

vi) skolininko (garanto) įsipareigojimų nevykdymas sukeltų didelį pavojų grupės reputacijai, pažeistų jos franšizę ir keltų pavojų jos gyvybingumui;

vii) bendrovių valdymas ir veikla yra labai integruoti, o kapitalą ir finansavimą paprastai teikia patronuojančioji bendrovė arba finansų patronuojamoji bendrovė, teikdama bendrovių tarpusavio paskolas, o patronuojančiosios bendrovės parama neginčytina.

p) **Grąžinimo laikotarpis** – laikotarpis, kuris prasideda nuo kredito pradžios, kaip apibrėžta šiame priede, ir baigiasi sutartyje nustatytą paskutinės įmokos grąžinant pagrindinę dalį dieną.

q) **Kredito pradžia**

1. Dalys ar sudedamosios dalys (tarpinės prekės), įskaitant susijusias paslaugas: įsigyjant dalis ar sudedamąsias dalis kredito pradžia yra ne vėliau kaip faktinė diena, kai pirkėjas priima prekes, arba vidutinė svertinė prekių (jei aktualu, ir paslaugų) priėmimo diena arba, įsigyjant paslaugas, sąskaitų faktūrų pateikimo vartotojui diena arba diena, kai vartotojas priima paslaugas.

2. Pusiau gamybos priemonės, įskaitant susijusias paslaugas, – mašinos ar įranga, paprastai palyginti nedidelės vertės už vienetą, skirtos pramoninei veiklai, gamybai ar prekybai: įsigyjant pusiau gamybos priemones kredito pradžia yra ne vėliau kaip faktinė prekių priėmimo diena arba vidutinė svertinė diena, kai pirkėjas priima prekes, arba, jei eksportuotojas yra atsakingas už jų perdavimą eksploatuoti, tuomet kredito pradžia vėliausiai yra perdavimo eksploatuoti diena arba, įsigyjant paslaugas, sąskaitų faktūrų pateikimo vartotojui diena arba diena, kai vartotojas priima paslaugas. Jei sudaroma paslaugų teikimo sutartis, kai teikėjas yra atsakingas už leidimą naudotis paslaugomis, kredito pradžia vėliausiai – leidimo naudotis paslaugomis diena.

3. Gamybos priemonės ir projekto paslaugos – didelės vertės mašinos ir įranga, skirtos pramoninei veiklai, gamybai ar prekybai:

— jei sudaroma sutartis dėl gamybos priemonių, susidedančių iš atskirų dalių, kurias pačias galima naudoti, pardavimo, kredito pradžia vėliausiai yra ta diena, kai pirkėjas fiziškai pradeda valdyti prekes, arba tai yra vidutinė svertinė diena, kai pirkėjas fiziškai pradeda valdyti prekes.

— Jei sudaroma sutartis dėl gamybos priemonių pardavimo įmonei ar gamyklai, kai tiekėjas nėra atsakingas už perdavimą eksploatuoti, kredito pradžia vėliausiai yra ta diena, kai pirkėjas fiziškai perima visą pagal sutartį pateiktą įrangą (išskyrus atsargines dalis).

— Jei eksportuotojas yra atsakingas už perdavimą eksploatuoti, kredito pradžia vėliausiai – perdavimo eksploatuoti diena.

— Teikiant paslaugas, kredito pradžia vėliausiai yra ta diena, kai sąskaitos faktūros pateikiamos klientui arba kai klientas priima paslaugas. Jei sudaroma paslaugų teikimo sutartis, kai teikėjas yra atsakingas už leidimą naudotis paslaugomis, kredito pradžia vėliausiai – leidimo naudotis paslaugomis diena.

4. Įmonės ar gamyklos – didelės vertės gamybos padaliniai, kuriems reikia naudoti gamybos priemones:

— jei sudaroma sutartis dėl gamybos priemonių pardavimo įmonei ar gamyklai, kai tiekėjas nėra atsakingas už perdavimą eksploatuoti, kredito pradžia vėliausiai yra ta diena, kai pirkėjas fiziškai perima visą pagal sutartį pateiktą įrangą (išskyrus atsargines dalis).

— Jei sudaromos statybos sutartys, kai rangovas nėra atsakingas už perdavimą eksploatuoti, kredito pradžia vėliausiai yra ta diena, kai baigiama statyba.

— Jei sudaroma sutartis, pagal kurią tiekėjas ar rangovas yra atsakingas už objekto perdavimą eksploatuoti, kredito pradžia yra ta diena, kurią atliekami išankstiniai bandymai užbaigus įrengimą ar statybą, norint įsitikinti, kad objektą galima eksploatuoti. Tai taikoma neatsižvelgiant į tai, ar jis perduodamas ar neperduodamas pirkėjui tuo metu pagal sutarties sąlygas, ir neatsižvelgiant į visus likusius įsipareigojimus, kurių tiekėjas ar rangovas gali turėti, pvz., garantuoti jo efektyvų veikimą ar mokyti vietos darbuotojus.

— Jei sutartyje numatytas atskiras atskirų projekto dalių įgyvendinimas, kredito pradžia vėliausiai yra kiekvienos atskiros dalies pradžios diena arba tų pradžių datų vidurkis, arba, jei su tiekėju sudaryta sutartis ne visam projektui, bet esminei jo daliai, kredito pradžia gali būti ta data, kuri tinka visam projektui.

— Teikiant paslaugas kredito pradžia vėliausiai – sąskaitų faktūrų pateikimo vartotojui diena arba diena, kai vartotojas priima paslaugas. Jei sudaroma paslaugų teikimo sutartis, kai teikėjas yra atsakingas už leidimą naudotis paslaugomis, kredito pradžia vėliausiai – leidimo naudotis paslaugomis diena.

r) **Sąlygotoji pagalba –** pagalba, kuri yra iš tikrųjų (teisiškai ar faktiškai) susieta su prekių ir (arba) paslaugų įsigijimu iš pagalbą teikiančios šalies ir (arba) tam tikro skaičiaus šalių; tokia pagalba gali būti paskolos, subsidijos ar susieti finansavimo paketai, kurių lengvatų dalis yra didesnė kaip nulis procentų.

Ši apibrėžtis taikoma, jei „sąlygojimas“ yra nustatomas oficialia sutartimi arba bet kurios formos neoficialiu susitarimu tarp pagalbą gaunančios ir pagalbą teikiančios šalių, arba jei į paketą įtrauktos dalys iš Susitarimo 34 straipsnyje pateikto pagalbos formų sąrašo ir tokios pagalbos negalima laisvai gauti, norint finansuoti pirkimus iš pagalbą gaunančios šalies, iš esmės iš visų kitų besivystančių šalių ir dalyvių, arba jei į jį įtraukti būdai, kuriuos DAC ar dalyvės laiko lygiaverčiais tokiam sąlygojimui.

s) **Nesąlygotoji pagalba –** pagalba, į kurią įtrauktos paskolos ar subsidijos, kurių lėšas galima visiškai ir laisvai gauti pirkimams iš bet kurios šalies finansuoti.

t) **Vidutinė svertinė kredito grąžinimo trukmė –** laikotarpis, kurio reikia pusei pagrindinės kredito sumos grąžinti. Ji nustatoma apskaičiuojant visą trukmę (metais) nuo kredito pradžios iki visų pagrindinės sumos grąžinimo įmokų pagal kiekvieną grąžinimo dieną sumokėtos pagrindinės sumos dalį.“